

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟୁକ୍ତକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ

ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର
ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1 ବର୍ଷ 2016

**ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟୁତ୍ତକ ତଥା
ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ
ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର**

ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର
ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1 ବର୍ଷ 2016

ସୂଚୀପତ୍ର

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଚ୍ଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ମୁଖବନ୍ଧ	--	v
ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ	--	vii to x
ଅଧ୍ୟାୟ I : ସାଧାରଣ		
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	1.1	1
ବକେୟା ରାଜସ୍ୱର ବିଶ୍ଳେଷଣ	1.2	3
ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମନ୍ୱୟ ବକେୟା	1.3	5
କର ଫାଙ୍କି	1.4	5
ବାକି ଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲା	1.5	6
ଅତିର୍ତ୍ତ ପ୍ରତି ବିଭାଗ ତଥା ସରକାରଙ୍କ ଜବାବ	1.6	6
ବିଭାଗ ଓ୍ୱାରା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ବିଶଦ ବିବରଣୀ	1.6.1	7
ବିଭାଗୀୟ ସମାକ୍ଷା କମିଟି (ଡିଏସି) ବୈଠକ	1.6.2	8
ଅତିର୍ତ୍ତ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ନଥିପତ୍ର ଦାଖଲ ନକରିବା	1.6.3	8
ଟିଠା ସମାକ୍ଷା ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଜବାବ	1.6.4	8
ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସ୍ଥିତି	1.6.5	9
ଅତିର୍ତ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚାପିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଥିବା ସଂକ୍ରିୟାର ବିଶ୍ଳେଷଣ	1.7	9
ସମାକ୍ଷା ଯୋଜନା	1.8	12
ସମାକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	1.9	12
ଏହି ପ୍ରତିବେଦନର ବ୍ୟାପ୍ତି	1.10	12
ଅଧ୍ୟାୟ II :		
ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଓ ପ୍ରବେଶ କର ଇତ୍ୟାଦି		
କର ପରିଚାଳନା	2.1	13
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମାକ୍ଷା	2.2	13
ସମାକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	2.3	13
ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧୀନରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତିର ସମାକ୍ଷା	2.4	15
କେବୁଲ୍ ଟେଲିଭିଜନ ଓ ଗୃହକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ଅପରେଟିଙ୍ଗ୍ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମୋଦ କର ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟର ସମାକ୍ଷା	2.5	25
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାକ୍ଷା ମତ୍ରବ୍ୟ	2.6	31
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନା ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ନହେବା	2.7	31

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ନିମ୍ନଭର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ କର ଓ ଜୋରିମାନା ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.7.1	32
ନିବେଶ କର ଜମାର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ହେତୁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.7.2	32
ଶୁମ ଓ ସେବା ଦେୟ ବାବଦକୁ ଅନିୟମିତ ବିୟୋଗ ହେତୁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.7.3	33
ନିବେଶ କର ଜମାର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ଯୋଗୁଁ କର ର ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.7.4	34
ବିକ୍ରୟ ନହୋଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ କ୍ରୟ କର ଅନାରୋପଣ	2.7.5	35
ପ୍ରମାଣିତ ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବ / ଅକ୍ତିମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାରେ ବିଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ନହେବା	2.7.6	35
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ / କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶର ଅନୁପାଳନ ନହେବା	2.8	38
ନିମ୍ନଭର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ କର ଓ ଜୋରିମାନା ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.8.1	38
ହେରଫେର କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.8.2	39
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଅନିୟମିତ କର ରିହାତି ମଞ୍ଜୁରୀ ହେତୁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସଞ୍ଚାରୋପଣ	2.8.3	40
ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନ ହେବା	2.9	42
କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କରର ଅନାରୋପଣ	2.9.1	42
ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ	2.9.2	43
ଜେନେରେଟର୍ ସେଟ୍ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ	2.9.3	44
ପ୍ରବେଶ କରର ଅନିୟମିତ ଅବ୍ୟାହତି	2.9.4	44
ଅଧ୍ୟାୟ III : ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ		
କର ପରିଚାଳନା	3.1	47
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମାକ୍ଷା	3.2	47
ସମାକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	3.3	47
ସମାକ୍ଷା ମତ୍ରବ୍ୟ	3.4	49
ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମାବଳୀ/ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରୀ ଅନୁଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ନହେବା	3.5	49
ଆଇଏମଏସ୍ଏଲ୍/ ବିଅର ର 2013-14 ର ବାର୍ଷିକ ଅକ୍ତିମ ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ଭେଦାତ୍ମକ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ	3.5.1	50

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଚ୍ଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ସମୟାବଳୀକ୍ରମ ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍ ଉପରେ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ	3.5.2	50
ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଚାଲୁ ରହିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଫି ଅନାଦାୟ	3.5.3	51
ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚର ଅନାଦାୟ	3.5.4	51
ବିନା ଲାଇସେନ୍ସରେ ଗୁଡ଼ି ବ୍ୟବସାୟ ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ	3.5.5	52
ଭେଦାତ୍ମକ ଅବକାରୀ ଚାପା ଲେବୁଲ୍ ଫି ଅନାଦାୟ	3.5.6	53
ସିରିଟ୍ ଉତ୍ପାଦନରେ ସଙ୍କଟା ଯୋଗୁଁ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କର ଅନାଦାୟ	3.5.7	53
ଅଧ୍ୟାୟ IV : ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି		
କର ପରିଚାଳନା	4.1	55
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା	4.2	55
ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	4.3	55
ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	4.4	56
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରୀ ଅନୁଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ନହେବା	4.5	56
ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଉପରେ ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	4.5.1	57
ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ବିଲେଖ ଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦକରଣ ଦଲିଲର ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା ଯୋଗୁଁ ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	4.5.2	58
କୋଠାଘର ଗୁଡ଼ିକର ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଯୋଗୁଁ ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	4.5.3	59
ସାଧାରଣ କ୍ଷମତାପତ୍ର ଭାବେ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାକରଣ ଯୋଗୁଁ ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	4.5.4	60
ଅଧ୍ୟାୟ V : ମୋଟର ଯାନ କର		
କର ପରିଚାଳନା	5.1	61
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା	5.2	61
ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	5.3	61
ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	5.4	63
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପାଳନ ନହେବା	5.5	63
ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ / ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	5.5.1	64
ଘରୋଇ ସେବା ଯାନଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ମୋଟରଯାନ କର ଅନାଦାୟ / ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	5.5.2	65
ଗାଡ଼ି ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଫସସଲା ନ ହେବା	5.5.3	66
ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ହୋଇଥିବା ପାଇଁ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ / ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ	5.5.4	67

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଚ୍ଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସମ୍ପର୍କିତ କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇଥିବା ମାଲବାହୀ ଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ଚଳାଚଳ	5.5.5	67
ଅଧ୍ୟାୟ VI : ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି		
ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପରିଚାଳନା	6.1	69
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା	6.2	69
ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	6.3	69
ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତିର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ଆଇଥିଏମ୍‌ଏସ୍) ର ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା	6.4	71
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ରବ୍ୟ	6.5	97
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନହେବା	6.6	98
ବକ୍ସାଇଲ୍ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ସଞ୍ଚାରୋପଣ	6.6.1	98
ସଂକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷା		
ସଂକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷା		101

ମୁଖବନ୍ଧ

ଭାରତର ସମ୍ପିଧାନର ଧାରା 151 ଅନୁଯାୟୀ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ଏହି ପ୍ରତିବେଦନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଏବଂ ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ (କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଶକ୍ତି ତଥା ସେବା ସର୍ଭାବଳୀ) ଅଧିନିୟମ, 1971 ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରମୁଖ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟକାରୀ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ଆୟ ଏବଂ ବ୍ୟୟ ସମନ୍ୱୟ ସମାକ୍ଷାର କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଳାଫଳ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ସେହି ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଛି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ 2014-15 ରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିଲା କିମ୍ବା ପୂର୍ବ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ଲେଖାପରାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ଥାନ ପାଇନଥିଲା । ଏହାଛଡା, ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ 2014-15 ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳର ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ସମାକ୍ଷା ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ସମାକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନା କରାଯାଇଛି ।

ଅନୁବାଦିତ ପ୍ରତିବେଦନରେ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହେଲେ ଇଂରାଜୀ ପ୍ରତିବେଦନ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବ ।

ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା ସହିତ 357.41 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର, ସୁଧ, ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ / ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ, ରାଜସ୍ୱ ହାନି ଇତ୍ୟାଦି ଦର୍ଶାଉଥିବା 33 ଟି ଅନୁକ୍ଷେପ ଏକ ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା (ପିଏ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଅଛି । କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

I ସାଧାରଣ

ବିଗତ ବର୍ଷରେ ସରକାରଙ୍କ ସମୁଦାୟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି 48,946.85 କୋଟି ଟଙ୍କା ହୋଇଥିବା ସ୍ଥଳେ 2014-15 ବର୍ଷରେ ଏହା 56,997.88 କୋଟି ଟଙ୍କା ହୋଇଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 48.95 ପ୍ରତିଶତ କର ରାଜସ୍ୱ (19,828.29 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଓ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ (8,070.87 କୋଟି ଟଙ୍କା) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ 51.05 ପ୍ରତିଶତ ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କରରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ (16,181.22 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଏବଂ ସହାୟକ ଅନୁଦାନ (12,917.50 କୋଟି ଟଙ୍କା) ବାବଦରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 1.1.1)

2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ / ଆଦାୟ ସମନ୍ୱୟ ନଥିପତ୍ରର ଯାଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ବିକ୍ରୟ କର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, ପ୍ରବେଶ କର, ବୃତ୍ତି କର ଇତ୍ୟାଦି ଓ ମୋଟର ଯାନ କର, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି, ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ଖଣି ରାଜସ୍ୱ ଆୟ 11,665.85 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ / ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ / ରାଜସ୍ୱ ହାନୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା 1,78,420 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 1.9)

II ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର, ପ୍ରବେଶ କର ଇତ୍ୟାଦି

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧୀନରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତି ର ସମାକ୍ଷାରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା :

- 2011-14 ମଧ୍ୟରେ, କର ସମାକ୍ଷାରେ ଅତ୍ୟଧିକ କମ୍ପତି ଘଟିଥିଲା ଯାହା ଫଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ମନୋନୀତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.3.1)

- 9.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା ପ୍ରବନ୍ଧନାମକ / କର ଫାକ୍ଟି ମାମଲା ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଫର୍ମସଲା ହୋଇପାରି ନଥିଲା ଯଦିଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.5.1)

- ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନରେ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରୁନଥିବା 2,830 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନୁକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମାଧ୍ୟମରେ 2.83 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.6.1)

କେରୁଲ୍ ଟେଲିଭିଜନ ଓ ଗୃହକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ଅପରେଟର୍ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମୋଦ କର ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟ ର ସମାକ୍ଷାରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା :

- ଡାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବାରେ ବିଫଳତା ଯୋଗୁଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା କେବୁଲ୍ ଅପରେଟର ମାନଙ୍କ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସେବା ଚାଲୁ ରହିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.3.1)

- ବିଭାଗୀୟ ସମନ୍ୱୟର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା ଗୃହକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ (ଡିଟିଏର୍) ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ଅପରେଟରଙ୍କ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସେବା ଚାଲୁ ରହିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.3.2)

- ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅଳ୍ପ ବିବରଣ / ଚୂଚିପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ କାରଣରୁ କର ପ୍ରଦାନରେ ସହଜତାର ସମ୍ଭାବନା ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.4.2)

ନିମ୍ନଭର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ 5.58 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଏବଂ ଜୋରିମାନା ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.7.1)

ଦୁଇ ଜଣ ନିର୍ମାଣ ଠିକାଦାରଙ୍କ ମୋଟ କାରବାରରୁ ଶ୍ରମ ଓ ସେବା ଦେୟ ବାବଦକୁ ଅନିୟମିତ ବିୟୋଗ ହେତୁ 4.84 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.7.3)

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ 5,510 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବ ଉପରେ ପ୍ରାମାଣିକ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ 21,140 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅକ୍ତିମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀ ସମନ୍ୱୟ ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପନାର ବିଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଜୋରିମାନା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.7.6)

ଅନିୟମିତ ଭାବେ ହେରଫେର୍ ହୋଇଥିବା ‘ଗ’ ଫର୍ମରେ ଘୋଷଣା ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ 1.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.8.2)

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଅଣ-ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାବେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା ଯୋଗୁଁ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ 3.90 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ଓ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.9.1)

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଅଣ-ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାବେ ଶ୍ରେଣୀ ଭୁକ୍ତ ଯୋଗୁଁ 2.55 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.9.2)

III ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫି

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନାୟ ନିଗମ (ଓଏସ୍‌ବିସି) ଠାରୁ 2014-15 ରେ ବିକ୍ରୀ ହୋଇଥିବା ଭାରତ ତିଆରି ବିଦେଶୀ ମଦ (ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍) ର 2013-14 ର ବାର୍ଷିକ ଅକ୍ତିମ ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ 2.52 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଭେଦାତ୍ମକ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.1)

ଏକ ପାତନଶାଳା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମୟାତିକ୍ରାନ୍ତ ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍ ଉପରେ 34.07 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.2)

ବିଭିନ୍ନ ପାତନଶାଳା / ମଦଭାଟି ଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଚାଲୁ ରହିବା ଖର୍ଚ୍ଚ, ଅଧିକାଳୀନ ଫି ଏବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ 35.35 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନାଦାୟ ଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.3 ଏବଂ 3.5.4)

ଗୁଡ଼ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଟି ଚିନିକଳ ଠାରୁ ଲାଇସେନ୍ସ ଫି ଏବଂ ଆବେଦନ ଫି ବାବଦକୁ 16 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.5)

ଗୋଟିଏ ଚିନିକଳର ବର୍ଲିଙ୍ଗ୍ ଯୁନିଟ୍ ଠାରୁ 15.86 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଭେଦାତ୍ମକ ଅବକାରୀ ଚାପା ଲେବୁଲ୍ ଫି ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.6)

IV ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି

ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ / ଉପନିବନ୍ଧକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକୃତ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କିତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ 84.75 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 4.5.1)

20 ଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣପତ୍ର ବିଲେଖ ଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦକରଣ ଦଲିଲର ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା ଯୋଗୁଁ 24.47 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 4.5.2)

ସମ୍ପତ୍ତିର ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଯୋଗୁଁ 10.51 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 4.5.3)

ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ବଦଳରେ ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପତ୍ର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ହେତୁ 40 ଟି ଦସ୍ତାବିଜ୍‌ରେ 2.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 4.5.4)

V ମୋଟର ଯାନ କର

ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର 18,695 ଟି ମୋଟର ଯାନ ଠାରୁ 53.23 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ସହିତ ମୋଟର ଯାନକର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 5.5.1.1 ଏବଂ 5.5.1.2)

ଅନୁମୋଦିତ ଓଜନ ଠାରୁ ଅଧିକ ଓଜନର ମାଲ ପରିବହନ କରିଥିବା 176 ଟି ଗାଡ଼ିର ଗାଡ଼ି ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଫଏସଲା ନହେବା ଯୋଗୁଁ 13.64 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 5.5.3)

ମୋଟର ଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ହୋଇଥିବା ପାଇଁ 60 ଟି ମାମଲାରେ 18.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ / ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 5.5.4)

VI ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି

ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଆଇଆଇଏମ୍‌ଏସ୍) ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର ସମ୍ପାଦନା ସମାପ୍ତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକଟ କରିଥିଲା :

- ଯୋଡା ଖଣି ସର୍କିଲରେ, 188.60 ନିୟୁତ ଟନ୍‌ର ଲୁହା ଓ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଧାତୁ ପଥର ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 43,464 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ତାଟାବେସରେ କେବଳ 88.39 ନିୟୁତ ଟନ୍ ପରିବହନ ନିମିତ୍ତ 19,053 ଟି ପର୍ମିଟ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ଇ-ପାସ୍ ଥିଲା, ଯାହା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରାଜିଙ୍ଗ୍ ଅଭାବକୁ ଦର୍ଶାଉଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.1)

- ଜଣେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 175 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍‌ରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ 6.99 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 47,835.32 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଇ-ପାସ୍ ଜରିଆରେ ପରିବହନ ହୋଇଥିଲା ଯଦ୍ୱାରା ପର୍ମିଟ୍ ବିନା ବେଆଇନ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନକୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଇଆଇଏମ୍‌ଏସ୍ ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟାହତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.2)

- ତାଟାବେସରେ ଥିବା ଇ-ପାସ୍ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଥିବା ଫାଙ୍କ 12.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ କ୍ଷତି ହୋଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.3)

- ଝେ ହିଜ୍‌ର ତଥ୍ୟାବଳୀ ସହିତ ପଦ୍ଧତି ତଥ୍ୟାବଳୀର ଯାଞ୍ଚ ପରତାଳରୁ ଏକ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 633.37 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 2,32,778 ଟନ୍ ବକ୍‌ସାଇଟ୍ ପରିବହନରେ ଅସଙ୍ଗତି ଥିବା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.7)

- ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଂଶିକ ତଥ୍ୟ ଆହରଣ ଓ କେତେକ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର / ମାପଦଣ୍ଡରେ ସତ୍ୟାପନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ ତାଟାବେସର ବିଶ୍ୱସନୀୟତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.12.1)

- ବୁଝାମଣା ସ୍ଥାନର ପତ୍ର (ଏମ୍‌ଓୟୁ) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାର ଅଭାବ ରହିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତାଲିମ୍ ନ ଦେବା ଫଳରେ, ଭେଣ୍ଡର୍ / ସପ୍ଲାଇୟର୍ ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଭାଗ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.16.1)

71.38 ଲକ୍ଷ ଟନ୍‌ର ବକ୍‌ସାଇଟ୍ ଉପରେ 32.53 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ରାଜଭାଗ ସଞ୍ଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.6.1)

ଅଧ୍ୟାୟ I

ସାଧାରଣ

1.1 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

1.1.1 ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 2014-15 ବର୍ଷରେ କର ଏବଂ ଅଣକର ବାବଦରେ ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ସେହି ବର୍ଷ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ଓ ସହାୟକ ଅନୁଦାନ ତଥା ବିଗତ ଚାରି ବର୍ଷର ଅନୁରୂପ ଚିତ୍ର ସାରଣୀ 1.1.1 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା :

ସାରଣୀ 1.1.1

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର. ସଂ.	ସବିଶେଷ ବିବରଣ	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
1.	ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ					
	• କର ରାଜସ୍ୱ	11,192.67	13,442.74	15,034.13	16,891.59	19,828.29
	• ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ	4,780.37	6,442.96	8,078.04	8,378.60	8,070.87
	ମୋଟ	15,973.04	19,885.70	23,112.17	25,270.19	27,899.16
2.	ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ					
	• ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କରୁ ରାଜ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରାପ୍ତ	10,496.86	12,229.12	13,965.01	15,247.24	16,181.22 ¹
	• ସହାୟକ ଅନୁଦାନ	6,806.25	8,152.20	6,859.73	8,429.42	12,917.50
	ମୋଟ	17,303.11	20,381.32	20,824.74	23,676.66	29,098.72
3.	ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି (1 ଏବଂ 2)	33,276.15	40,267.02	43,936.91	48,946.85	56,997.88
4.	1 ର 3 ସହିତ ଶତକଡ଼ା ହାର	48.00	49.38	52.60	51.63	48.95

ଉତ୍ସ: ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ 2014-15 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ହିସାବପତ୍ର

2014-15 ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ (27,899.16 କୋଟି ଟଙ୍କା) ମୋଟ ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱର 48.95 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । 2014-15 ବର୍ଷର ଅବଶିଷ୍ଟ (29,098.72 କୋଟି ଟଙ୍କା) 51.05 ପ୍ରତିଶତ ରାଜସ୍ୱ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

¹ ବିଗତ ବିବରଣୀ ପାଇଁ ବିବରଣୀ 14-ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ 2014-15 ବର୍ଷର ଆର୍ଥିକ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାଭିତ୍ତ ରାଜସ୍ୱର ଲଘୁ ଶୀର୍ଷ ମୁତାବକ ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜ ହିସାବ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ । ଉକ୍ତ ସାରଣୀରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କ- କର ରାଜସ୍ୱ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୁଖ୍ୟ ଶୀର୍ଷ 0020 ନିଗମ କର, 0021-ନିଗମ କର ବ୍ୟତୀତ ଆୟକର, 0028- ଆୟ ଏବଂ ବ୍ୟୟ ଉପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର, 0032-ସମ୍ପଦ କର, 0037-ସାମା ଶୁଳ୍କ, 0038- କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ, 0044-ସେବା କର ଏବଂ 0045-ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବା ଜନିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନସ୍ଥ ଲଘୁ ଶୀର୍ଷ 901- ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ନିଟ ଅଗ୍ରମର ଅଂଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇ ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କରରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ସରୂପ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

1.1.2 2010-11 ଠାରୁ 2014-15 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଗୃହୀତ କର ରାଜସ୍ୱର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.1.2 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

**ସାରଣୀ 1.1.2
ସଂଗୃହୀତ କର ରାଜସ୍ୱର ବିଶଦ ବିବରଣୀ**

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର. ସଂ	ରାଜସ୍ୱ ଶାଖା	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2013-14 ତୁଳନାରେ 2014-15 ରେ ଶତକଡ଼ା ବୃଦ୍ଧି(+)/ହ୍ରାସ (-)
		ବଜେଟ୍ ଅଟଙ୍କ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ୍ ଅଟଙ୍କ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ୍ ଅଟଙ୍କ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ୍ ଅଟଙ୍କ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ୍ ଅଟଙ୍କ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	
1.	ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର (ଓଏସ୍‌ଟି) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥାଇ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଓଭାର୍)	5,909.51	6,221.28	7,556.35	7,463.39	9,016.20	8,929.61	10,195.00	9,882.03	11,505.69	10,892.11	(+10.22
	କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି)	590.49	585.52	725.04	733.45	783.80	755.07	900.00	846.52	929.59	924.62	(+9.23
2.	ବିଦ୍ୟୁତ୍ କର ଓ ଶୁଳ୍କ	460.00	458.06	500.00	551.65	580.00	590.48	640.00	670.11	768.00	1,722.60	(+157.06
3.	ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ	405.32	390.66	465.00	521.47	480.00	420.21	400.00	431.26	440.00	645.64	(+49.71
4.	ମୋଟର ଯାନ କର	715.00	727.58	843.00	787.99	850.00	746.19	900.00	859.67	972.00	910.31	(+ 5.89
5.	ମାଲ ଓ ଯାତ୍ରା କର	875.00	1,111.37	1,235.00	1,312.36	1,350.00	1,342.54	1,500.00	1,613.46	1,740.00	1,710.87	(+) 6.04
6.	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ	1,000.00	1,094.26	1,350.00	1,379.00	1,500.00	1,498.64	1,725.00	1,780.13	2,100.00	2,035.24	(+) 14.33
7.	ସ୍ଥାମ୍ଭ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍	450.00	415.82	510.00	498.14	550.00	544.88	620.00	605.48	802.32	800.23	(+) 32.16
8.	ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବା ଜନିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କ	58.15	54.84	55.00	68.39	60.28	70.52	65.00	53.23	40.06	17.70	(-)66.75
9.	ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟ ଉପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର - ବୃତ୍ତି, ବାଣିଜ୍ୟ, ଆଜୀବିକା ଓ ନିୟୋଜନ ଉପରେ କର	145.00	133.28	160.00	126.90	140.00	135.99	160.00	149.70	176.00	168.97	(+) 12.87
ମୋଟ:		10,608.47	11,192.67	13,399.39	13,442.74	15,310.28	15,034.13	17,105.00	16,891.59	19,473.66	19,828.29	

ଉତ୍ସ: ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ 2014-15 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ହିସାବପତ୍ର

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନେ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ଓଏସ୍‌ଟି, ସିଏସ୍‌ଟି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥାଇ ଓଡ଼ିଶା ଭାର୍ଗ: ଶିକ୍ଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ବୃଦ୍ଧି ଓ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜୋରଦାର ଆଦାୟ ପଦକ୍ଷେପ ଯୋଗୁଁ 10.22 ପ୍ରତିଶତ ଓଭାର୍ ଓ 9.23 ପ୍ରତିଶତ ସିଏସ୍‌ଟି ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

ମୋଟରଯାନ କର: ଯାନମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣରେ ବୃଦ୍ଧି, କଠୋର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ବକେୟା ଅସ୍ତୁଳି ଯୋଗୁଁ 5.89 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ: ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଫି ର ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ 14.33 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶୁଳ୍କ ଉପରେ କର: କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଅଧିକ ଶୁଳ୍କ ପ୍ରାପ୍ତି ଯୋଗୁଁ 157.06 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

ଅନ୍ୟ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁରୋଧ (ଅପ୍ରେଲ, ଜୁଲାଇ ଓ ଅକ୍ଟୋବର 2015 ରେ) କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ (2013-14) ତୁଳନାରେ ପ୍ରାପ୍ତି ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

1.1.3 2010-11 ଠାରୁ 2014-15 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଗୃହୀତ ଅଣ କର ରାଜସ୍ୱର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.1.3 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ସାରଣୀ 1.1.3
ସଂଗୃହୀତ ଅଣ କର ରାଜସ୍ୱର ବିଶଦ ବିବରଣୀ

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର. ସଂ.	ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷ	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2013-14 ତୁଳନାରେ 2014-15 ରେ ଶତକଡ଼ା ବୃଦ୍ଧି (+) ହ୍ରାସ (-)
		ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	
1.	ଅଣଲୋହିତ ଖଣିଜ ଓ ଧାତବ ଶିଳ୍ପ	2,556.48	3,329.25	3,804.63	4,571.57	5,000.00	5,695.70	5,515.00	5,518.80	5,660.07	5,310.09	(-) 3.78
2.	ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି	100.00	260.84	340.00	576.38	200.00	588.25	300.00	1241.18	408.98	330.67	(-) 73.36
3.	ବନବିଦ୍ୟା ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ	90.00	157.68	91.87	192.39	117.46	188.92	30.22	95.11	31.73	61.51	(-) 35.33
4.	ଜଳସେଚନ ଓ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ ଜଳ ପରିବହନ	100.80	143.09	178.30	333.11	295.28	396.76	380.30	451.70	435.77	629.60	(+) 39.38
5.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା	24.79	11.06	11.00	16.07	10.24	12.76	13.30	24.44	23.86	29.75	(+) 21.73
6.	ପୂର୍ତ୍ତ	47.24	48.79	40.25	47.16	40.04	49.77	47.00	69.72	63.03	88.59	(+) 27.07
7.	ଆରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତି	47.45	38.45	39.19	36.18	33.97	52.62	37.15	44.70	52.38	50.00	(+) 11.86
8.	ଶିକ୍ଷା	11.22	25.98	15.37	21.18	10.17	89.10	16.63	75.86	27.69	18.87	(-) 75.13
9.	ବିକିସା ଓ ଜନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ	35.70	19.55	18.00	37.12	9.90	10.55	28.84	28.71	30.81	33.15	(+) 15.46
10.	ବିବିଧ ସାଧାରଣ ସେବା	32.00	412.29	7.95	86.86	7.11	225.60	11.00	126.50	29.54	118.84	(-) 6.06
11.	ଶିଳ୍ପ	1.67	2.07	2.13	3.37	2.17	2.14	2.30	4.70	41.95	2.18	(-) 53.62
12.	ସମବାୟ	3.57	2.18	2.05	1.92	2.20	2.97	2.30	3.34	2.47	2.56	(-) 23.35
13.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି	314.56	329.14	258.48	519.65	308.24	762.90	441.10	693.84	796.87	1,395.06	(+) 101.06
	ମୋଟ:	3,365.48	4,780.37	4,809.22	6,442.96	6,036.78	8,078.04	6,825.14	8,378.60	7,605.15	8,070.87	

ଉତ୍ସ: ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ 2014-15 ବର୍ଷପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ହିସାବପତ୍ର

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନେ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି:

ଅଣଲୋହିତ ଖଣିଜ ଓ ଧାତବ ଶିଳ୍ପ: ବୈଧାନିକ ଅନୁମୋଦନ ନ ମିଳିବା ଯୋଗୁଁ ଖଣିଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନହେବାରୁ 3.78 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ହୋଇଥିଲା ।

ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି : 91 ଦିନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୋଷାଗାର ବିଲ୍ ଏବଂ ଗ୍ରାହକୋ (ଡବ୍ଲୁବି ରଣ) ଠାରୁ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ହ୍ରାସ ଯୋଗୁଁ 73.36 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ହୋଇଥିଲା ।

ଅନ୍ୟ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ଅନୁରୋଧ (ଅପ୍ରେଲ, ଜୁଲାଇ ଓ ଅକ୍ଟୋବର 2015 ରେ) କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ (2013-14) ତୁଳନାରେ ପ୍ରାପ୍ତି ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

1.2 ବଜେଟ୍ ରାଜସ୍ୱର ବିଶ୍ଳେଷଣ

31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା କେତେକ ପ୍ରମୁଖ ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷରେ ବଜେଟ୍ ରାଜସ୍ୱ 9,468.37 କୋଟି ଥିଲା, ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ 1,770.28 କୋଟି ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଯାହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.2 ରେ ଦିଆଗଲା ।

ସାରଣୀ 1.2
ବକେୟା ରାଜସ୍ୱ

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର. ସଂ.	ରାଜସ୍ୱର ଶୀର୍ଷକ	31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ମୋଟ ବକେୟା ରାଶି	31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ବକେୟା ରାଶି	ବିଭାଗମାନଙ୍କର ଜବାବ												
A- କର ରାଜସ୍ୱ																
0040-ବିକ୍ରୟ, ବାଣିଜ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ କର																
1.	ଭାଟ୍ (ଓଏସ୍‌ଟି ଓ ସିଏସ୍‌ଟି କୁ ମିଶାଇ)	5,483.35	1,565.55	ବକେୟାର କାରଣ ବିଭାଗ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଇଲା: <table border="1"> <tr> <td>• କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରାଶି ଓ କୋରିମାନା</td> <td>1,747.60</td> </tr> <tr> <td>• ସୁଗିତ ରାଶି</td> <td></td> </tr> <tr> <td> > ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁଗିତ ରାଶି</td> <td>869.25</td> </tr> <tr> <td> > ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସୁଗିତ ରାଶି</td> <td>2,096.34</td> </tr> <tr> <td>• କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି</td> <td>764.63</td> </tr> <tr> <td>• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି</td> <td>5.53</td> </tr> </table>	• କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରାଶି ଓ କୋରିମାନା	1,747.60	• ସୁଗିତ ରାଶି		> ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁଗିତ ରାଶି	869.25	> ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସୁଗିତ ରାଶି	2,096.34	• କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	764.63	• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି	5.53
• କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରାଶି ଓ କୋରିମାନା	1,747.60															
• ସୁଗିତ ରାଶି																
> ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁଗିତ ରାଶି	869.25															
> ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସୁଗିତ ରାଶି	2,096.34															
• କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	764.63															
• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି	5.53															
0042- ମାଲ୍ ଓ ଯାତ୍ରା ଉପରେ କର																
2.	ପ୍ରବେଶ କର	1,892.39	121.53	ବକେୟାର କାରଣ ବିଭାଗ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଇଲା: <table border="1"> <tr> <td>• କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରାଶି</td> <td>797.68</td> </tr> <tr> <td>• ଅସୁଲି ସୁଗିତ</td> <td></td> </tr> <tr> <td> > ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା</td> <td>348.15</td> </tr> <tr> <td> > ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା</td> <td>718.41</td> </tr> <tr> <td>• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି</td> <td>28.11</td> </tr> <tr> <td>• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି</td> <td>0.04</td> </tr> </table>	• କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରାଶି	797.68	• ଅସୁଲି ସୁଗିତ		> ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା	348.15	> ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା	718.41	• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	28.11	• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି	0.04
• କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରାଶି	797.68															
• ଅସୁଲି ସୁଗିତ																
> ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା	348.15															
> ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା	718.41															
• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	28.11															
• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି	0.04															
0041--ଯାନ ଉପରେ କର																
3.	ଯାନ ଉପରେ କର	153.23	73.27	ବକେୟାର କାରଣ ବିଭାଗ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଇଲା: <table border="1"> <tr> <td>• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି</td> <td>111.04</td> </tr> <tr> <td>• ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଲି ସୁଗିତ</td> <td>0.06</td> </tr> <tr> <td>• ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ</td> <td>42.12</td> </tr> </table>	• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	111.04	• ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଲି ସୁଗିତ	0.06	• ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ	42.12						
• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	111.04															
• ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଲି ସୁଗିତ	0.06															
• ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ	42.12															
0039- ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ																
4.	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ	54.59	--	ବକେୟାର କାରଣ ବିଭାଗ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଇଲା: <table border="1"> <tr> <td>• ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଲି ସୁଗିତ</td> <td>37.84</td> </tr> <tr> <td>• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି</td> <td>13.83</td> </tr> <tr> <td>• ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ</td> <td>2.92</td> </tr> </table>	• ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଲି ସୁଗିତ	37.84	• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	13.83	• ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ	2.92						
• ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଲି ସୁଗିତ	37.84															
• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବି	13.83															
• ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ	2.92															
B-ଅଣ କର ରାଜସ୍ୱ																
5.	ଶାଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି	1,884.81	9.93	ବକେୟାର କାରଣ ବିଭାଗ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଇଲା: <table border="1"> <tr> <td>• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ</td> <td>1.56</td> </tr> <tr> <td>• ବିବାଦୀୟ ରାଶି</td> <td>1,334.58</td> </tr> <tr> <td>• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି</td> <td>2.46</td> </tr> <tr> <td>• ବିରାଜ୍ୟାୟନ</td> <td>55.00</td> </tr> <tr> <td>• ଅସୁଲି ଯୋଗ୍ୟ ରାଶି</td> <td>491.20</td> </tr> </table>	• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ	1.56	• ବିବାଦୀୟ ରାଶି	1,334.58	• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି	2.46	• ବିରାଜ୍ୟାୟନ	55.00	• ଅସୁଲି ଯୋଗ୍ୟ ରାଶି	491.20		
• ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ	1.56															
• ବିବାଦୀୟ ରାଶି	1,334.58															
• ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲିଖିତ ରାଶି	2.46															
• ବିରାଜ୍ୟାୟନ	55.00															
• ଅସୁଲି ଯୋଗ୍ୟ ରାଶି	491.20															
	ମୋଟ:	9,468.37	1,770.28													

ଉତ୍ସ: ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଜବାବ

1,770.28 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବକେୟା ରାଶି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସମୟ ଧରି ଆଦାୟ ପାଇଁ ବାକି ଥିଲା । 1,217.46 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବକେୟା ରାଶି ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସ୍ତରରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଫସଲ କରାଯାଇ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇ ନଥିଲା । 919.17 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲି ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ମାମଲା / କର ଅସୁଲି କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ରୂପାନ୍ତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ବିତ୍ତରରେ ଥିବା ଅପଲିଖିତ ମାମଲା (8.03 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅନୁସୂଚିତ ହେଉ ନଥିଲା ।

1.3 ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମନ୍ୱୟ ବକେୟା

ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର, ବୃତ୍ତି କର ଏବଂ ମନୋରଞ୍ଜନ କର ସମନ୍ୱୟ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରେ ବାକିଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଯୋଗ୍ୟ ହେଉଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା, ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଫସଲ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଫସଲ ନହୋଇ ରହିଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ସାରଣୀ-1.3 ରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ସାରଣୀ 1.3
ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମନ୍ୱୟ ବକେୟା

ରାଜସ୍ୱ ଶାଖିକ	ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବଶେଷ	2014-15 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଯୋଗ୍ୟ ନୂତନ ମାମଲା	ମୋଟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଯୋଗ୍ୟ	2014-15 ରେ ଫସଲ ହୋଇଥିବା ମାମଲା	ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଅଛିମ ଅବଶେଷ	ଫସଲର ପ୍ରତିଶତ (ସମ୍ପ 5 ର 4 ସହିତ)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର	4,822	230	5,052	430	4,622	8.51
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର	619	76	695	126	569	18.13
ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	1,786	3,015	4,801	2,802	1,999	58.36
ପ୍ରବେଶ କର	748	1,946	2,694	1,791	903	66.48
ବୃତ୍ତି କର	35,033	27,661	62,694	32,352	30,342	51.60
ମନୋରଞ୍ଜନ କର	96	118	214	115	99	53.74

ଉତ୍ସ: ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ଅଙ୍ଗ

31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା 4,622 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପୂର୍ବତନ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବାକିଥିଲା ଯଦିଓ ଅଧିନିୟମଟି 1 ଅପ୍ରେଲ 2005 ଠାରୁ ନିରସିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

1.4 କର ଫାଙ୍କ

ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ଧାନ ହୋଇଥିବା କର ଫାଙ୍କର ମାମଲା, ଫସଲ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଦାବି ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ, ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା ଅନୁସାରେ ସାରଣୀ-1.4 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 1.4
କର ଫାଙ୍କ

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ରାଜସ୍ୱ ଶାଖିକ	31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ସୁଦ୍ଧା ବାକିଥିବା ମାମଲା	2014-15 ରେ ସନ୍ଧାନ ହୋଇଥିବା ମାମଲା	ମୋଟ	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ / ଅନୁସନ୍ଧାନ ସରିଥିବା ମାମଲା ଏବଂ କୋରିମାନ ସହିତ ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି କତ୍ୟାଦି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା		31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା
					ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ଦାବି ରାଶି	
1.	ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର	26	0	26	0	0	26
2.	ପ୍ରବେଶ କର	70	26	96	47	110.24	49
3.	ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	725	687	1,412	696	37,777.84	716
4.	କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର	6	10	16	8	54.13	8
ମୋଟ:		827	723	1,550	751	37,942.21	799

ଉତ୍ସ: ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ଅଙ୍ଗ

ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ତୁଳନାରେ 2014-15 ବର୍ଷ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ବାକିଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା କିଛିତ୍ (3.39 ପ୍ରତିଶତ) କମ ଥିଲା ।

1.5 ବାକି ଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲା

ବିଭ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ଅଙ୍ଗର ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଅନୁସାରେ 2014-15 ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରେ ବାକିଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲା, ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିଥିବା ଦାବା, ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ଏବଂ 2014-15 ବର୍ଷ ଶେଷରେ ବାକିଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.5 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 1.5

ବାକିଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ	ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର		ପ୍ରବେଶ କର	
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରେ ବାକିଥିବା ଦାବି	1,392	192.83	141	8.09
2.	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଦାବି	601	62.65	73	22.16
3.	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ	649	67.68	0	0.00
4.	ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଅତିମ ଅବଶେଷ	1,344	187.80	214	30.25

ଉତ୍ସ: ବିଭ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ଅଙ୍ଗ

2014-15 ବର୍ଷରେ ବିକ୍ରୟ କର / ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ସମନ୍ଧ୍ୟ ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲାର ଫସଲ 32.56 ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିଲା ବେଳେ ପ୍ରବେଶ କର ସମନ୍ଧ୍ୟ କୌଣସି ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲାର ଫସଲ ହୋଇନଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଯଦି ଆଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖ ଠାରୁ 60 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଦରଖାସ୍ତ ଗ୍ରହଣର 90 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ କରାଯାଏ, ତେବେ ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ହେବା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାର୍ଷିକ ଆଠ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସରକାର ସୁଧ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ସମୟୋଚିତ ଫସଲ କରା ନଯାଏ, ସରକାର ସୁଧ ପୈଠ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହୋଇପାରନ୍ତି । 2013-14 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହିପରି ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ଫସଲରେ ବିଳମ୍ବ ଯୋଗୁଁ ସରକାର 2.50 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସୁଧ ଦେଇଥିଲେ ।

1.6 ଅତିର୍ ପ୍ରତି ବିଭାଗ ତଥା ସରକାରଙ୍କ ଜବାବ

ଦେଶନେଶର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ଓ କ୍ରିୟାବିଧି ଅନୁସାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ ଶାତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦସ୍ତାବେଜର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହେଉଛି କି ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟାପନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାର (ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର ଲେଖାପଠାକାର), ଓଡ଼ିଶା (ପିଏଜି) ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକୁ ସାମୟିକ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଥାନ୍ତି । ତା ପରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ସମୟରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିବା ଏବଂ ସରକାରୀ ମାମାଂସା ହୋଇ ପାରି ନଥିବା ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଲିପି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ତତ୍ପର ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବା ପାଇଁ ଜାଣି କରାଯାଏ । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ / ସରକାର ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଥିବା ମତ୍ତବ୍ୟର ତୁରନ୍ତ ଅନୁପାଳନ କରି ଚୁକ୍ତି ଓ ବିବୃତ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ କରି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଜାରି ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଗୋଟିଏ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପିଏଜିକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଜବାବ ଜରିଆରେ ଅନୁପାଳନ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଗୁରୁତର ଆର୍ଥିକ ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଏ ।

ଡିସେମ୍ବର 2014 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାରି ହୋଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, 14,540 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ 2,891 ଗୋଟି ପ୍ରତିବେଦନର 6,768 ଗୋଟି ଅନୁକ୍ଷେପ ଜୁନ୍ 2015 ସୁଦ୍ଧା ଅମାମାଂସିତ ଥିଲା ଯାହା ପୂର୍ବ ଦୁଇ ବର୍ଷର ଅନୁରୂପ ତଥ୍ୟାବଳୀ ସହିତ ନିମ୍ନ ସାରଣୀ-1.6 ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଅଛି ।

ସାରଣୀ 1.6
ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ବିଭାଗ ଓ ଶାଖା ବିଶଦ ବିବରଣୀ

	ଜୁନ୍ 2013	ଜୁନ୍ 2014	ଜୁନ୍ 2015
ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ବାକିଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	2,376	2,939	2,891
ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ବାକିଥିବା ସମାକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ସଂଖ୍ୟା	7,884	6,656	6,768
ଜଡ଼ିତ ଥିବା ରାଜସ୍ୱର ପରିମାଣ (ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)	5,442.03	11,060.31	14,540.00

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀମହୋଦୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା (ଇ ଆର୍ ଆର୍ ଏସ୍) କୁ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଛି

1.6.1 30 ଜୁନ୍ 2015 ସୁଦ୍ଧା ଅନୁମୋଦିତ ଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଓ ସମାକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ଏବଂ ତତ୍ ସହ ଜଡ଼ିତ ଧନରାଶିର ବିଭାଗ ଓ ଶାଖା ବିଶଦ ବିବରଣୀ **ସାରଣୀ-1.6.1** ରେ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ସାରଣୀ 1.6.1
ବିଭାଗ ଓ ଶାଖା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ବିଶଦ ବିବରଣୀ (ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି)

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବିଭାଗର ନାମ	ପ୍ରାପ୍ତିର ପ୍ରକାର	ବାକିଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ବାକିଥିବା ସମାକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ସଂଖ୍ୟା	ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥରାଶି
1.	ଅର୍ଥ	ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ମିଶାଲ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର / କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର	820	2,010	1,190.36
		ପ୍ରଦେଶ କର	277	550	349.80
		ବୃତ୍ତି କର	12	15	16.97
2.	ଅବକାରୀ	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ	214	590	445.89
3.	ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚ୍ଛଳନା	ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି	519	986	450.03
4.	ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି	ଖଣିରୁ ପ୍ରାପ୍ତି ରାଜସ୍ୱ	229	684	11,775.49
5.	ପରିବହନ	ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ମାଲ ଓ ଯାତ୍ରୀ କର	302	1051	247.10
ମୋଟ			2,373	5,886	14,475.64

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀମହୋଦୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା (ଇ ଆର୍ ଆର୍ ଏସ୍) କୁ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଛି

ବିଭାଗ ଓ ଶାଖା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ବିଶଦ ବିବରଣୀ (ବ୍ୟୟ)

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବିଭାଗର ନାମ	ବାକିଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ବାକିଥିବା ସମାକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ସଂଖ୍ୟା	ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥରାଶି
1.	ଅର୍ଥ	76	130	0
2.	ଅବକାରୀ	93	129	0
3.	ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚ୍ଛଳନା	131	177	0
4.	ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି	38	90	6.47
5.	ପରିବହନ	180	356	57.89
ମୋଟ		518	882	64.36

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀମହୋଦୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା (ଇ ଆର୍ ଆର୍ ଏସ୍) କୁ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଛି

ଅତିରିକ୍ତ 2014-15 ବର୍ଷରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା 55 ଗୋଟି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଜାରି ହେବାର ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ମାନଙ୍କଠାରୁ ପାଇ ପାରି ନଥିଲା । ଉତ୍ତର ନମିଳିବା ଯୋଗୁଁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁମୋଦିତ ରହିବା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ମାନେ ପିଏଜିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟି, ବିରୂପିତ ଏବଂ ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକୁ ସୁଧାରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ।

1.6.2 ବିଭାଗୀୟ ସମାକ୍ଷା କମିଟି (ଡିଏସି) ବୈଠକ

ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଓ ସେଥିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁକ୍ଳେପ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସାର ପ୍ରଗତିକୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ଦୂରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଅତିରୁ କମିଟି ଗୁଡ଼ିକୁ ଗଠନ କରିଥାନ୍ତି । 2014-15 ବର୍ଷରେ ଅନୁକ୍ଳେପ ହୋଇଥିବା ଅତିରୁ କମିଟି ବୈଠକ ଏବଂ ମାମାଂସିତ ଅନୁକ୍ଳେପ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.6.2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ସାରଣୀ 1.6.2

ବିଭାଗୀୟ ସମାକ୍ଷା କମିଟି ବୈଠକ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବିଭାଗର ନାମ	ଅନୁକ୍ଳେପ ହୋଇଥିବା ବୈଠକ ସଂଖ୍ୟା	ମାମାଂସା ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଳେପ ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ଅର୍ଥ	7	154	30.22
2.	ପରିବହନ	1	006	0.49
3.	ଅବକାରୀ	3	100	52.72
ମୋଟ		11	260	83.43

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାର(ଇ ଆଣ୍ଡ ଆର୍ଏସଏ) କ୍ ଅଭିଲେଖ

2014-15 ବର୍ଷରେ ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚ୍ଛଳନା ବିଭାଗ ଏବଂ ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗ କୌଣସି ବିଭାଗୀୟ ଅତିରୁ କମିଟି ବୈଠକ ଡକାଇ ନଥିଲେ ।

1.6.3 ଅତିରୁ ଯାଚ୍ ପାଇଁ ନଥିପତ୍ର ଦାଖଲ ନକରିବା

କର ରାଜସ୍ୱ / ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନୀୟ ଅତିରୁ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ ଓ ସାଧାରଣତଃ ଅତିରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଏକ ମାସ ଆଗରୁ ବିଭାଗମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଭିଲେଖ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଚ୍ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖିବାକୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

2014-15 ବର୍ଷରେ 833.18 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ 1,640 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥି, ରିଟର୍ଣ୍ଣ, ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଭିଲେଖ ଅତିରୁକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.6.3 ରେ ଦିଆଯାଇଅଛି । ଅନ୍ୟ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକରେ ନଥିପତ୍ର ଦାଖଲ ନହେବାର କୌଣସି ମାମଲା ନଥିଲା ।

ସାରଣୀ 1.6.3

ଦାଖଲ ହୋଇ ନଥିବା ନଥିପତ୍ରର ବିଶଦ ବିବରଣୀ

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

ବିଭାଗର ନାମ	କର/ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱର ପ୍ରକାର	ସମାକ୍ଷା ହେବାକୁ ଥିବା ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷିତ ହୋଇନଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	କର ପରିମାଣ
ଅର୍ଥ	ବିକ୍ରୟ, ବ୍ୟାପାର ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	2013-14 ସୁଦ୍ଧା	1,153	683.18
		2014-15	487	150.00
ମୋଟ:			1,640	833.18

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାର (ଇ ଆଣ୍ଡ ଆର୍ଏସଏ) କ୍ ଅଭିଲେଖ

1.6.4 ଚିଠା ସମାକ୍ଷା ଅନୁକ୍ଳେପଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଜବାବ

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଥିବା ଚିଠା ସମାକ୍ଷା ଅନୁକ୍ଳେପଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ / ସଚିବ ମାନଙ୍କୁ ଅତିରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରାଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ଜବାବ ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ

କରାଯାଇଥାଏ । ବିଭାଗ ତଥା ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ଜବାବ ନମିଳିଲେ ତାହା ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକର ଶେଷଭାଗରେ ସବୁବେଳେ ସୂଚୀତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅତିକ୍ 36 ଟି ଟିଠା ଅନୁକ୍ଷେପ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା (ପିଏ) ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର 2015 ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ / ସଚିବଙ୍କ ନିକଟକୁ ତାଙ୍କ ନାମରେ ପଠାଇ ଥିଲା । ସ୍ଥାନୀୟ ପତ୍ର ଜାରି (ଅକ୍ଟୋବର 2015) କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ / ସଚିବମାନେ 24 ଟି ଟିଠା ଅନୁକ୍ଷେପର ଜବାବ ଦେଇନଥିଲେ ଏବଂ ବିଭାଗର ଜବାବ ବିନା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି ।

1.6.5 ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସ୍ଥିତି

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଉପରେ ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତାପନ୍ନ କମିଟିର ସୁପାରିଶ ଆଧାରରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଅନୁଦେଶ ଜାରି (ଡିସେମ୍ବର 1993) କରି ସରକାରଙ୍କ ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ସଚିବ ମାନଙ୍କୁ ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଚିତ୍ରଣା ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାରେ ପ୍ରତିବେଦନ ଉପସ୍ଥାପନ ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ଏହି ଅନୁଦେଶ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଚିତ୍ରଣା ଦେବାରେ ମାତ୍ରାତିରିକ୍ତ ଭାବେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତର ସମନ୍ୱୟ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 1994, 1995 ଏବଂ 1998 ରୁ 2014 ବର୍ଷ ପାଇଁ ସମାପ୍ତ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା 805 ଗୋଟି ଅନୁକ୍ଷେପ (ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷାକୁ ମିଶାଇ) ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାରେ ଜୁନ୍ 1995 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନର 84 ଗୋଟି ଅନୁକ୍ଷେପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପାଞ୍ଚ² ଟି ବିଭାଗରୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଚିତ୍ରଣା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା (ନଭେମ୍ବର 2015) ।

ଲୋକ ଲେଖା ସମିତି (ପିଏସି) 1985-86 ରୁ 2006-07 ବର୍ଷର ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନର 184 ଗୋଟି ବଛାଯାଇଥିବା ଅନୁକ୍ଷେପ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର 428 ଟି ସୁପାରିଶ 28 ଟି ପ୍ରତିବେଦନରେ ସାମିଲ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଫେବୃଆରୀ 1991 ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2008 ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ପିଏସିଙ୍କ 10 ଟି ସୁପାରିଶ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମନ୍ୱୟ ଚିତ୍ରଣା (ଏଟିଏନ୍) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମିଳି ନଥିଲା ଯଦିଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଧାନ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ ହେବାର ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର ଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ସାରଣୀ-1.6.5 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ସାରଣୀ 1.6.5

ବର୍ଷ	ବିଭାଗର ନାମ			ମୋଟ
	ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ପରିବହନ	ଅବକାରୀ	ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ	
1990-91 (ଦଶମ ବିଧାନ ସଭା)	-	2	-	2
1995-96 (ଏକାଦଶ ବିଧାନ ସଭା)	1	-	-	1
2007-08 (ତ୍ରୟୋଦଶ ବିଧାନ ସଭା)	-	1	-	1
2008-09 (ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବିଧାନ ସଭା)	-	5	1	6
ମୋଟ	1	8	1	10

1.7 ଅତିକ୍ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତାପିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଥିବା ସଂକ୍ରିୟାର ବିଶ୍ଳେଷଣ

ବିଭାଗ ସମୂହ / ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ / ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ଆଲୋଚନାତ କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା ସଂକ୍ରିୟାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବିଗତ 10

² ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ପରିବହନ (ପରିବହନ): 13, ଅବକାରୀ: 29, ଅର୍ଥ: 19, ରାଜ୍ୟ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା: 10 ଏବଂ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ: 13 ।

ବର୍ଷର ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଳେଦ ଏବଂ ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା ଉପରେ ନିଆ ଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଇ ଏହି ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଛି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେଦ 1.7.1 ରୁ 1.7.3 ରେ ଖଣି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଭାଗ ର ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷ 0853-ଅଣ ଲୌହ ଖଣି ଓ ଧାତବ ଶିଳ୍ପ ଅଧିନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିଗତ 10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଅତିବ୍ ସମୟରେ ସମାନ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଏବଂ 2004-05 ରୁ 2013-14 ବର୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଅଛି ।

1.7.1 ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି

ବିଗତ 10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ, ସେହି ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଳେଦ ସମୂହ ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀ-1.7.1 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ସାରଣୀ 1.7.1

ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଷ	ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବଶେଷ			ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗ			ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନିଷ୍କାଦିତ			ଅନ୍ତିମ ଅବଶେଷ		
		ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ଳେଦ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତି-ବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ଳେଦ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତି-ବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ଳେଦ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତି-ବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ଳେଦ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ
1.	2005-06	144	304	24.12	33	57	59.72	39	118	3.58	138	243	80.26
2.	2006-07	138	243	80.26	18	37	148.16	6	30	103.63	150	250	124.79
3.	2007-08	150	250	124.79	28	58	35.48	50	106	9.1	128	202	151.17
4.	2008-09	142	328	597.04	36	121	175.76	36	160	456.84	142	289	315.96
5.	2009-10	142	289	315.96	48	152	285.48	51	123	96.76	139	318	504.68
6.	2010-11	139	318	504.68	42	146	1,273.90	31	99	228.24	150	365	1,550.34
7.	2011-12	150	365	1,550.34	46	155	199.67	28	80	55.02	168	440	1,694.99
8.	2012-13	168	440	1,694.99	26	156	1,827.42	12	90	413.89	182	506	3,108.52
9.	2013-14	182	506	3,108.52	44	182	12,775.43	11	25	111.17	215	663	15,772.78
10.	2014-15	215	663	15,772.78	29	115	48,306.68	22	103	7,339.34	222	675	56,740.12

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାର (ଇ ଆର୍ ଶ୍ରେଣୀ ଆର୍ ଏସ୍) କ୍ ଅଭିଲେଖ

ସରକାର ପୁରାତନ ଅନୁକ୍ଳେଦ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସା କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ କାମଚଳା କମିଟି ବୈଠକ ଗୁଡ଼ିକର ଆୟୋଜନ କରିଆସାନ୍ତି । 2005-06 ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରେ 304 ଟି ଅନୁକ୍ଳେଦ ସମ୍ବଳିତ 144 ଟି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଅବଶେଷ ଥିବା ବେଳେ ତାହା 2014-15 ବର୍ଷ ଶେଷରେ 675 ଟି ଅନୁକ୍ଳେଦ ସମ୍ବଳିତ 222 ଟି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଏହିପରି, ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା 2005-06 ରୁ 2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଏବଂ ଅନୁକ୍ଳେଦ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସାରେ ବାସ୍ତବ ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇନଥିଲା ।

1.7.2 ସ୍ୱୀକୃତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅସୁଲି

ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା ବିଗତ 10 ବର୍ଷର ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଳେଦ ଏବଂ ଅସୁଲ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ରାଶିର ସ୍ଥିତି ସାରଣୀ-1.7.2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ସାରଣୀ 1.7.2

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ବର୍ଷ	ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ସ୍ୱାକୃତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଷେପ ସଂଖ୍ୟା	ସ୍ୱାକୃତ ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ	31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ସ୍ୱାକୃତ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଅସ୍ୱୀକୃତ କ୍ରମବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥିତି
2004-05	6	29.49	4	26.05	--	25.68
2005-06	2	3.13	1	1.99	--	1.95
2006-07	4	9.26	3	9.18	--	9.18
2007-08	1	206.20	5	8.38	--	2.41
2008-09	4	6.39	2	0.23	--	0.23
2009-10	2	19.24	1	3.01	--	3.01
2010-11	3	238.71	2	227.70	--	6.37
2011-12	7	1511.68	4	64.92	--	0.69
2012-13	6 ଅନୁକ୍ଷେପ+ 1 ପିଏ	5646.99	3 ଅନୁକ୍ଷେପ+ 1 ପିଏ	648.33	149.07	149.07
2013-14	6	84.43	4	45.47	--	-

ଉତ୍ସ: ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଲେଖାକାର (ଇ ଆଇ ଆର୍ ଏସ୍) କ ଅଭିଲେଖ

ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନର ବର୍ଷ 2007-08, 2010-11, 2011-12 ଏବଂ 2013-14 ର ସ୍ୱାକୃତି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅସ୍ୱୀକୃତ ସମସ୍ୟା ଅଗ୍ରଗତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଦର ଥିଲା । ସ୍ୱାକୃତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅସ୍ୱୀକୃତ ସଂପୃକ୍ତ ପକ୍ଷଠାରୁ ଅସ୍ୱୀକୃତ ଯୋଗ୍ୟ ବକେୟା ରୂପେ ଅନୁସରଣ କରାଯିବାର ଥିଲା । ବିଭାଗ/ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକୃତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ ପାଇଁ କୌଣସି ସଂକ୍ରମା ନଥିଲା ।

1.7.3 ବିଭାଗ/ ସରକାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ

ପିଏକିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପାଦନ ଲେଖା ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଚିଠା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂପୃକ୍ତ ବିଭାଗ/ ସରକାରଙ୍କ ସୂଚନାପୂର୍ବକ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇ ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ସମ୍ପାଦନ ଲେଖା ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ବିଭାଗ / ସରକାରଙ୍କ ମତାମତ ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ସେଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଇସ୍ପାର୍ ଓ ଖଣି ବିଭାଗ ସମନ୍ୱିତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଂପାଦନ ଲେଖାପରୀକ୍ଷା ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ସୁଦ୍ଧା ସମାପ୍ତ ବର୍ଷର ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସୁପାରିଶ ସମୂହ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନର ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 1.7.3 ରେ ଦିଆଗଲା ।

ସାରଣୀ 1.7.3

ପ୍ରତିବେଦନ ବର୍ଷ	ସଂପାଦନ ସମାକ୍ଷାର ନାମ	ସୁପାରିଶ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା	ସୁପାରିଶ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ	ଅବସ୍ଥା
2012-13	ଇସ୍ପାର୍ ଓ ଖଣି ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା	5	<ul style="list-style-type: none"> ଦରଖାସ୍ତ ଗୁଡ଼ିକର ଫାଇସଲା କରିବା ପାଇଁ ସମୟ ସୀମା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା; ଚାଲୁ ହେଉନଥିବା ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ସମୟୋଚିତ ଅବସାନ ପାଇଁ ସଂକ୍ରମା ଆରମ୍ଭ କରିବା; ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତ ନିରୀକ୍ଷଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା; ଅଭିଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ସମୟ ସୀମା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା; ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମାକ୍ଷା ନିୟମିତ ରୂପେ ସଂଚାଳନ କରିବା । 	ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅତିବ୍ରତ୍ କରାଯାଇ ବିଆଯାଇ ନଥିଲା ।

1.8 ସମାକ୍ଷା ଯୋଜନା

ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଅଧୀନସ୍ଥ ଯୁନିଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ରାଜସ୍ୱ ସ୍ଥିତି, ସମାକ୍ଷା ମତବ୍ୟର ପୂର୍ବ ଧାରା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାପକାଠି ଅନୁସାରେ ଉଚ୍ଚ, ମଧ୍ୟ ଏବଂ ନିମ୍ନ ରିସ୍କ ଯୁନିଟ୍ ରୂପେ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରାଯାଇଥାଏ । ରିସ୍କସମ୍ଭାବନାକୁ ଆଧାର କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ସହିତ ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଓ କର ପ୍ରଶାସନର ସମାଲୋଚନାମୂଳକ ବିଷୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଯଥା ବଜେଟ୍ ଭାଷଣ, ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମନ୍ବୟ ଶ୍ରେତପତ୍ର, ଅର୍ଥ କମିଶନରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ (ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର), ଟିକସ ସଂସ୍କାର କମିଟିର ସୁପାରିଶ, ଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ପରିସଂଖ୍ୟାନର ବିଶ୍ଳେଷଣ, କର ପ୍ରଶାସନର ରୂପଚିତ୍ର, ସମାକ୍ଷାର ପରିସର ଓ ଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷା ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, 513 ଟି ସମାକ୍ଷାଯୋଗ୍ୟ ଯୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ 191 ଟି ଯୁନିଟ୍କୁ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ଅତିର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ସମାକ୍ଷାଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ଯୁନିଟ୍ର 37.23 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ଏହାଛଡ଼ା, ସାମଗ୍ରିକ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଆଇଆଏମ୍ଏସ୍) ର ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ବିଭାଗର ଆବଶ୍ୟକତା ପରିପୂରଣ କରିପାରିଛି କି ନାହିଁ ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବା ପାଇଁ ଇସ୍ତାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗରେ ଏକ ସମ୍ପାଦନ ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା ।

1.9 ସମାକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସଞ୍ଚାଳିତ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ଅତିର୍ଣ୍ଣର ସ୍ଥିତି

2014-15 ବର୍ଷରେ, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, ମାଲ ଓ ଯାତ୍ରା କର, ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ, ସ୍ଥାୟୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି, ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ସମନ୍ବୟ 142 ଟି ଯୁନିଟ୍ ର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ 1,78,420 ଟି ମାମଲାରେ 11,665.85 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ / ସଞ୍ଚ କର ଆରୋପଣ / ରାଜସ୍ୱ ହାନୀ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବର୍ଷ ଅବଧିରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗମାନେ 2014-15 ବର୍ଷର ସମାକ୍ଷାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 1,21,514 ଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 144.95 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତାକୁ ସାକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ 2014-15 ଓ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମନ୍ବୟ 509 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 9.85 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

ସେହିପରି, 2014-15 ବର୍ଷରେ ବାଣିଜ୍ୟିକ କର, ଅବକାରୀ, ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା, ପରିବହନ, ଇସ୍ତାତ୍ ଓ ଖଣି ବିଭାଗ ଅଧୀନର 142 ଟି ଯୁନିଟ୍ ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ 263 ଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 571.49 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ତଥା ଦେୟ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନେ 2014-15 ବର୍ଷ ସମାକ୍ଷାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା 99 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 9.19 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତତା ସାକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ସମନ୍ବୟ ଆଠ ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 5.06 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

1.10 ଏହି ପ୍ରତିବେଦନର ବ୍ୟାପ୍ତି

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ “ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଆଇଆଏମ୍ଏସ୍)” ର ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷାକୁ ମିଶାଇ 357.41 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବ ଜଡ଼ିତ 33 ଗୋଟି ଅନୁକ୍ଷେପ (ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ସମାକ୍ଷା ବେଳେ କରାଯାଇଥିବା ସମାକ୍ଷା ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ବଢ଼ାହୋଇ ବିଚାରାର୍ଥେ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା) ସ୍ଥାନ ପାଇଅଛି ।

ବିଭାଗ ସମୂହ / ସରକାର 17 ଟି ଅନୁକ୍ଷେପରେ ସାମିଲ 122.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମାକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ସାକାର କରିଥିଲେ ଓ ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ 0.92 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଜବାବ ମିଳିନଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015)। ଏଗୁଡ଼ିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟ II ରୁ VI ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ II

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଓ ପ୍ରବେଶ କର ଇତ୍ୟାଦି

2.1 କର ପରିଚ୍ଛେଦନା

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, ପ୍ରବେଶ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର, ବୃତ୍ତି କର, ଆମୋଦ କର, ବିଳାସ କର ଆଇନ ମାନ ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚ୍ଛେଦ ହୁଏ । ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ସିସିଟି) ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଙ୍ଗର ମୁଖ୍ୟ ଅଫିସ, ଯାହାକୁ 3 ଟି ଜୋନ୍‌ରେ ଅତିରିକ୍ତ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ, 12 ଟି ରେଞ୍ଜରେ ଯୁଗ୍ମ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ଜେସିସିଟି), 45 ଟି ବାଣିଜ୍ୟ କର ମଣ୍ଡଳରେ ଉପ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ଡିସିସିଟି) / ସହକାରୀ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ଏସିସିଟି) / ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଧିକାରୀ (ସିଟିଓ), 14 ଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ଥାନରେ ସିଟିଓ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଓଭାଟ୍) ଅଧିକାରୀ, 2004, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର (ଓଇଟି) ଅଧିକାରୀ, 1999, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ଅଧିକାରୀ, 1956, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବୃତ୍ତି, ବ୍ୟାପାର, ଆଜୀବିକା ଓ ନିୟୋଜନ କର (ସାଧାରଣ ଭାବେ ବୃତ୍ତି କର ରୂପେ ବିବେଚିତ) ଅଧିକାରୀ, 2000 ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କର ଆଇନ୍ ଓ ନିୟମାବଳୀର ପ୍ରଶାସନିକ ପରିଚ୍ଛେଦନାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ରାଜ୍ୟରେ ସତତ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର (ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ) ମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ଥିବା ଛଅ ଗୋଟି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ଏବଂ 15 ଗୋଟି ଅନୁସନ୍ଧାନ ସ୍ଥାନରେ କର ପାଞ୍ଜି ରୋକିବା ଏବଂ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାରକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

2.2 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା

ବିଭାଗର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ (ଆଇଏ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ) 2002-03 ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇନାହିଁ । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ (ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର) ରେ ଏକଥା ସୂଚାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ (ଆଇଏଡବ୍ଲ୍ୟୁ) କୁ ପୁନଃ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବାକୁ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇନଥିଲା । ବିଭାଗ ଦର୍ଶାଇଥିଲା (ଜୁଲାଇ 2015) ଯେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗକୁ ପୁନଃ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

2.3 ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ

କ. ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

2014-15 ବର୍ଷରେ, 51 ଗୋଟି ସ୍ଥାନରେ ଓଭାଟ୍, ସିଏସ୍‌ଟି, ଓଇଟି, ଓଡ଼ିଶା ଆମୋଦ କର ଏବଂ ବୃତ୍ତି କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ 540 ଟି ମାମଲାରେ 2,375.79 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 2.1 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 2.1

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
ବିକ୍ରୟ କର / ଭାଙ୍ଗି (ସି-ଏସ୍‌ଟିକୁ ମିଶାଇ)			
1.	କେନ୍ଦୁଲ୍ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଏବଂ ଗୃହକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ (ଡିଟିଏର୍) ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ଅପରେଟର ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମୋଦ କର ଆରୋପଣ ଏବଂ ଆଦାୟର ସମାକ୍ଷା	1	0.82
2.	ମୁଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତିର ସମାକ୍ଷା	1	591.50
3.	କରର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	131	522.52
4.	ଡୁଟିଯୁକ୍ତ ବୈଧାନିକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଫର୍ମର ସାକ୍ଷତି	25	6.54
5.	ବିକ୍ରୟ / କ୍ରୟର ସଂଗୋପନ ହେତୁ କର ଫାଙ୍କ	12	29.64
6.	ନିବେଶ କର କମାର ଅନିୟମିତ / ଭ୍ରମାତ୍ମକ / ଅଧିକ ମଞ୍ଜୁରୀ	36	28.02
7.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	171	1047.15
	ମୋଟ	377	2,226.19
ପ୍ରବେଶ କର			
1.	କରର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	81	94.90
2.	ଡୁଟିଯୁକ୍ତ ବୈଧାନିକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଫର୍ମର ସାକ୍ଷତି	5	3.00
3.	ବିକ୍ରୟ / କ୍ରୟର ସଂଗୋପନ ହେତୁ କର ଫାଙ୍କ	2	0.64
4.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	68	50.96
	ମୋଟ	156	149.50
ତୃତୀ କର			
1.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	7	0.10
	ମୋଟ	7	0.10
	ସର୍ବ ମୋଟ	540	2,375.79

2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 2014-15 ଏବଂ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ଅତିର୍ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 78 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 9.58 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୃତୀଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । 37 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1.16 କୋଟି ଟଙ୍କା 2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଖ. ବ୍ୟୟ

ଅତିର୍ ଉପରୋକ୍ତ ଯୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟୟ ସମନ୍ଧାୟ ନଥିପତ୍ରର ମଧ୍ୟ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଏବଂ 54 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 0.23 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନ **ସାରଣୀ 2.2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବର୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 2.2

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ରୋକଡ଼ ପରିଚାଳନାରେ ଅନିୟମିତତା	12	5.77
2.	ଘର ଭଡ଼ା ପ୍ରଦାନରେ ଅନିୟମିତତା	6	4.96
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	36	12.11
	ମୋଟ	54	22.84

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 2014-15 ଏବଂ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଅତିର୍ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 4 ଟି ମାମଲାରେ 0.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୃତୀଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । 2014-15 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 0.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

2.4 ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତିର ସମୀକ୍ଷା

2.4.1 ଉପକ୍ରମ

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଭାଟ୍) ହେଉଛି ଏକ ବହୁ ସ୍ତରୀୟ କର ଯାହାକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ଯୋଗ ହେଉଥିବା ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏଥିରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ କରର ପ୍ରତିବଦଳରେ କ୍ରୟ ସମୟରେ ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କର ସମାଯୋଜନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଅଛି । 1 ଅପ୍ରେଲ 2005 ଠାରୁ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରଭାବୀ ଥିବା ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଓଭାଟ୍) ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଭ ବିଭାଗର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ସଚିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଅଛି । ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଭାଟ୍) ରାଜ୍ୟ ରାଜସ୍ୱର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ ଏବଂ ପାଖାପାଖି ଏହାର 58 ପ୍ରତିଶତ ଅଟେ । ଭାଟ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, କରବସାଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ ଓଡ଼ିଶାର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି । କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସହିତ କର ବସାଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ ତଥା କର ପ୍ରଶାସନର ଗୁଣାବତ୍ତାର ସିଧାସଳଖ ସଂପର୍କ ରହିଛି । ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ଯେହେତୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାରାମିଟର ଆଧାରରେ ଚୟନ କରାଯାଉଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ, ତେଣୁ 2011-12 ରୁ 2013-14 କର ଅବଧି ପାଇଁ ବିଭ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟ କର (ସିଟି) ଅଙ୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ 45 ଟି ମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରୁ 15ଟି¹ ମଣ୍ଡଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରଭାବକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବାପାଇଁ ସମୀକ୍ଷାଟି ଅପ୍ରେଲ ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ସମୀକ୍ଷାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଥିବା ଅନେକ ପଦ୍ଧତିଗତ ତଥା ପାଳନଗତ ତ୍ରୁଟି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ନିମ୍ନ ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

2.4.2 ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରୁ ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ ସହିତ ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ସଂଗୃହୀତ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱର ତୁଳନାତ୍ମକ ଧାରା

ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା 15 ଟି ମଣ୍ଡଳରେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ 2011-12 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ସହ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂଖ୍ୟା, ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ରାଶିର ପରିମାଣ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ରାଶିର ପରିମାଣର ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି :

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)

ବର୍ଷ	କର କମିଶନ ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଇ ଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କରେ ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ହୋଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂଖ୍ୟା	ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କରେ ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ସଂଗୃହୀତ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ	ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥିବା ଦାବିର ପରିମାଣ	ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ସହିତ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣର ପ୍ରତିଶତ	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଧାରରେ ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ କରାଯାଇଥିବା ଦାବିରୁ ଆଦାୟର ପରିମାଣ	ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଧାରରେ ଦାବି ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ସହିତ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣର ପ୍ରତିଶତ (ସମ 6 - ସମ 4 × 100)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2011-12	5,618	2,300	1,110	5,41,569.63	35,743.24	6.60	3,194.12	8.94
2012-13	5,672	3,882	1,441	6,27,662.71	33,498.58	5.34	3,055.04	9.12
2013-14	3,260	2,718	1,723	6,93,597.85	39,712.84	5.73	3,039.27	7.65
ମୋଟ	14,550	8,900	4,274	18,62,830.19	1,08,954.66	5.85	9,288.43	8.53

ଉତ୍ସ: ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ଉକ୍ତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭାଟ୍ ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣର ମୋଟ ଭାଟ୍ ରାଜସ୍ୱର ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି 5.85 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 94.15 ପ୍ରତିଶତ ଭାଟ୍ ରାଜସ୍ୱ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟ କର ପାଳନରୁ ଆସିଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଯଦିଓ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ସ୍କାନିଙ୍ଗ୍ ଗୁଡ଼ିକ 5.85 ପ୍ରତିଶତ ଭାଟ୍ ଦାବି କରିଥିଲେ, ହେଲେ ମୁଖ୍ୟତଃ ବିଭାଗର ନିଶ୍ଚିନ୍ତତା ଯୋଗୁଁ କେବଳ 0.5 ପ୍ରତିଶତ ଆଦାୟ କରାଯାଇ ପାରିଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ଯେ 2011-14 ବର୍ଷ

¹ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବଡ଼ବିଲ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, କଟକ-II, ଗଞ୍ଜାମ-II, ଯାଜପୁର, କଳାହାଣ୍ଡି, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ଫୁଲବାଣୀ, ରାୟଗଡ଼ା ଏବଂ ରାଉରକେଲା-II ।

ମଧ୍ୟରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ପ୍ରତିଶତ କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ମୋଟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାର 29.37 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

2.4.3 କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ମନୋନୟନ

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 41 ସହ ପଠିତ ଓଭାର୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 41 ଅନୁଯାୟୀ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷରେ କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ବର୍ଷ ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ ସାଧାରଣ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଯାଦୃକ୍ଷିକ ଆଧାରରେ କିମ୍ବା ରିକ୍ସ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଆଧାରରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିରପେକ୍ଷ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିବେ । କିନ୍ତୁ, ବୃହତ୍ କରଦାତା ମାନଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ସାମଗ୍ରିକ ବ୍ୟବସାୟର ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତି ତିନି ବର୍ଷରେ ଥରେ କରିବା ପାଇଁ ସମାକ୍ଷା ଚକ୍ର ଯୋଜନା କରିବେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ସିସିଟି) 2011-12, 2012-13 ଏବଂ 2013-14 ରେ କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ମନୋନୟନ ନିମ୍ନ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମୁଖ୍ୟ ପାରାମିଟର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଥିଲେ ।

- (କ) ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ କୌଣସି ବର୍ଷରେ ପୈଠ କରରେ ହ୍ରାସ;
- (ଖ) ମାର୍ଗପତ୍ରକ ଓ ବୈଧାନିକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା “ଶୂନ୍ୟ” ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ;
- (ଗ) ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲଗାତାର ତିନିଟି କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିବେଶ କର ଜମାର ଅଗେନାତ କରଣ ;
- (ଘ) ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଗୀକରଣ (ନିମ୍ନ କର ହାର ବନାମ ଉଚ୍ଚତର କର ହାର); ଏବଂ
- (ଙ) ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୋଟ କ୍ରୟ କାରବାର ମୋଟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଠାରୁ ଅଧିକ ଦର୍ଶାଇବା ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାରାମିଟର ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ତିନିଟି କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ପାରାମିଟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସୁଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ କର ସମାକ୍ଷା ନିମ୍ନ ମନୋନୀତ ହେବା ପାଇଁ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ହେବେ । ଏହା ଛଡ଼ା, ଯେଉଁ ବୃହତ୍ କରଦାତାମାନେ ବିଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଧରି ସମାକ୍ଷିତ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହେବେ ।

2.4.3.1 କର ସମାକ୍ଷାରେ କମ୍ପତି

ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା ଅନୁସାରେ, 2011-12 ରୁ 2013-14 କର ଅବଧି ପାଇଁ ସିସିଟି ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ପାରାମିଟର/ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିବା 14,550 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ 8,900 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ସମାକ୍ଷିତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ, 5,650 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ (39 ପ୍ରତିଶତ) କର କର ସମାକ୍ଷାରେ କମ୍ପତି ହୋଇଥିଲା । ବିଗତ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦିଆଗଲା :

ବର୍ଷ	କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କର ସମାକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	କର ସମାକ୍ଷାରେ କମ୍ପତି	କମ୍ପତିର ପ୍ରତିଶତ
2011-12	5,618	2,300	3,318	59
2012-13	5,672	3,882	1,790	32
2013-14	3,260	2,718	542	17
ମୋଟ	14,550	8,900	5,650	39

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ 2011-12 ରେ କର ସମାକ୍ଷାରର କମ୍ପତିର ପ୍ରତିଶତ 59 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲାବେଳେ ଏହା 2012-13 ରେ 32 ପ୍ରତିଶତକୁ ଏବଂ 2013-14 ରେ 17 ପ୍ରତିଶତକୁ କମି ଯାଇଥିଲା । କର ସମାକ୍ଷାର ଏହି କମ୍ପତି ପାଇଁ ବିଭାଗ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଇପାରିନଥିଲା । କର ସମାକ୍ଷାରେ ଏହି କମ୍ପତି ସୂଚିତ କରୁଥିଲା ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିବା ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କାରବାରର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

2.4.4 କର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ / ବିଭାଗୀୟ ଅନୁଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ

2.4.4.1 ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 41(4) ଅନୁସାରେ, କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କର ସମାକ୍ଷା ଶେଷ ହେବା ପରେ, ସେହି ସମାକ୍ଷା ପରିଚାଳନା କରିଥିବା ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ସମାକ୍ଷା ଶେଷ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ ସାତ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଏଏ) କୁ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ପ୍ରପତ୍ରରେ ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଅର୍ଥାତ୍ ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ବିବରଣୀ (ଏଭିଆର୍) ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଏହା ସହିତ କ୍ରୟ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା ଉତ୍ତରଣ ସଂଗୋପନ, ନିବେଶ କର ଜମା ସହିତ ଭୁମାମୂଳ ବିୟୋଗ ଦାବି ଏବଂ କର ଫାଙ୍କି ଇତ୍ୟାଦି ଯାହା କୌଣସି ଅନୁସନ୍ଧାନ, ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଥିବ, ସେ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟପତ୍ର ଓ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିବେ । କାରବାରର ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ନେଇ ଏଭିଆର୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ କରିବାପାଇଁ ଜୁଲାଇ 2009 ରେ ସିସିଟି² ଏକ ସମାକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ ବିହିତ କରିଥିଲେ ଯାହା କର ସମାକ୍ଷା ଦଳ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ପୂରଣ ହେବ ଓ ଏଭିଆର୍ ଏକ ଅଙ୍ଗ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବ । ଏହି ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ରେ, ଅନ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ, କ୍ରୟ ଓ ବିକ୍ରୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ, ବୈଧାନିକ ଫର୍ମ ଓ ମାର୍ଗପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାରର ବିଶଦ ବିବରଣୀ, ଅକ୍ରିମ ଷ୍ଟକ୍ସର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଓ କର ସମାକ୍ଷା ଦଳ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବସ୍ତୁଗତ ସତ୍ୟାପନ ଆଦିର ତଥ୍ୟ ରହିବ ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ 2011-12 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ରୁଡ୍ଡାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆଧାର କରିଥିବା ମୋଟ 3,223 ଟି ଏଭିଆର୍ ମଧ୍ୟରୁ ଅତିର୍କକୁ 678 ଟି ଏଭିଆର୍ ପେଶ୍ କରିଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍କ ଦେଖିଲା ଯେ 449 ଟି ଏଭିଆର୍ରେ ବିହିତ ହୋଇଥିବା ସମାକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ ନଥିଲା । ଏହାର ବର୍ଷଓ୍ୱାରା ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଗଲା :

ବର୍ଷ	ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ନଥିପତ୍ର ସହ ଅତିର୍କକୁ ପେଶ୍ କରାଯାଇଥିବା ଏଭିଆର୍ ସଂଖ୍ୟା	ସମାକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇ ନଥିବା ଏଭିଆର୍ ସଂଖ୍ୟା	ଏଭିଆର୍ ପ୍ରତିଶତ ଯେଉଁଥିରେ କି ସମାକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ ନଥିଲା
2011-12	106	58	54.71
2012-13	189	130	68.78
2013-14	383	261	68.15
ମୋଟ	678	449	66.22

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ହାରାହାରି 66.22 ପ୍ରତିଶତ ଏଭିଆର୍ରେ ସମାକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ ନଥିଲା ଏବଂ ଫଳରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାର ଅଭାବ ଥିଲା । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଏଭିଆର୍ ଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ସବୁ ରୁଡ୍ଡାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଫଳରେ, ଏହି ସବୁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ୍ ଭାବେ ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ ତାହା ନିରୂପିତ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଅତିର୍କ ଏହି ବିଷୟ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସାକାର (ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ ଯେ ତାହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ହିସାବରେ ବିବେଚନା କରିବେ ।

2 ସିସିଟିକ୍ ପରିପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା. 12492/ ସିଟି, ତାରିଖ 8 ଜୁଲାଇ 2009 ।

2.4.4.2 କର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟିକ-କଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇ ଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ନ୍ୟାୟିକ ଆଧିକାରୀ ଥାଏ ଏବଂ ତଦନୁଯାୟୀ ସେମାନେ ବିଧି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାର ମାନସବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ³କୁ ଭିତ୍ତିକରି ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁଦେଶ (ନଭେମ୍ବର 2009, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2012 ଓ ଜୁଲାଇ 2014 ରେ) ଜାରି କରିଥିଲେ-

- (i) 1 ଡିସେମ୍ବର 2009 ରୁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ଆଦେଶ ଫର୍ଦ୍ ର ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର କରିବେ;
- (ii) ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଓ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ସହ ପ୍ରାପ୍ତି ସାକାର ଫର୍ମ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଡାକ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ପଠାଇବେ; ଏବଂ
- (iii) ନଥିପତ୍ରର ଅଦ୍ୟତନତା ବଜାୟ ରଖିବେ ଏବଂ ହାଜର ତାରିଖ ଦିନ ଆଦେଶ ଫର୍ଦ୍ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟୀ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ ନେବେ ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କରେ 2011-14 ବର୍ଷରେ ହୋଇଥିବା 4,284 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ 500.29 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ ଥିବା 1,008 ଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମକ୍ଷୟ ନଥିପତ୍ର (678 ଗୋଟି ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ମିଶାଇ) କୁ ଅଡିଟ୍ ଯାଞ୍ଚ (ଜୁନ୍ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) କଲାବେଳେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତୃଟିଗୁଡ଼ିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା :

- 862 ଟି ମାମଲା (85.52 ପ୍ରତିଶତ) ରେ ଆଦେଶ ଫର୍ଦ୍ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା ।
- 518 ଟି ମାମଲା (51.39 ପ୍ରତିଶତ) ରେ ଆଦେଶ ଫର୍ଦ୍ ଗୁଡ଼ିକ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ଆଦେଶ ଫର୍ଦ୍ ଫର୍ମରେ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।
- 915 ଟି ମାମଲା (90.77 ପ୍ରତିଶତ) ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଜାରି ହେବା ତାରିଖର ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ପଠାଯାଇ ନଥିଲା ।
- 821 ଟି ମାମଲା (81.45 ପ୍ରତିଶତ) ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଗୁଡ଼ିକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଡାକ ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଏହିପରି, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ମୁତାବକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରାଯାଇ ନଥିବାରୁ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିବାଦୀୟ ହୋଇ ସମାଲୋଚିତ ହେବାର ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ପାରେ ଯେ ଅଗଷ୍ଟ 2013 ରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନଥିବାରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ତିନିଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ⁴ ଆଦେଶକୁ ଖାରଜ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ପରେ ସଂପୃକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ତଥ୍ୟକୁ ସାକାର କଲେ (ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଏହାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କଲେ । ମାମଲାଟିକୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ଜବାବ ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3 ତତ୍କାଳୀନ (ସି) ସଂଖ୍ୟା. 2180 of 2008- ମେସର୍ସ ଗାଗାଞ୍ଜଲି ସିମେଣ୍ଟ ପ୍ରଡକ୍ସ ବନାମ ବିକ୍ରି କର ଅଧିକାରୀ, ରାଉରକେଲା-II ମଞ୍ଜୁଳ, ରାଉରକେଲା [(2010) 036 ଭିଏସ୍ଟି 0380] ।

4 ତତ୍କାଳୀନ (ସି) ସଂଖ୍ୟା. 16616 of 2013, ଡା. 16 ଅଗଷ୍ଟ 2013, ତତ୍କାଳୀନ (ସି) ସଂଖ୍ୟା. 16617 of 2013, ଡା. 16 ଅଗଷ୍ଟ 2013 ଏବଂ ତତ୍କାଳୀନ (ସି) ସଂଖ୍ୟା. 16622 of 2013, ଡା. 16 ଅଗଷ୍ଟ 2013 ।

2.4.5 ନିସ୍ତାରିତ କାରବାରର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 43 ସହ ପଠିତ ଓଭାର୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 50 ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହେଲା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା କୌଣସି ସୂଚନା ଆଧାରରେ ଏହି ମତରେ ଉପନୀତ ହୁଅନ୍ତି ଯେ କୌଣସି କରର ଅବଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କାରବାରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରୁ ନିସ୍ତାର ପାଇଯାଇଛି କିମ୍ବା ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଛି କିମ୍ବା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ହାର ଠାରୁ ନିମ୍ନତର ହାରରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଛି, ତେବେ ସେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପକ୍ଷ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରି ନିସ୍ତାରିତ କାରବାରକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଯଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ନିସ୍ତାରଣଟି କୌଣସି ଯୁକ୍ତଯୁକ୍ତ କାରଣ ବିନା ହୋଇଛି, ସେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିବା କର ପରିମାଣର ସମାନ ଦୁଇଗୁଣ ପରିମାଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେ । ନୈତିକତା ହାନି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା କର ଫାଙ୍କିକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାରେ ବିଭାଗର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଓ ନିରୀକ୍ଷଣ ଅଙ୍ଗର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା 29 ଡିସେମ୍ବର 2012 ରେ ଜାରି ତାଙ୍କ ପରିପତ୍ର⁵ରେ ବିଭାଗର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଓ ନିରୀକ୍ଷଣ ଅଙ୍ଗର ଅନୁସନ୍ଧାନ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଶୀଘ୍ର ମାମାଂସା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ଆରମ୍ଭ ହେବ ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ ଭିତରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହେବ । ତେବେ, କୌଣସି ବାଧାପାଧକତା କାରଣ ଥିଲେ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତ ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟସବୁ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହେବ । ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିଥିଲେ ତାହାର କାରଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ତାହା ସିସିଟିକୁ ସୂଚିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

2.4.5.1 କର ଫାଙ୍କି / ଶଠତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଅସମାପ୍ତି

2011-12 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ କରଫାଙ୍କି / ଶଠତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲା ସଂପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଅତିତ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ବିଭାଗର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଙ୍ଗ ଠାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନେ 991 ଟି କର ଫାଙ୍କି / ଶଠତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲାର ରିପୋର୍ଟ ପାଇଥିଲେ । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ 973 ଟି ମାମଲା ଫାଇସଲା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ 9.24 କୋଟି ଟଙ୍କା କର ଫାଙ୍କି ସଂପର୍କିତ ଅବଶିଷ୍ଟ 18 ଟି ରିପୋର୍ଟ ରୁରିଟିଂ ମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପରେ ମଧ୍ୟ ଫାଇସଲା କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଅତିତ୍ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ରୁଲିଅଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସମାପ୍ତ ହେବ । ବିଷୟଟିକୁ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.4.5.2 କର ଯୋଗ୍ୟ ବିକ୍ରି କାରବାରରେ ମାଲ୍ ପରିବହନ ଭଡ଼ାର ମିଶ୍ରଣ ନହେବା ଯୋଗୁଁ ସ୍ୱଳ୍ପ କର ଆରୋପଣ

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(46) ରେ ନିରୂପିତ ସଙ୍କ୍ଷା ଅନୁସାରେ ‘ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ’ ପଦଟିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରି ଉପରେ ପ୍ରତିଫଳ ମୂଲ୍ୟ ଭାବେ ଗୃହୀତ କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଥିବା ପରିମାଣରୁ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ହସ୍ତାନ୍ତର ବେଳେ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ନଗଦ ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟିକ ରିଆଡିକୁ

⁵ ପରିପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା. III (I) 38/09-22239/ ସିଟି, ଡା. 29 ଡିସେମ୍ବର 2012 ।
⁶ ଭୁବନେଶ୍ୱର-III (ଦୁଇଟି ମାମଲା), କଟକ-I ପୂର୍ବ (ଗୋଟିଏ ମାମଲା), ଝାରସୁଗୁଡ଼ା (14 ଟି ମାମଲା) ଏବଂ ରାଉରକେଲା-II (ଗୋଟିଏ ମାମଲା) ।

ବିୟୋଗ କରାଯିବ, କିନ୍ତୁ ହସ୍ତାନ୍ତର ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତର ବେଳେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ କୌଣସି କାମ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବା ପରିମାଣକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ । ଉପରୋକ୍ତ ଧାରାର 1 ଜୁନ୍ 2008 ଠାରୁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ସ୍ୱକ୍ଷୀକରଣ (a) ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ହସ୍ତାନ୍ତର ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତର ପରେ ମାଲ୍‌ଭଡ଼ା, ବିତରଣ, ବଣ୍ଟନ, ସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ବୀମା ବାବଦ ଆରୋପିତ ମୂଲ୍ୟର ପରିମାଣ ବିକ୍ରିମୂଲ୍ୟରେ ମିଶାଯିବ ।

ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ କୋଇଲା ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ 1 ଜୁନ୍ 2008 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 6.78 କୋଟି ଟଙ୍କା ମାଲ୍ ପରିବହନ ଭଡ଼ା ବାବଦ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯାହା ତାଙ୍କ ଲାଭ କ୍ଷତି ହିସାବରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ତା ଉପରେ 27.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଦେୟ ଘୋଷଣା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ତାଙ୍କ କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ ବିବରଣୀରେ ଥିବା ବିକ୍ରି କାରବାରରେ ଏହି ମାଲ୍ ପରିବହନ ଭଡ଼ାକୁ ମିଶାଇନଥିଲେ । 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 କର ଅବଧି ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 42 ଅଧିନରେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ କର ଘୋଷଣା କାରବାରରେ ଉକ୍ତ ପରିବହନ ଭଡ଼ାକୁ ମିଶାଇ ନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, 27.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସଂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା, 54.22 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟଘୋଷଣା ଥିଲା ।

ଅତିର୍ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା (ଡିସେମ୍ବର 2014) ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ଡିସେମ୍ବର 2014) ଯେ ବିଷୟଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ଏବଂ ଫଳାଫଳ ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ ।

2.4.6 ଅନନ୍ତମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 40 ସହ ପଠିତ ଓଡ଼ିଶା ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 47 ଅନୁଯାୟୀ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ କୌଣସି କର ଅବଧି ପାଇଁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବାରେ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି କର ଅବଧି ପାଇଁ କର ଦେୟର ପ୍ରମାଣ ସହ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦେବାରେ ବିଫଳ ହେବେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଅନନ୍ତମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34(3) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ମାତ୍ର କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ବିନା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ, ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବା ଦେୟ ଘୋଷଣା କର, ସୁଧ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଅତିରିକ୍ତ ତାଙ୍କ ତୁଟି ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପିଛା ଏକଶହ ଟଙ୍କା ପରିମାଣର କିମ୍ବା ସର୍ବାଧିକ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 31 ଅନୁଯାୟୀ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲରେ ବ୍ୟବସାୟୀଜଣକ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ପଞ୍ଜୀକରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ କାରଣ ଉଲ୍ଲେଖିତ କରି ତାଙ୍କର ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ନିଲମ୍ବନ କରିପାରିବେ ।

2.4.6.1 ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ନକରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ନକରିବା

ଭାର୍ ସୂଚନା ପତ୍ର (ଭାଟିସ୍) ତଥ୍ୟର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ 2013-14 ବର୍ଷ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନାରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା 2,830 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜୁଲାଇ 2009 ଓ ଅପ୍ରେଲ 2014 ମଧ୍ୟରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ହୋଇନଥିବା ମାସ ସଂଖ୍ୟା 15 ରୁ 72 ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଦେଖାଗଲା ଯେ ଯଦିଓ ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 40 ଅଧିନରେ ଅନନ୍ତମ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ

ସେପରି କୌଣସି ଅନୁକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ 2.83 କୋଟି ଟଙ୍କା⁷ର ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ।

ଅତିର୍ଦ୍ଧା ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ । ବିଷୟଟିକୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତର ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.4.7 ସାମୟିକ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନହେବା

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 45 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ଓଭାର୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 52(1) ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ସାମୟିକ ବ୍ୟବସାୟୀ ଧାରା 74 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଯାଞ୍ଚ ଚୈକି କିମ୍ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଫର୍ମ ଭାଗ୍-311A ରେ ଅବକଳ କରାଯାଇଥିବା କାରବାରର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ କିମ୍ବା ଫର୍ମ ଭାଗ୍-309 ରେ ନୋଟିସ୍ ଦ୍ୱାରା କୁହାଗଲା ପରେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଦାଖଲ କରିବେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ଯାଞ୍ଚ ଚୈକି କିମ୍ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଆବଶ୍ୟକ ମଣ୍ଡୁଥିବା ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲାପରେ ଯଦି ସବୁକ୍ଷ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଉପ ନିୟମ (1) ଅଧିନରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସଠିକ୍ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ, ତେବେ ସେ ସେହି ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରରେ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଦେୟ କରର ପରିମାଣକୁ ଅନୁକ୍ରମ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ ।

ପାଞ୍ଚଟି ମଣ୍ଡଳ⁸ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନାର ସମୀକ୍ଷାରୁ ଅତିର୍ଦ୍ଧା ଦେଖିଲା ଯେ 2011-12 ରୁ 2013-14 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସାମୟିକ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କୌଣସି ସତ୍ତ୍ୱେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇ ନଥିଲା । ମାତ୍ର, ବାଲେଶ୍ୱରର ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱର ତେପୁଟି ପୋଲିସ୍ କମିଶନରଙ୍କ ଠାରୁ ସାମୟିକ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ସମକ୍ଷାୟ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଚାରିଟି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନରେ 1,324 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏବଂ ବାଲେଶ୍ୱର ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନରେ ଥିବା 12 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବାଣ ବିକ୍ରି କରିବା ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ନେଇଥିଲେ ଯାହାକି 13.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ମାତ୍ର ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କରିଥିବା ଉକ୍ତ କାରବାର ପାଇଁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଉପରୋକ୍ତ ପାଞ୍ଚଟି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିନଥିଲେ ।

ଅତିର୍ଦ୍ଧା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅତିର୍ଦ୍ଧା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ତାଲିକାକୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ପାଇଁ ବିଚାର କରିବାକୁ କହିଥିଲା (ଜୁନ୍ 2015) ବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-III ଓ ବାଲେଶ୍ୱର ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟକୁ ଭବିଷ୍ୟତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସାମିଲ କରିବାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ଭୁବନେଶ୍ୱର-II ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କହିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2015) ଯେ ବିଷୟଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ଏବଂ ତଦନୁଯାୟୀ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

ବିଷୟଟିକୁ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

⁷ 2,830 ବ୍ୟବସାୟୀ × 10,000 ଟଙ୍କା (ଦିନକୁ 100 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ 10,000 ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ।
⁸ ବାଲେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ।

2.4.8 ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ

2.4.8.1 ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଦାବୀ ପରିମାଣ ପୈଠ ନ କରିବା ପାଇଁ ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50(5) ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର, ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ସୁଧ ଓ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପରିମାଣ ଦାବୀ ନୋଟିସ୍ ପଠାଯିବାର ତାରିଖ ଠାରୁ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦେବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେ ଯେ ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣ ସହିତ ସେହି କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେୟ ପରିମାଣ ଉପରେ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ବିଳମ୍ବିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ ପାଇଁ ସମାନ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଦେବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ସେହି ଧାରାର ଉପଧାରା (6) ଅନୁଯାୟୀ ଉପଧାରା (5) ଅଧିନରେ ଯଦି ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଦେୟ ପରିମାଣ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କରନ୍ତି, ତେବେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବାର ତାରିଖ ଠାରୁ ଦେୟ ପରିମାଣ ପୈଠ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତି ମାସ ପାଇଁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସରଳ ସୁଧ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଏହା ଛଡ଼ା, ଧାରା 50(7) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50(5) ଅଧିନରେ ଜାରି ନୋଟିସ୍ ଅନୁସାରେ ଦେୟ ତାରିଖ ପରଠାରୁ ରହିଥିବା ସମସ୍ତ ଅଦେୟ ପରିମାଣ ସରକାରୀ ଦାବୀ ବକେୟା ରୂପେ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନୁସୂଚୀ-E ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ ହେବ ।

2011-12 ରୁ 2013-14 ବର୍ଷ ପାଇଁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଓ ଦାବୀ ସଂଗ୍ରହ ରେଜିଷ୍ଟର^୨ର ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଏଠା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନାରୁ ଅତିବ୍ ଦେଖିଲା ଯେ 2011-12 ରୁ 2013-14 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା 552 ଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଦାବି (ଅପ୍ରେଲ 2011 ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2014 ମଧ୍ୟରେ) କରାଯାଇଥିବା 74.06 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା 540 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅତିବ୍ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇ ନଥିଲେ । ତଥାପି, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଦୋଷୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ସୁଧ ଆରୋପଣ କରିନଥିଲେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50(7) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ 79.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନାର ଆଦାୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ଆରମ୍ଭ କରିନଥିଲେ ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା (ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ)	ଧାର୍ଯ୍ୟ କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନାର ପରିମାଣ	କେଉଁ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଦାବୀ ନୋଟିସ୍ ଜୋରି ହୋଇଥିଲା	ସମାକ୍ଷା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବର ସୀମା (ଦିନରେ)	ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଜୋରିମାନାର ପରିମାଣ	ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ସୁଧର ପରିମାଣ	ମୋଟ ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା
ଧାରା 40	3	0.27	ମଇ 2012 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2013	550 to 1095	0.10	0.10	0.20
ଧାରା 42	346	40.37	ମଇ 2011 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2014	262 ରୁ 1525	20.41	20.41	40.82
ଧାରା 43	162	32.05	ଅପ୍ରେଲ 2011 ରୁ ଜୁନ୍ 2014	292 ରୁ 1518	18.32	18.32	36.64
ଧାରା 44	41	1.37	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014	184 ରୁ 1408	0.79	0.79	1.58
ମୋଟ	552	74.06			39.62	39.62	79.24

^୨ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା ଆଦି ଦାବୀର ଆଦାୟ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବୀ ସଂଗ୍ରହ ଖାତାର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅତିରିକ୍ତ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ) ପରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା 15 ଟି ମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରୁ 13 ଟି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ପରୀକ୍ଷଣ ପରେ ଉକ୍ତ ପରିମାଣକୁ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ । କିନ୍ତୁ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ଓ କଟକ-II ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2015 ରେ) ଯେ ଦୋଷୀ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କର ଆଦାୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ ।

2.4.8.2 ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ଅନୁଦେଶର ଅନୁପାଳନ

ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ଅନୁଦେଶ¹⁰ ଅନୁସାରେ ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ସମସ୍ତ ଜୋନାଲ ଅତିରିକ୍ତ ସିସିଟି ଏବଂ ରେଞ୍ଜଗୁଡ଼ିକର ଜେସିସିଟି / ଡିସିସିଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ଅକ୍ଟୋବର ଦୁଇ/ପାଞ୍ଚ ଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାର ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବେ ଏବଂ ଏହାର ମାସିକ ଅନୁପାଳନ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିବେ ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା 15 ଟି ମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରୁ 11 ଟି ମଣ୍ଡଳ¹¹ ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନାରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ 2011-12 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ ଜୋନାଲ ଅତିରିକ୍ତ ସିସିଟି କିମ୍ବା ରେଞ୍ଜଗୁଡ଼ିକର ଜେସିସିଟି / ଡିସିସିଟିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେପରି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାର ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା ଯେ ସିସିଟିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଜେସିସିଟି / ଡିସିସିଟି / ଅତିରିକ୍ତ ସିସିଟିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅନୁପାଳନ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିଲା କିମ୍ବା ସିସିଟିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହାର ତଦାରଖ ମଧ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ ଚାରିଟି ମଣ୍ଡଳ¹² ଯଦିଓ କହିଥିଲେ ଯେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରେଞ୍ଜ ମାନଙ୍କ ଜେସିସିଟି ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା, ହେଲେ ସେମାନେ ତା ସମକ୍ଷରେ ଅତିରିକ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଦେଖାଇପାରି ନଥିଲେ ।

ବିଷୟଟିକୁ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର, ତାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.4.9 ଭାଟିସ୍ୱର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମତ୍ୟୁଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇନଥିଲା

ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିବା ଠାରୁ ଦାବା ସଂଗ୍ରହ ରେଜିଷ୍ଟର ପ୍ରସ୍ତୁତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମକ୍ଷୀୟ ସୂଚନାର ଅନୁରକ୍ଷଣ ତଥା ଅଦ୍ୟତନ ପାଇଁ ଭାଟ୍ ସୂଚନା ପଛଟି (ଭାଟିସ୍) ରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମତ୍ୟୁଲ୍ ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା 22 ମଇ 2013 ରେ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ସେହି ମତ୍ୟୁଲ୍କୁ ଅଦ୍ୟତନ କରାଯିବ । ମାତ୍ର ମନୋନୀତ ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନାରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଭାଟିସ୍ୱର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମତ୍ୟୁଲ୍କୁ ବିଭାଗ ଉପଯୋଗ କରିନଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ମତ୍ୟୁଲ୍ଟିର ଅନୁପଯୋଗ ହେତୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ, ଦାବା ନୋଟିସ୍ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ପିଛିଲା ତାରିଖ ଦେଇ ହେଉଥିବାରୁ କରିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସଜ୍ଜତା ରକ୍ଷା ପାଇଁ ତଥା ଉକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୁଡ଼ିକର ପନର୍ବିଲୋକନ ତଥା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ମତ୍ୟୁଲ୍ରେ ଅପଲୋଡ୍ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଉପଯୁକ୍ତ ଅନୁପାଳନର ତଦାରଖ କରିବାରେ ସିସିଟି ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ।

ଅତିରିକ୍ତ ବିଷୟଟିକୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ତାଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

¹⁰ ସିସିଟିଙ୍କ ବିଠି ସଂଖ୍ୟା 1745/ ସିଟି, ତାରିଖ- 2 ଫେବୃଆରୀ 2010 ।
¹¹ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, କଟକ-I ପୂର୍ବ, ଗଜପତି, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ ରାଉରକେଲା-II ।
¹² ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ ଏବଂ କଟକ-II ।

2.4.10 ଉପସଂହାର

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତିର ସମାକ୍ଷା ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ତ୍ରୁଟିବିଚ୍ୟୁତିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ମନୋନୀତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କର ସମାକ୍ଷାରେ ଅତ୍ୟଧିକ କମ୍ପତି ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇପାରିନଥିବା ବେଳେ ସମୟାନୁକ୍ରମେ ଜାରି ହୋଇଥିବା କର ସମାକ୍ଷା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମନ୍ୱୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ଅନୁଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପରିପାଳନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ସମ୍ପଦ ସର୍ବେକ୍ଷଣର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ସାମୟିକ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇପାରି ନଥିଲେ । ନୀରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ।

2.5 କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଟେଲିଭିଜନ ଓ ଗୃହକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ଅପରେଟର ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମୋଦ କର ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟର ସମୀକ୍ଷା

2.5.1 ଉପକ୍ରମ

ଓଡ଼ିଶାରେ ଆମୋଦ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଆରୋପଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ ଓଡ଼ିଶା ଆମୋଦ କର ଅଧିନିୟମ, 2006 (ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ) ଏବଂ ସମୟକୁ ସମୟ ସଂଶୋଧିତ ତଦ୍ୟାନ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଟେଲିଭିଜନ (ଟିଭି) ନେଟୱାର୍କ କିମ୍ବା ଘରକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ (ଡିଟିଏଚ୍) ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ସହାୟକାରୀ ଜଣକ ବିହିତ ହାରରେ ଆମୋଦ କର ପୈଠ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

ରାଜ୍ୟରେ ଆମୋଦ କର (ଇଏନଟି) ର ପ୍ରଶାସନ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଫ୍ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦ୍ୟାନ ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିମିତ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ସିସିଟି) ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଡାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଅନୁସାରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଟେଲିଭିଜନ ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା 2011-12 ରେ ଥିବା 985 ରୁ 2013-14 ରେ 1,496 କୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଓ ଘରକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଯୋଗାଉଥିବା ଅପରେଟର ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଆମୋଦ କର ଫାଙ୍କି ରୋକିବା ପାଇଁ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ କର ଆରୋପଣ, ସଂଗ୍ରହ ନିମିତ୍ତ ଥିବା ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦ୍ୟାନ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନର ମାତ୍ରା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ଅପ୍ରେଲ ରୁ ଜୁନ୍ 2015 ମଧ୍ୟରେ ମୋଟ 45 ମଣ୍ଡଳରୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏଚ୍ ଅପରେଟରମାନେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ନଅଟି ମଣ୍ଡଳ¹³ ରେ 2010-11 ରୁ 2013-14 ଅବଧି ପାଇଁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ମାଧ୍ୟମରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା ।

2.5.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2.5.2.1 ଆମୋଦ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ 2011-14 ରେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ତୁଳନାରେ ସଂଗୃହୀତ ଆମୋଦ କରର ଅନୁରୂପ ଚିତ୍ର ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି:

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

ବର୍ଷ	ମୋଟ ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱର ପରିମାଣ	ଆମୋଦ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ପରିମାଣ	ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ତୁଳନାରେ ଆମୋଦ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ପ୍ରତିଶତ
2011-12	9,657.45	9.09	0.09
2012-13	11,134.07	9.78	0.09
2013-14	12,555.38	12.81	0.10

ଉତ୍ସ: ଆମୋଦ କର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ତଥ୍ୟ

ଉପରୋକ୍ତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମୋଦ କର ପ୍ରାପ୍ତି ମୋଟ ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱର 0.09 ଏବଂ 0.10 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଯେହେତୁ ଆମୋଦ କର ସଂପର୍କିତ ବଜେଟ୍ ଅଟକଳ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇନଥିଲା, ତେଣୁ ବଜେଟ୍ ଅଟକଳ ଅନୁସାରେ ବିଭାଗର ସଫଳତା / କମ୍ପଟି ସଂପର୍କରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

¹³ ବଲାଙ୍ଗିର, ବଡ଼ବିଲ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, ଗଞ୍ଜାମ-I, କଳାହାଣ୍ଡି, ପୁରୀ ଏବଂ କୋରାପୁଟ ।

2.5.2.2 କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ଜରିଆରେ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

ଆମୋଦ କର ବାବଦରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ତୁଳନାରେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟର ନଅଟି ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ମଣ୍ଡଳର କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରାଜସ୍ୱ ସଂପର୍କିତ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା :

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

ବର୍ଷ	କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କ ଠାରୁ ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି	ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ଠାରୁ ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ଠାରୁ ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ ଆମୋଦ କର ପ୍ରାପ୍ତି	କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତି ମୋଟ ଆମୋଦ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ପ୍ରତିଶତ ।
2011-12	22	2.29	4	4.42	26	6.71	9.09	73.82
2012-13	23	2.60	4	4.66	27	7.26	9.78	74.23
2013-14	24	2.87	4	5.54	28	8.41	12.81	65.65
ମୋଟ	69	7.76	12	14.62	81	22.38	31.68	

ଉତ୍ସ: ଆମୋଦ କର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ତଥ୍ୟ

2012-13 ରେ ମୋଟ ଆମୋଦ କର ଆଦାୟ ତୁଳନାରେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ଆମୋଦ କର ବିଗତ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ 0.41 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା 2013-14 ରେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଓ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ 8.58 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

2.5.3 ଅଣପଞ୍ଜୀକୃତ ଅପରେଟରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ହାନୀ

ଓଇଏନ୍ଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15 ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ନିୟମାବଳୀର ସୁରକ୍ଷିତ ଅନୁପାଳନକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟତଃ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ମନୋରଞ୍ଜନ ଚାଲିଥିବା ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଏବଂ ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ କିମ୍ବା ସଂପୃକ୍ତ ନଥିବାରୁ ରଖିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କୌଣସି ସ୍ଥାନର ତଲାସ ଏବଂ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି ।

2.5.3.1 ତାଜ ବିଭାଗ ଠାରୁ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବାରେ ବିଫଳତା ଯୋଗୁଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା କେବୁଲ୍ ଅପରେଟର ମାନଙ୍କ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସେବା ଚାଲୁ

କେବୁଲ୍ ଟେଲିଭିଜନ ନେଟୱାର୍କ (ବିନିୟମ) ଅଧିନିୟମ, 1995 ର ଧାରା 3 ଓ 4 ସହ ପଠିତ କେବୁଲ୍ ଟେଲିଭିଜନ ନେଟୱାର୍କ (ବିନିୟମ) ନିୟମାବଳୀ, 1994 ର ନିୟମ 3 ଅନୁସାରେ, ଜଣେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟର ନିଜକୁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ତାଜ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପଞ୍ଜୀକୃତ କରାଇ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ହାସଲ କରିବେ ଯାହା ସେବା ଚାଲୁ ରଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ସକ୍ଷମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସମର୍ପଣ ଗୃହୀତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ରହିବ । ଓଇଏନ୍ଟି ନିୟମାବଳୀ, 2006 ର ନିୟମ 12 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ନେଟୱାର୍କ ସଂପୃକ୍ତ ମନୋରଞ୍ଜନ ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଅତି କମ୍ରେ 15 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଫର୍ମ XA ରେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ନିବେଦନ କରିବେ । ଆୟୁକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଦନ୍ତ କରିବା ପରେ ଫର୍ମ XIII ରେ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରି ଅପରେଟରଙ୍କୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଓଇଏନ୍ଟି ଅଧିନିୟମ, 2006 ର ଧାରା 9(2) ଅନୁସାରେ, କୌଣସି କେବୁଲ୍ ଟିଭି ନେଟୱାର୍କର ସଂପୃକ୍ତ ମନୋରଞ୍ଜନ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଫର୍ମ XIII ରେ ଅନୁମତି ହାସଲ ନ କରି ମନୋରଞ୍ଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଇଏନ୍ଟି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 31(1)(a) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ସଂପୃକ୍ତ ମନୋରଞ୍ଜନ

ଜଣକ ସୂଚନା ଦେବାରେ କିମ୍ବା ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାନୁସାରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅନୁମତି ନେବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଫର୍ମ VIII ରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିବେ ।

ଡାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ସଂଗୃହୀତ ସୂଚନାରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ, 2011-12 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ ଡାକ ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ 98 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟର ଓ ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇ ନଥିଲେ । ଡାକ ବିଭାଗ ଅଧିନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ବର୍ଷ	ପଞ୍ଜୀକୃତ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା		ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରତିଶତ
	ଡାକ ବିଭାଗ	ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ		
2011-12	985	22	963	97.77
2012-13	1,269	23	1,246	98.19
2013-14	1,496	24	1,472	98.40

ଉତ୍ସ: ଡାକ ବିଭାଗ ଏବଂ ଆମୋଦ କର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ତଥ୍ୟ

ଏହିପରି, 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ଡାକ ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା 1,472 କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟର (98 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିଲେ ଏବଂ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଫର୍ମ XA ରେ ନିବେଦନ ମଧ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ, ବିଭାଗ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଡାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରୟତ୍ନ କରିନଥିଲା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ତଲାସି ଓ ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିନଥିଲା । ଏଣୁ, ଡାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବା ଏବଂ ଅଣ ପଞ୍ଜୀକୃତ କେବୁଲ୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନ କରିବା ଯୋଗୁଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା କେବୁଲ୍ ଅପରେଟର ମାନେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ସେବା ଯୋଗାଉଥିଲେ ଏବଂ ପରିମାଣତଃ, ସରୁପ କର ନିଷ୍ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଏହା ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସାତଟି ମଣ୍ଡଳ¹⁴ ର ସହାୟକ ଆମୋଦ କର ଆୟୁକ୍ତ (ଏସିଇଟି) କହିଥିଲେ (ମଇ ଓ ଜୁନ୍ 2015) ଯେ, ଡାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ପୁଷ୍ଟିକରଣ ପାଇଲା ପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ଭୁବନେଶ୍ୱର-II ମଣ୍ଡଳର ଏସିଇଟି କହିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2015) ଯେ, କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟରଙ୍କର ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଓ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମରେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ପୁନଶ୍ଚ କହିଥିଲେ ଯେ ସେଭଳି କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟର ମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯିବ ଏବଂ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ଦେୟତା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

ଏହି ବିଷୟରେ ସିସିଟି, ଓଡିଶା ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.5.3.2 ବିଭାଗୀୟ ସମନ୍ୱୟର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟରଙ୍କ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସେବା ଚାଲୁ

ଓଇଏନଟି ନିୟମାବଳୀ, 2006 ର ନିୟମ 12 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ଜଣେ ଡିଟିଏର୍ ପ୍ରସାରଣ ସେବା ସଭାଧିକାରୀ ମନୋରଞ୍ଜନ ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାର ଅତି କମ୍ ରେ 15 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଫର୍ମ XA ରେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ନିବେଦନ କରିବେ ଏବଂ ଆୟୁକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଦନ୍ତ କରି ସାରିବା ପରେ ଫର୍ମ XIII A ରେ ସଭାଧିକାରୀ ଜଣଙ୍କୁ ଡିଟିଏର୍ ପ୍ରସାରଣ ସେବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରିବେ । ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ, 2006 ର ଧାରା 9(2) ଅନୁସାରେ କୌଣସି ଡିଟିଏର୍ ସଭାଧିକାରୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଫର୍ମ XIII A ରେ ଅନୁମତି ହାସଲ ନ କରି ମନୋରଞ୍ଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

¹⁴ ବଡ଼ବିଲ, ବଲାଙ୍ଗିର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, ଗଞ୍ଜାମ, କୋରାପୁଟ ଏବଂ ପୁରୀ ।

ପୁନଶ୍ଚ ଓଇଏନଟି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 31(1)(a) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ସଭାଧିକାରୀ ସୂଚନା ଦେବାରେ କିମ୍ବା ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାନୁସାରେ ଅନୁମତି ନେବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଫର୍ମ VIII ରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବେ ।

ଅତିର୍ ଡେଣ୍ଡିଲା ଯେ, ରାଜ୍ୟର ଛଅ ଜଣ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର୍ ଅତିର୍ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଚାରିଗୋଟି ମଣ୍ଡଳ¹⁵ ରେ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲେହେଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଚାରିଜଣ ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ଦୁଇଜଣ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ, ପଞ୍ଜୀକୃତ ହେବା ପାଇଁ ଏହି ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର୍ଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ଦରଖାସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଯଦିଓ ବିଭାଗ ଏହି ଦୁଇଜଣ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର୍ଙ୍କ ଅସ୍ଥିତ ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ଥିଲେ, ତଥାପି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିନଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା, ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା ଏହି ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର୍ମାନେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସେବା ଚାଲୁ ରଖୁଥିଲେ ଏବଂ ଫଳରେ କର ନିଆରଣ ଘଟିଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଏହା ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ମଣ୍ଡଳର ଏସିଇଟି କହିଥିଲେ ଯେ, ଅପରେଟର୍ ମାନଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯାଇ (ଜୁନ୍ 2015) ଥିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ ଆଧାରରେ ଜଣେ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର୍ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିଛନ୍ତି (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2015) ଏବଂ ଅପ୍ରେଲ ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2015 ପାଇଁ 2.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆମୋଦ କର ପୈଠ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ବିଷୟରେ ସିସିଟି, ଓଡିଶା ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.5.4 କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନାର ଅନାଦାୟ/ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ

ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ, 2006 ର ଧାରା 7(1) ସହ ପଠିତ ଅଧିନିୟମର ଅନୁସୂଚୀ ଭାଗ-2 ଅନୁସାରେ, କେବୁଲ୍ ଟିଭି ସେବା ଯୋଗାଡ଼ିବା ଜଣେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ନେଟ୍ୱାର୍କ ସଭାଧିକାରୀ ତାଙ୍କର ମାସିକ ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତିର ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ଆମୋଦ କର ବାବଦରେ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । କଥୁତ ଅନୁସୂଚୀରେ ପରିଭାଷିତ ସଂଜ୍ଞାନୁସାରେ ‘ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି’ ଅର୍ଥ ହେଉଛି କେବୁଲ୍ ଟିଭି ନେଟ୍ୱାର୍କର ସଭାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କିମ୍ବା ପ୍ରାପ୍ୟର ମୋଟ ପରିମାଣ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16(2) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ସଭାଧିକାରୀ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ସହିତ ସେହି ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ସ୍ୱୀକୃତ କର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସଭାଧିକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ, ଦେୟ କରର ସମାନ ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ କରିପାରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଯଦି ଜଣେ ସଭାଧିକାରୀ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ଦେୟ କର ପ୍ରଦାନରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ସେହି ଦେୟ କର ଅତିରିକ୍ତ କର ପୈଠ ପାଇଁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶେଷ ତାରିଖର ପର ଦିନ ଠାରୁ ଏକମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେତ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ତାପରେ ଯେ କର ପୈଠ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୁଲାପ ଅବଧି ପାଇଁ ମାସକୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 17(1) ସହ ପଠିତ ଓଇଏନଟି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 31(1)(b) ଅନୁସାରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ସଭାଧିକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ, ଯଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀ କୌଣସି ପରିମାଣର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ପରିମାଣର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଆରୋପ କରିପାରିବେ ।

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଓ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ପ୍ରକଟିତ ହେଲା ଯେ, ଚୂଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ, ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅଳ୍ପ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ ଇତ୍ୟାଦି କାରଣରୁ କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନାର ଅନାଦାୟ / ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

¹⁵ ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ।

2.5.4.1 ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ କର ହିସାବ ଯୋଗୁଁ କମ୍ କର ପ୍ରଦାନ ।

ଦୁଇଗୋଟି ମଣ୍ଡଳ¹⁶ରେ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ 2011-12 ରୁ 2013-14 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଡିନିଜଣ ଅପରେଟରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା 57 ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣରୁ ଅତିକ୍ଷ୍ମ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ 53.37 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟ ଗ୍ରାହକ ଦେୟ ପାଇଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 2.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆମୋଦ କର ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଅପରେଟରମାନେ 2.53 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ । ସଂପୃକ୍ତ ମଣ୍ଡଳର ଏସିଇଟି ମାନେ ଏହି ସଙ୍କ୍ରମ ପ୍ରଦାନର ସନ୍ଧାନ କରିପାରିନଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା, 13.90 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସଙ୍କ୍ରମ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିଲା । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ 8.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିକ୍ଷ୍ମ ଏହି ବିଷୟ ଦର୍ଶାଇବା (ମଇ 2015) ପରେ ଏସିଇଟି ମାନେ ମାମଲାର ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2015) ।

ଏହି ବିଷୟ ସିସିଟି, ଓଡିଶା ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.5.4.2 ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅଳ୍ପ ବିବରଣ / ଚୁଟିପୁଣ୍ଡ ହିସାବ କାରଣରୁ କର ପ୍ରଦାନରେ ସଙ୍କ୍ରମ

2011-12 ରୁ 2013-14 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅତିକ୍ଷ୍ମ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III ମଣ୍ଡଳରେ ଜଣେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟର ଉଦ୍‌ରିମାସୀ¹⁷ ମଧ୍ୟରେ 22.36 କୋଟି ଟଙ୍କା ପାଇଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ 1.12 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଅପରେଟର ଜଣକ ତାଙ୍କ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ 16.99 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟ ଗ୍ରାହକ ଦେୟ ପ୍ରକଟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତା ଉପରେ 80.89 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ମଣ୍ଡଳର ଏସିଇଟି ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଏପରି 5.37 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଳ୍ପ ବିବରଣ ସଂପର୍କରେ ସନ୍ଧାନ କରିପାରିନଥିଲେ । ଫଳ ସରୂପ, 30.90 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା, ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ 15.62 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସହିତ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ସେହିପରି, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର-III ମଣ୍ଡଳରେ ଅତିକ୍ଷ୍ମ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ଦୁଇ ଜଣ ଡିଟିଏର୍ ଅପରେଟର ଏବଂ ଜଣେ କେବୁଲ୍ ଟିଭି ଅପରେଟର ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2013 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 18 ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଥିବା 9.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ ଶତକଡ଼ା ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦେୟ କର 46.21 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପରିବର୍ତ୍ତେ 41.50 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇ ମଣ୍ଡଳରେ ଏସିଇଟି ମାନେ ଏପରି 4.71 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କମ୍ କର ପ୍ରଦାନର ସନ୍ଧାନ କରିପାରି ନଥିଲେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ 2.22 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସହିତ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିକ୍ଷ୍ମ ଏହି ବିଷୟ ଦର୍ଶାଇଲା (ମଇ ଓ ଜୁନ୍ 2015) ପରେ ଏସିଇଟି ମାନେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ବୋଲି କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2015) ।

ଏହି ବିଷୟ ସିସିଟି, ଓଡିଶା ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

¹⁶ ଭୁବନେଶ୍ୱର-II ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱର -III ।
¹⁷ ଅପ୍ରେଲ 2011, ଫେବୃଆରୀ 2013, ଅପ୍ରେଲ 2013 ଅକ୍ଟୋବର 2013 ।

2.5.5 ପ୍ରତିଭୁ ଅମାନତର ଅନାଦାୟ

ଓଇଏନଟି ଅଧିନିୟମ, 2006 ର ଧାରା 10 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଭ୍ୟାଧିକାରୀ ଏକ କରଯୋଗ୍ୟ ମନୋରଞ୍ଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିହିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିଭୁ ଜମା ପୈଠ କରିବେ । ଓଇଏନଟି ନିୟମାବଳୀ, 2006 ର ନିୟମ 14 (2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ ଏକ ମାସ ପାଇଁ ପ୍ରାକ୍‌କଳିତ ଦେୟ କରର ଅନଧିକ 25 ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରତିଭୁ ଅମାନତ ବାବଦ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଉକ୍ତ ନିୟମର ପରନ୍ତୁକ ଅନୁସାରେ, ରାଜସ୍ୱ ସ୍ୱାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରତିଭୁ ଅମାନତ ରାଶି ଉପରୋକ୍ତ ରାଶି ଠାରୁ ଅଧିକ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିରାକୃତ କରାଯାଇପାରିବ ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳ¹⁸ରେ ସାମୟିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ଯଦିଓ ତିନିଜଣ ଡିଟିଏର୍ ଓ ସାତ ଜଣ କେବୁଲ୍ ଚିଠି ଅପରେଟର୍ ସେମାନଙ୍କ ସେବା ଚଳୁରଖୁଥିଲେ ଏବଂ 2010-14 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରୁଥିଲେ, ଏସିଇଟି ମାନେ କୌଣସି ପ୍ରତିଭୁ ଅମାନତ ଆଦାୟ କରିନଥିଲେ, ଯାହା 2013-14 ରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଶେଷତମ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାରେ 12.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହେଉଥିଲା ବୋଲି ଅଡିଟ୍ ଅଟକଳ କରିଥିଲା । ଏହିପରି, ବିଭାଗ କର ଫାଙ୍କି ରୋକିବାପାଇଁ ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିବାରକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ଦର୍ଶାଇଲା (ଅପ୍ରେଲ ଓ ଜୁନ୍ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ମଣ୍ଡଳର ଏସିଇଟି ଜଣେ ଅପରେଟର୍‌ଙ୍କୁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି (ମଇ 2015) କରିଥିଲେ । ବଲାଙ୍ଗୀର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III ଏବଂ ଗଞ୍ଜାମ-I ମଣ୍ଡଳର ଏସିଇଟି ମାନେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2015) ।

ଏହି ବିଷୟ ସିସିଟି, ଓଡିଶା ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 2015 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.5.6 ଉପସଂହାର

କେବୁଲ୍ ଚିଠି ଓ ଘରକୁ ଡିଟିଏର୍ ସେବା ଯୋଗାଡ଼ିବା ଅପରେଟର୍‌ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମୋଦ କର ଆରୋପଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ ସଂପର୍କିତ ସମାକ୍ଷାରେ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ଚୂଚି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ତାକ ବିଭାଗ ଠାରୁ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବା ଏବଂ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗୁଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା ଅପରେଟର୍‌ମାନଙ୍କ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସେବା ଚାଲୁ ରହିବା ଫଳରେ କର ନିଆରଣର ପଥ ସୁଗମ ହୋଇଥିଲା । ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ଅପ୍ରଭାବୀ ଯାଞ୍ଚ ଯୋଗୁଁ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଅପରେଟର୍‌ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କଳ୍ପ କର ଓ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ଅନୁସନ୍ଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ଯାହା କର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ହାତଛତା ହୋଇଥିବାର ସୂଚନା ଦେଉଛି ।

¹⁸ ବଲାଙ୍ଗୀର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ଏବଂ ଗଞ୍ଜାମ-I ।

2.6 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ

ଅତିରାଜ୍ୟର ବାଣିଜ୍ୟ କର ରେଞ୍ଜ / ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଓଭାର୍, ସିଏସ୍ଟି ଏବଂ ଓଇଟି ସମନ୍ଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପଡ଼ୁଥିବାର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରି ବିବିଧ ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିକାର ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣାତ ନିୟମାବଳୀର ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନହେବା ଦ୍ଵାରା କର ଏବଂ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ / ସମ୍ଭାରୋପଣ ହୋଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା, ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଏବଂ ଅତିରାଜ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା ସମୀକ୍ଷାର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହିଭଳି ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଅତିରାଜ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ତ୍ରୁଟିର କେବଳ ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେଉନଥିଲା ବରଂ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ସମ୍ଭାନ ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ବିଭାଗର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ଅପ୍ରଭାବୀ ଥିଲା ବୋଲି ସୂଚିତ କରୁଥିଲା । ସରକାର, ବିଭାଗର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉନ୍ନତ କରିବା ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହାଦ୍ଵାରା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହିଭଳି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ଭାନ, ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ପରିହାର କରାଯାଇପାରିବ ।

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର

2.7 ଅଧିକାର ଏବଂ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଓଭାର୍) ଅଧିକାର, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣାତ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ନିୟମାବଳୀ, 2005 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ:

- ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଏଏ) କ୍ ଦ୍ଵାରା ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟ (ଏଭିଆର୍) ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଦ୍ରବ୍ୟର ନିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କର (ଆଇଟିସି) ଜନିତ ପ୍ରାପ୍ୟ ଜମାର ସମାୟୋଜନ ପୂର୍ବକ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର କର ଯୋଗ୍ୟ କାରବାର (ଟିଟିଓ) ର ସଠିକ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା;
- ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ଅତିରିକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ କରିବା;
- ବିହିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସାରେ କର / ସୁଧ / ଜୋରିମାନା ଦାବି ଏବଂ ଆଦାୟ କରିବା; ଏବଂ
- ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ବାର୍ଷିକ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବ ଉପରେ ପ୍ରମାଣିତ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ତମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପନ ନକରିବା ନିମନ୍ତେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର ଅରଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ଉପରୋକ୍ତ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସମସ୍ତାନ୍ତୁକ୍ତମେ ଜାରି ହେଉଥିବା ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କରିନଥିଲେ, ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପ ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଗଲା:

2.7.1 ନିମ୍ନଭର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ କର ଓ ଜୋରିମାନା ସଙ୍କ୍ରାମଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 (ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ) ର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ କର, ଟାକ୍ସର ମୋଟ କର ଯୋଗ୍ୟ କାରବାର (ଟିଟିଓ) ଉପରେ ଅଧିନିୟମ ସଂଲଗ୍ନ ଅନୁସୂଚୀ B ଏବଂ C ରେ ବିଭିନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କର ହାର ଅନୁସାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଅନୁସୂଚୀ B ର ଭାଗ-II କିମ୍ବା ଭାଗ-IIA ତଥା ଅନୁସୂଚୀ C ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସୂଚୀ B ର ଭାଗ-III ଅନୁଯାୟୀ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ତାହାପରେ 13.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସୂଚୀ B ର ଭାଗ-II କିମ୍ବା ଭାଗ-IIA କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚୀ C ଅଧିନରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବାରୁ ଏହା ବିହିତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ପରିଚ୍ଛେଦ-42(5) ଅନୁସାରେ, ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ କରର ଦୁଇଗୁଣା ଜୋରିମାନା ଆରୋପ କରାଯିବ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ, ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା (ଅଗଷ୍ଟ 2014) ଯେ, 12 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007 ଠାରୁ 30 ନଭେମ୍ବର 2012 କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସାମଗ୍ରୀର ମୋଟ କର ଯୋଗ୍ୟ କାରବାର 21.13 କୋଟି ଟଙ୍କା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଡିସେମ୍ବର 2013 ରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା କାରଣରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ 12.5 ପ୍ରତିଶତ କର ହାର ଏବଂ 1 ଅପ୍ରେଲ 2011 ଠାରୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି ପାଇଁ 13.5 ପ୍ରତିଶତ କର ହାରରେ 2.75 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଆରୋପଣ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 4 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ତା ପର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ 5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 0.89 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଆରୋପଣ କରିଥିଲେ । ଏହିପରି, ନିମ୍ନଭର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ 1.86 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସଙ୍କ୍ରାମଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ 3.72 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଏହି ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲାଟିର ନିରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ପୁନଃ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଥିଲେ (ଅଗଷ୍ଟ 2014) । ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ପରିଣାମ ସମକ୍ଷୀୟ ରିପୋର୍ଟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଏହି ବିଷୟଟି ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର ଆୟୁକ୍ତ (ସିସିଟି), ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଏବଂ ମଇ 2015 ରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.7.2 ନିବେଶ କର ଜମାର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଚୁରୀ ହେତୁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସଙ୍କ୍ରାମଣ

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ, 2004 ର ଧାରା 20(3) ଅନୁସାରେ, ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚୀ A, ଅନୁସୂଚୀ C ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀ D ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଯେକୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମନ୍ତେ ନିବେଶ କିମ୍ବା ପୁଞ୍ଜି ଦ୍ରବ୍ୟ ହିସାବରେ ଉପଯୋଗ କରାଯିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବୈଧ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ରଧାରୀ ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ କ୍ରୟ ଉପରେ ନିବେଶ କର ଜମା (ଆଇଟିସି) ମଞ୍ଚୁର କରାଯିବ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ମଇ 2016 ରେ ସଂଖ୍ୟାକରଣ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଜଣେ କ୍ଲେଡା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରି ନିମନ୍ତେ ନିର୍ମିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ସଂରଚନାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ନିବେଶ ଏବଂ ନିର୍ମିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ମାଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ବିନଷ୍ଟ ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ଶିଳ୍ପ ସମକ୍ଷୀୟ ନିବେଶ ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯିବ, ଯଦି କ୍ଲେଡା ବ୍ୟବସାୟୀ ଉକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନିର୍ମାଣ ନିମନ୍ତେ ଲାଭସେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବେ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତ ସାପେକ୍ଷ ଅନୁସାରେ ଉକ୍ତ ଶିଳ୍ପ ସମକ୍ଷୀ ନିବେଶ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଲେଡା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକୃତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଆରସି) ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ପରିଚ୍ଛେଦ 42(5) ଅନୁସାରେ, ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

କରାଯାଏ, ତେବେ ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ କରର ଦୁଇଗୁଣା ଜୋରିମାନା ଆରୋପ କରାଯିବ ।

କୋରାପୁଟ ରେଞ୍ଜ୍ ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅତିର୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା (ଜାନୁଆରୀ 2014) ଯେ, 1 ଅକ୍ଟୋବର 2007 ରୁ 31 ଅଗଷ୍ଟ 2009 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ, କାଗଜ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ କାଗଜ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ନିବେଶ ରୂପେ 47.64 କୋଟି ଟଙ୍କାର 'ବାଷ୍ପ' କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତା ଉପରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 5.96 କୋଟି ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମା (ଆଇଟିସି) ହାସଲ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ, ସେହି ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଆରସି ରେ 'ବାଷ୍ପ' ଏକ ନିବେଶ ଭାବେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ସୁତରାଂ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 'ବାଷ୍ପ' ର କ୍ରୟ ସମୟରେ ଦେଇଥିବା କର ବାବଦକୁ ଆଇଟିସି ଭାବେ ଦାବୀ କରିବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ, କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଯେଉଁ ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ 'ବାଷ୍ପ' କ୍ରୟ କରିଥିଲେ, ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ତାଙ୍କ ଆରସି ଅନୁସାରେ 'ବାଷ୍ପ' ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକୃତ ନଥିଲେ । ଯଦିଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉପରୋକ୍ତ ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ବିକ୍ରୟ ବିନା ରାଜ୍ୟ ବାହାରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଯାହା ଉପରେ ଆଇଟିସି ଦାବି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, ବାବଦକୁ 1.50 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆଇଟିସି ଦାବି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଥିଲେ, ହେଲେ ଅବଶିଷ୍ଟ 4.45 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆଇଟିସି ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରି ଉପରେ ଦେୟ କରରୁ ସମାୟୋଜନ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା 4.45 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସଂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଜୋରିମାନା ଭାବେ ସଂଚାରୋପିତ କରର ଦୁଇଗୁଣା ହିସାବରେ 8.90 କୋଟି ଟଙ୍କା ପୈଠ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ ।

ଅତିର୍ ଏହି ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ଜାନୁଆରୀ 2014) ଯେ 'ବାଷ୍ପ' ଏକ ବିନଷ୍ଟ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଆଇଟିସି ନିମନ୍ତେ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ସର୍ଭ ଏହା ପୂରଣ କରେ । ଉତ୍ତରଟି ସମର୍ଥନୀୟ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଆରସି ରେ 'ବାଷ୍ପ' ଏକ ନିବେଶ ରୂପେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସେ ଆଇଟିସି ଲାଗି ହକଦାର ନଥିଲେ ।

ଏ ବିଷୟରେ ବାଣିଜ୍ୟକର ଆୟୁକ୍ତ (ସିସିଟି), ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଫେବୃଆରୀ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁଲାଇ 2015 ରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.7.3 ଶ୍ରମ ଓ ସେବା ଦେୟ ବାବଦକୁ ଅନିୟମିତ ବିୟୋଗ ହେତୁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସଂଚାରୋପଣ

ଓଭାର୍ ନିୟମାବଳୀ, 2005 ର ନିୟମ 6 ରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଠିକା କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଉକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 6(e) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେତେକ ବ୍ୟୟ ଶୀର୍ଷ ଅଧିନରେ କରାଯାଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ମୋଟ କାରବାର (ଜିଟିଓ) ରୁ ବିୟୋଗ କରାଯାଇ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ, ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଖର୍ଚ୍ଚ, ପରିବହନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ମରାମତି ଜନିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଉକ୍ତ ବ୍ୟୟ ଶୀର୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 42(5) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା କରର ଦୁଇଗୁଣା ଜୋରିମାନା ରୂପେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ ଏବଂ କୋରାପୁଟ ରେଞ୍ଜ୍ ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ, ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2014 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2015) ଯେ ଠିକା କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 1 ଅପ୍ରେଲ 2005 ଠାରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) କରାଯାଇଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ମୋଟ କାରବାର 758.11 କୋଟି ଟଙ୍କା ବୋଲି (କରକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ) ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରମ ଓ ସେବା ଦେୟ ବାବଦକୁ 417.16 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିୟୋଗ ମଞ୍ଜୁରା କରିବା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମୋଟ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର 340.96 କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଶ୍ରମ ଓ ସେବା ଦେୟ ବାବଦକୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିୟୋଗକୁ ପରୀକ୍ଷା କଲା ପରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅନିୟମିତ ଭାବେ 64.79 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିୟୋଗ ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଖର୍ଚ୍ଚ (20.87 କୋଟି ଟଙ୍କା), ପରିବହନ ଜନିତ ଖର୍ଚ୍ଚ (38.29 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ମରାମତି ଜନିତ ଖର୍ଚ୍ଚ (5.63 କୋଟି ଟଙ୍କା) ବାବଦକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଯଦିଓ ଏସବୁ ବିୟୋଗ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ । ସୁତରାଂ, ମୋଟ କାରବାରରୁ ଉପରୋକ୍ତ ବିୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ ହେତୁ 4.84 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସଂକ୍ରମଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିକାଂଶ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର କହିଥିଲେ (ଡିସେମ୍ବର 2015) ଯେ ଉଭୟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ କୋରାପୁଟ ରେଞ୍ଜର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଦାବା ଉଚ୍ଛାଦନ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ମଣ୍ଡଳର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବାବଦରେ ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ, ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ଦାବା ଉଚ୍ଛାଦନ କରିନାହାଁନ୍ତି, କାରଣ ଓଭାର୍ ନିୟମାବଳୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏକ ବିୟୋଗ ଯୋଗ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟେ ଯଥା- 'ଠିକା କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହପାଇଁ ଭଡ଼ା ସୁତରାଂ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୁତରାଂ ଆଣିଥିବା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଏବଂ ସଂଯୋଗ ଭଡ଼ା' । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ସମର୍ଥନାୟକ ନଥିଲା କାରଣ ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ର ଭଡ଼ା ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଏହାକୁ ଏକ ଭଳି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନପାରେ ।

2.7.4 ନିବେଶ କର ଜମାର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ଯୋଗୁଁ କର ର ସଂକ୍ରମଣ

ଓଭାର୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଧାରା 20(8)(c) ଅନୁସାରେ, ଅନୁସୂଚୀ D ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ପୁଞ୍ଜି ଦ୍ରବ୍ୟ ବାବଦରେ ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ କୌଣସି ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁରୀ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ପୁଞ୍ଜି ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ଅଥବା ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ରୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଅନୁସୂଚୀ D ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା-7 ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାରୁ ନିବେଶ କର ଜମା ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଭାର୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଧାରା 43(2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନିସ୍ତରୀତ କାରବାରର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ, ଯଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଉକ୍ତ ନିସ୍ତରୀତ ଅଥବା ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ନ ପାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅତିରିକ୍ତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନାଭାବେ ପଇଠ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପାରିବେ ।

ରାୟଗଡ଼ା ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2015) ଯେ, 1 ଅପ୍ରେଲ 2008 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ଓଭାର୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଏକ ପ୍ରବଞ୍ଚନାତ୍ମକ ମାମଲା ରିପୋର୍ଟ¹⁹ ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 2.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଉପକରଣର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ 10.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁରୀ କରିଥିଲେ ଯଦିଓ ଉକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇ କଥିତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଅପ୍ରେଲ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2008 ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା । ସୁତରାଂ, ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଉପରୋକ୍ତ ପୁଞ୍ଜି ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ଉପରେ ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବା ଅନିୟମିତ ଥିଲା ଏବଂ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ, 10.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସଂକ୍ରମଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିକାରୀଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2015) ଯେ ମାମଲାଟିକୁ ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ।

ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

¹⁹ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିକାରୀ, ଜୟପୁର ଇନଭେଷ୍ଟମେନ୍ଟ୍ ସୁନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରବଞ୍ଚନାତ୍ମକ ମାମଲା ରିପୋର୍ଟ ସଂଖ୍ୟା-8, ଡାକ୍ତରୀ-28 ଅଗଷ୍ଟ 2012 ।

2.7.5 ବିକ୍ରୟ ନହୋଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ କ୍ରୟ କର ଅନାରୋପଣ

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ, 2004 ର ଧାରା 12(ii) ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଯିଏକି ତାଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ଅବକାଶରେ, ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାହା ଠାରୁ କୌଣସି କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ ଅଥବା ପ୍ରାପ୍ତି କରଥାନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି କ୍ରୟ କିମ୍ବା ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ଉକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଆନ୍ଧ୍ର-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ କିମ୍ବା ରଘାନୀ ଅବକାଶରେ ବିକ୍ରି ନ କରି ଅନ୍ୟଥା ନିକାଶ କରିଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କର ପ୍ରଦାନ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ ରହିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 42(5) ଅନୁସାରେ, ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ କରର ସମାନ ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ସରୁପ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମର ଅନୁସୂଚୀ B ର ଭାଗ-II ଏବଂ ଭାଗ-IIA ରେ 'ଅଠା' ଏକ ଅବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ-III ଅଧିନରେ 1 ଅପ୍ରେଲ 2011 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ 13.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏହା କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

କର୍ମାଚାରୀ ମଣ୍ଡଳରେ ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ଫେବୃଆରୀ 2015) ଯେ 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଣପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ 33.74 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଠା କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ କୌଣସି କର ପୈଠ କରିନଥିଲେ । ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ, ଉକ୍ତ ପରିମାଣ ଅଠା ରୁ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଥିବା ଏହାର ଏକ ଶାଖାକୁ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ 37.54 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଠା ଫର୍ମ-F ବିନିମୟରେ ଅନ୍ତରଣ କରିଥିଲେ । ଯଦିଓ, ଉକ୍ତ 37.54 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12 ଅଧିନରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଉକ୍ତ କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କର ପୈଠ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ମଇ 2013 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତା ଉପରେ କର ବାବଦକୁ 5.07 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଜୋରିମାନା ବାବଦକୁ 10.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, କର ଓ ଜୋରିମାନା ବାବଦକୁ 15.21 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ (ଫେବୃଆରୀ 2015) ଯେ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିର ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷଣ କରାଯିବ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁପାଳନ ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ ଥିଲା ।

ଏ ବିଷୟରେ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2015 ରେ ସରକାରଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.7.6 ପ୍ରମାଣିତ ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବ / ଅକ୍ରିମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାରେ ବିଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ନହେବା

ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ, 2004 ର ଧାରା 65(1) ସହ ପଠିତ ଡିସେମ୍ବର 2012 ରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କର ଅଧିକାରୀ²⁰ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 2013 ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ତତ୍ ସଂପର୍କିତ ପରିପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମୋଟ କାରବାର (ଜିଟିଓ) ଗୋଟିଏ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 60 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହେଲେ ସେ ସେହି ବର୍ଷର ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବକୁ କୌଣସି ଚାଟାର୍ଟ ଏକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ/ କଷ୍ଟ ଏକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ କରାଇ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟର ଏକ ଅବିକଳ ନକଲ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ଅକ୍ଟୋବର 31 ମଧ୍ୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବେ । ସିସିଟି ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ରେ ଜାରି ତାଙ୍କର ପରିପତ୍ର²¹ ରେ ବିହିତ କରିଥିଲେ ଯେ ମଣ୍ଡଳ ସ୍ତରରେ ସେହି ହିସାବର ସମଯୋଗିତ ଦାଖଲକୁ

²⁰ ଅଧିକାରୀ ସଂଖ୍ୟା- III (III) 14/ 2012-21114/ ସିଟ, ଚାରିଖ- 12 ଡିସେମ୍ବର 2012 ।
²¹ ପରିପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା-18755, ଚାରିଖ- 22 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ।

ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଥା କର ସମାକ୍ଷା ବେଳେ ଏକ ସୂଚନା ସ୍ୱରୂପ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଏକ ରେଜିଷ୍ଟରର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରାଯିବ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଓଭାର୍ ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ 1 ଜୁନ୍ 2008 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥିବା ଧାରା 65(1-a) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଯିଏ କି ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ କର ପୈଠ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଧାରା 65(1), ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ହିସାବ ସମାକ୍ଷିତ କରାଇବାକୁ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି, ସେ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ସମାପ୍ତ ହେବାର ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ବିହିତ ରୀତି ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟର ଅନ୍ତିମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବିବରଣୀ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଠାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବେ ।

ଅଧିନିୟମର 65(2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ ଏହି ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବର ଏକ ପ୍ରମାଣିତ ପ୍ରତିଲିପି / ଅନ୍ତିମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବରେ ଦାଖଲ କରନ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଖୁଲାସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଳମ୍ବିତ ଦିନ ପାଇଁ 100 ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ କରିବେ ।

33 ଟି ମଣ୍ଡଳ²² ର ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବର ପ୍ରାପ୍ତି ସଂପର୍କିତ ରେଜିଷ୍ଟରକୁ ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଅତିର୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା (ମଇ 2014 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ, 2012-13 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟ କାରବାର ପରିମାଣ 60 ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ଥିବା 18,156 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 5,510 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ସେମାନଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବର ପ୍ରମାଣିତ ରିପୋର୍ଟର ନକଲ ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ । ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବର ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲରେ 181 ରୁ 502 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟର ସମୟୋଚିତ ପ୍ରାପ୍ତିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅତିର୍ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ଅଧିନିୟମରେ ବିହିତ 18.88 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିନଥିଲେ ।

ଅତିର୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ମଇ 2014 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ପରେ ସମସ୍ତ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେ ଖୁଲାସି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି (ଜୁନ୍ 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଦେଇଥିଲେ ।

ସେହିପରି, ଭାର୍ ସୂଚନା ପତ୍ରିକା (ଭାଟିସ୍) ରୁ ସଂଗୃହୀତ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ତଥ୍ୟରୁ ଅତିର୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା (ମଇ 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ 32 ଟି ବାଣିଜ୍ୟ କର ମଣ୍ଡଳ²³ ରେ 2012-13 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ 30 ଜୁନ୍ 2013 ସୁଦ୍ଧା ଅନ୍ତିମ ମହଜୁଦ୍ ସାମଗ୍ରୀର ବିବରଣୀ ଦାଖଲ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ ଥିବା 21,306 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 21,140 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅତିର୍ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିକଟରେ ତାହା ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ । ବିଳମ୍ବର ଅବଧି 304 ଦିନରୁ 625 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉକ୍ତ ବିବରଣୀର ସମୟୋଚିତ ପ୍ରାପ୍ତିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅତିର୍ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ ବିହିତ 98.16 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରାରମ୍ଭ କରିନଥିଲେ ।

ଅତିର୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, 24 ଜଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି (ମଇ 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଦେଇଥିଲେ ।

²² ବଡ଼ବିଲ, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭଞ୍ଜନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, ବାଲେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, କଟକ-I ସିଟି, କଟକ-I ପୂର୍ବ, କଟକ-II, କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ, ଦେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ-I, ଗଞ୍ଜାମ-II, ଜଗତସିଂହପୁର, ଯାଜପୁର, ଜଟଣୀ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନୟାଗଡ଼, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା-I, ରାଉରକେଲା-II, ସମଲପୁର-I ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

²³ ବଡ଼ବିଲ, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭଞ୍ଜନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, ବାଲେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, କଟକ-I ସିଟି, କଟକ-I ପୂର୍ବ, କଟକ-II, କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ, ଦେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ-I, ଗଞ୍ଜାମ-II, ଜଗତସିଂହପୁର, ଯାଜପୁର, ଜଟଣୀ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନୟାଗଡ଼, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା-I, ରାଉରକେଲା-II, ସମଲପୁର-I, ସମଲପୁର-II ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

ଏବଂ ଆଠ ଜଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ²⁴ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ଅନ୍ତିମ ମହକୁମ୍ ଜମା ବିବରଣୀ ଦାଖଲ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ବିହିତ ଫର୍ମାଟ୍ ନଥିଲା । ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ଫର୍ମାଟର ଅଭାବ ଦ୍ଵାରା ଉକ୍ତ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ ନହେବାକୁ ଏକ କାରଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇ ନପାରେ ।

ଅତିର୍ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଅବଗତ କରିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

---

²⁴ ଭୁବନେଶ୍ଵର-I, ଭୁବନେଶ୍ଵର-IV, କଟକ-I ସିଟି, କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ, ଚେଙ୍କାନାଳ, କଳାହାଣ୍ଡି, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଏବଂ ସମଲପୁର-II ।

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର

2.8 କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା / କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶର ଅନୁପାଳନ ନହେବା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ଅଧିନିୟମ, 1956 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ କାରି ହୋଇଥିବା ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ:-

(ସ) ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟ (ଏଭିଆର୍) ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ୍ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ କାରବାର (ଏନ୍‌ଟିଓ) ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ହୋଇଥିଲେ ବିହିତ ହାରରେ କରର ଆରୋପଣ କରିବା ଏବଂ ଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା (ଆଇଟିସି) ର ସମାଧାନନ କରିବା ; ଏବଂ

(ସସ) ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କର ଦେୟ ଉପରେ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ବିହିତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକର ଦୁରୁପଯୋଗ ପାଇଁ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ଅତିରିକ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା / ଆଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକର ପାଳନ କରିନଥିଲେ, ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

2.8.1 ନିମ୍ନର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ କର ଓ ଜୋରିମାନା ସଂସ୍କାରୋପଣ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ଅଧିନିୟମ, 1956 ର ଧାରା 8 (1) ସହପଠିତ ଧାରା 8(4) ଅନୁସାରେ, ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଅବକାଶରେ ସି ଘୋଷଣାପତ୍ର ବିନିମୟରେ ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ 31 ମଇ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ତା ପରଠାରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ପୁନଶ୍ଚ, ସିଏସ୍‌ଟି(ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 12(3)(ଘ) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣବେଳେ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ପରିମାଣର ସମାନ ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ରାଉରକେଲା-II ମଣ୍ଡଳରେ ସିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଅତିରିକ୍ତ ଦେଖିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2014) ଯେ, 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମୋଟ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର 155.06 କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ଠାରୁ 31 ମଇ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ 33.57 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାରବାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଯାହା ତିନି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ଏହା ଉପରେ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏହିପରି, ନିମ୍ନର କର ହାରର ଅନିୟମିତ ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରଭେଦାତ୍ମକ ହାରରେ 33.57 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସଂସ୍କାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, 67.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ସରକାର ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2015) ଯେ ଯେହେତୁ କଥିତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ମାମଲାଟିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟ ସାମା ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି, ତେଣୁ ଉପ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ରେଞ୍ଜର ଯୁଗ୍ମ କମିଶନରଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ସତ୍ୟସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ପଠାଇଛନ୍ତି ।

2.8.2 ହେରଫେର୍ କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ

ସିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମ, 1956 ର ଧାରା 8(1) ସହ ପଠିତ ଧାରା 8(4) ଅନୁସାରେ, ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ 31 ମଇ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ତା ପରଠାରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ରିହାତି ହାରରେ ଅଥବା ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର କ୍ରୟ / ବିକ୍ରୟ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିମ୍ନତର କର ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ, ଯଦି ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରି କରିଥିବା ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ବିକ୍ରୟର ବିହିତ ବିବରଣୀ ପୂରଣ ପୂର୍ବକ ତାଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ସମ୍ମଳିତ 'ଗ' ଫର୍ମରେ ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଆଣି ବିହିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, ସିଏସ୍‌ଟି (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 12(3)(ଘ) ଅନୁସାରେ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣବେଳେ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ପରିମାଣର ସମାନ ଦୁଇଗୁଣା ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଅତିରିକ୍ତ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ (ଭାର୍ଗବ), ଓଡ଼ିଶା ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଜାରି ଅନୁଦେଶ ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ବାଜେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷତିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଶତ ପ୍ରତିଶତ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନ କର ସୂଚନା ବିନିମୟ ପଦ୍ଧତି (TINXSYS) ସହିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଯାଜପୁର ରେଞ୍ଜରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲା (ଅକ୍ଟୋବର 2014) ଯେ, ଖଣି ଖନନ ଓ ଲୁହାପଥର ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଧାତୁ ପଥର ବିକ୍ରୟ ସହ ସଂପୃକ୍ତ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 1 ଅପ୍ରେଲ 2006 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ସିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ, ତାଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ପରିମାଣ 89.42 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ଅବଧାରିତ କରିଥିଲେ । ତା ମଧ୍ୟରୁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 69.48 କୋଟି ଟଙ୍କା କାରବାର ପାଇଁ 'ଗ' ଫର୍ମ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରିହାତି ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ରିହାତି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବା ଉକ୍ତ 69.48 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାରବାର ପାଇଁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା 'ଗ' ଫର୍ମ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନ ସମୟରେ, ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା (ଅକ୍ଟୋବର 2014) ଯେ ସେଥିରୁ 260 ଗୋଟି ବହନପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ 51.95 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରି ସମ୍ପନ୍ନତ ପାଞ୍ଚଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରକୁ ହେରଫେର୍ କରାଯାଇଥିଲା । ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଉକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ TINXSYS ସହିତ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରିବା ସମୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ ସେହି ଫର୍ମ 'ଗ' ଘୋଷଣାପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପଞ୍ଜିତ ବଙ୍ଗ ର ଜଣେ କ୍ଲେଡା ବ୍ୟବସାୟୀ 163 ଗୋଟି ବହନ ପତ୍ରରେ 15.17 କୋଟି ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଯଦିଓ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 'ଗ' ଫର୍ମ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ହେରଫେର୍ କରି ବିକ୍ରି କାରବାରକୁ 36.78 କୋଟି ଟଙ୍କା ବୃଦ୍ଧି କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଏବଂ ତା ଉପରେ କର ରିହାତି ଲାଭ କରିଥିଲେ, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ TINXSYS ସହିତ ସତ୍ୟାପନ ନକରିବା ଯୋଗୁଁ ଏହାର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ପାରିନଥିଲେ । ଏହିପରି, ରିହାତି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରୀ ପୂର୍ବରୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟାପନ କରିବାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବିଫଳତା ଯୋଗୁଁ 31 ମଇ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ତା ପରଠାରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 0.51 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ 1.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଏହି ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ଜୁନ୍ 2015) ପରେ, ସରକାର କହିଥିଲେ (ଡିସେମ୍ବର 2015) ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିର ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇ ଅତିରିକ୍ତ ଦାବୀର ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇଛି ।

2.8.3 କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଅନିୟମିତ କର ରିହାତି ମଞ୍ଜୁରୀ ହେତୁ କର ଓ ଜୋରିମାନାର ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ

ସିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8(1) ସହ ପଠିତ ଧାରା 8(4) ଅନୁଯାୟୀ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ‘ଗ’ ଫର୍ମ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମର୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ଠାରୁ 31 ମଇ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ତିନି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ତା ପରଠାରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ତେବେ, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8(1) ଅଧିନରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ଓ 16 ଜୁନ୍ 2006 ରେ ଜାରି ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ, ରାଜ୍ୟର କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ‘ଗ’ ଫର୍ମ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମର୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ 15 ଜୁନ୍ 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ରିହାତି ହାରରେ ଏବଂ ତା ପରଠାରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର 24 ଡିସେମ୍ବର 1999 ତାରିଖର ଆଦେଶ²⁵ ସହ ପଠିତ 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ତାରିଖରେ ଜାରି ଅଧିସୂଚନା²⁶ ଅନୁସାରେ, ସଂଯନ୍ତ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଉପରେ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାୟତ୍ତ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିଥିବା ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ଭାବେ ବିଚାର କରାଯିବ । ସିଏସ୍‌ଟି (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ର ନିୟମ 12(3)(ଘ) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ପରିମାଣର ସମାନ ଦୁଇଗୁଣା ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ରାଉରକେଲା-I ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ, ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ନଭେମ୍ବର 2014) ଯେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ଠାରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2012 କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର ଯୋଗ୍ୟ କାରବାର 250.39 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅବଧାରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମର୍ଥିତ 100.54 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାରବାର ଉପରେ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉପସ୍ଥାପିତ ନ ହେବା ହେତୁ 149.85 କୋଟି ଟଙ୍କା ଉପରେ ଋଷି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଦେଖାଗଲା ଯେ, ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା 100.54 କୋଟି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ 1 ଅପ୍ରେଲ 2007 ଠାରୁ 31 ମଇ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧିର 33.42 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାରବାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ଯେହେତୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବ ଅନୁସାରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ତାରିଖରେ ସଂଯନ୍ତ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତିରେ ସ୍ୱାୟତ୍ତ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସାମା ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ, ଉପରୋକ୍ତ କାରବାର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ପରିବର୍ତ୍ତେ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଅତଏବ, ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବ ସହ ପ୍ରତି ସତ୍ୟାପିତ ନ କରି ରିହାତି କର ହାର ମଞ୍ଜୁର କରିବା ଯୋଗୁଁ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରଭେଦାତ୍ମକ ହାରରେ 33.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ସିଏସ୍‌ଟି ନିୟମାବଳୀ (ଓଡ଼ିଶା) ର ନିୟମ 12(3)(ଘ) ଅନୁଯାୟୀ 66.84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2014) ଯେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ଜିଲ୍ଲା ଶିଳ୍ପ କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଜାରି ଅବ୍ୟାହତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆଧାରରେ ରିହାତି ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମେସର୍ସ ଭାଡିଲାଲ କେମିକାଲ୍ ଲିଃ ବନାମ ଆହୁପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଓଗେର (142 ଏସ୍‌ଟିସି 2005) ମାମଲାରେ ମାନ୍ୟତା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ବିକ୍ରି କର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଦ୍ଦ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ, ମେସର୍ସ ଭୃକ୍ଷଣ ପାଠ୍ଟାର ଏଣ୍ଡ ଷ୍ଟିଲ୍ ଲିଃ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର [(2012) 47 VST 466 (Ori)] ମାମଲାରେ ମାନ୍ୟତା ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ରାୟ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ବେଳେ ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ରିପୋର୍ଟର ଉପଯୋଗ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ଏଭଳି ଉତ୍ତର ସମର୍ଥନୀୟ ନଥିଲା କାରଣ ଜିଲ୍ଲା ଶିଳ୍ପ କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଅନିୟମିତ ଭାବେ

²⁵ ଭାରତ ସରକାର, ବାଣିଜ୍ୟ ଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, ଶିଳ୍ପ ନୀତି ଓ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ବିଭାଗର ଆଦେଶ ତାରିଖ-24 ଡିସେମ୍ବର 1999 ।
²⁶ ଭାରତ ସରକାର, କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା-ଏସ୍‌ଓ 1642(E), ତାରିଖ-29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ।

ଜାରି ପ୍ରମାଣ ପତ୍ରକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନ ଥିଲେ ଯେହେତୁ ସଂଯକ୍ତ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତିରେ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶନ ପରିମାଣ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିସାରିଥିଲା ଓ ସେଥିପାଇଁ ଉକ୍ତ କାରବାର ଉକ୍ତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ନିୟମ 12(3) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ତଥା ଅନ୍ୟ ଉତ୍ସରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ତଥ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମାପନ କରି ପାରିବେ । ସୁତରାଂ, ଯଦିଓ ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ରିହାତି ହାରକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାକୁ ଦର୍ଶାଯାଇ ନ ଥିଲା, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଲବ୍ଧ ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବକୁ ଆଧାର କରି ଏହାକୁ ଦର୍ଶାଯାଇପାରିଥାନ୍ତା ।

ଏ ବିଷୟଟିକୁ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଡିସେମ୍ବର 2014 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

ପ୍ରବେଶ କର

2.9 ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନାଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନ ହେବା

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର (ଓଇଟି) ଅଧିନିୟମ, 1999 ଓ ବଦଳାନ୍ତ ପ୍ରଣାତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହେଉଥିବା ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନାର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ²⁷ ଭିତରେ ଉପଭୋଗ, ଉପଯୋଗ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରବେଶ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଅତିର୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦୁର୍ଭାଗ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ନିମ୍ନ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କେତେକ ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରିନଥିଲେ ।

2.9.1 କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କରର ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 (ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ), ସଂଲଗ୍ନ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ I ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 73 ଅନୁସାରେ, 'ଯେ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ' ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ପ୍ରବେଶ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କସୂଚୀ ଅଧିନିୟମ (ଅଧ୍ୟାୟ 28-ରାସାୟନିକ ଅଧିକାରୀ ସମଶ୍ରେଣୀୟ ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ) ଅନୁସାରେ 'କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍' ଉକ୍ତ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଧିନିୟମର ଶୀର୍ଷକ ସଂଖ୍ୟା 2803 00 10 ଅଧିନରେ ରାସାୟନିକ ମୂଳବସ୍ତୁ ଭାବେ ତାଲିକା ଭୁକ୍ତ ଏକ ଶୁଳ୍କଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଟେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟାପାର ବିଭାଗର 12 ନଭେମ୍ବର 1958 ର ଅଧିସୂଚନା²⁸ ଅନୁସାରେ 'କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍' ରବର ଏବଂ ରବର ତିଆରି ଶିଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଟେ । ଏଣୁ, 'କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍' ଏକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ଏକ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏବଂ ଏହା ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 9C(5) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବେଳେ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ର ଦୁଇଗୁଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ବାଲେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ, ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ଜୁଲାଇ 2014) ଯେ ଟାୟାର୍, ଟ୍ୟୁବ୍ ଏବଂ ଲଟକାଣ (ଫ୍ଲୁୟ) ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟରେ ନିୟୋଜିତ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ 1 ଅପ୍ରେଲ 2009 ଠାରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 129.65 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍ କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 1.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଗଷ୍ଟ 2013 ରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅବଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ କଲାବେଳେ କାର୍ବନ୍ ବ୍ଲକ୍ କୁ ଅଣ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରି ସେହି କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି କର ଆରୋପଣ କରି ନଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା 1.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଓଇଟି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁଯାୟୀ 2.60 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା (ଜୁଲାଇ 2014) ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ଅପ୍ରେଲ 2015) ଯେ, ଉକ୍ତ ମାମଲାର ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନଭେମ୍ବର 2014 ରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ

²⁷ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଅର୍ଥ - ପ୍ରଚଳିତ ଯେକୌଣସି ବଳବତ୍ତର ଆଇନ ଅଧିନରେ ଗଠିତ କୌଣସି ପୌର ପାଳିକା, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସାମା ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ପୌର ପାଳିକା ଅଧିନିୟମ, 1950 ର ଧାରା 4 ଅଧିନରେ ଗଠିତ ଯେକୌଣସି ଶିଳ୍ପ ସହରାଞ୍ଚଳ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।
²⁸ ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା- F9(88)-ST-/57 ତାରିଖ-12 ନଭେମ୍ବର 1958 ।

ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ 3.89 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଟିକସ ଦାବି ଉତ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 0.50 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜମା ଦେଇ କରିବା ପରେ ମାନ୍ୟବର ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ୍ ଆଗତ କରିଥିଲେ ।

ମାମଲାଟିକୁ ଅପ୍ରେଲ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏବଂ ମଇ 2015 ରେ ସରକାରକୁ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.9.2 ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ

ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ, 1999 ର ଧାରା 3(1) ଅନୁସାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପଭୋଗ, ଉପଯୋଗ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ, ଅଧିନିୟମ ସଂଲଗ୍ନ ଅନୁସୂଚୀରେ ବିହିତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 3(a) ଅନୁସାରେ, ଖଣିଜ ତୈଳ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ‘ଖଣିଜ’ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ (ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀ), 2004 ଅନୁସାରେ ସାଧାରଣ ମାଟି, ବାଲି, ମୋରମ୍²⁹ ଏବଂ ଚିପ୍ସ ଆଦି ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ । ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ-I ର ଦରଜ ସଂଖ୍ୟା-59 ଅନୁସାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଓଇଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 26 ଅନୁସାରେ, ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟାୟନ କର (ଓଭାଟ୍) ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିଜ ଉତ୍ପାଦିତ ସାମଗ୍ରୀର ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରଦେୟ କରର ସମାନ ପରିମାଣ କର ଆକାରରେ ଅସୁଲ କରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9C(5) ଅନୁଯାୟୀ, ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଆକାରରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଆଠ ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳ³⁰ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ରେଞ୍ଜ³¹ରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସମୟରେ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ମଇ 2014 ଏବଂ ଫେବୃଆରୀ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ବିଭିନ୍ନ ଠିକା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉପଯୋଗ ନିମନ୍ତେ 12 ଜଣ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅପ୍ରେଲ 2005 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅଣପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ 69.71 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ପଥର ଜାତ ସାମଗ୍ରୀ, ବାଲି, ମୋରମ୍ ଏବଂ ଚିପ୍ସ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ରୟ କରିଥିଲେ । ସେହିପରି, ପଥର ଚିପ୍ସ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟରେ ନିୟୋଜିତ ଚାରିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅପ୍ରେଲ 2007 ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2012 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 15.72 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପଥର ଚିପ୍ସ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ସମୟରେ ଉପରୋକ୍ତ କ୍ରୟ / ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 85.43 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ପୈଠ କରିନଥିଲେ । ଅଡିଟ୍ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ, ଯଦିଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓଭାଟ୍ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ରୂପାନ୍ତ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଅଥବା ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଏକ ଅଣ-ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାବେ ଗଣ୍ୟ କରି କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, 0.85 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ 1.70 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଉକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ମଇ 2014 ଏବଂ ଫେବୃଆରୀ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ମଣ୍ଡଳକୁ ଛାଡି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2014 ଏବଂ ଫେବୃଆରୀ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ଉକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷଣ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହାର ଅନୁପାଳନ ଅଡିଟ୍‌କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ । ତେବେ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ମଇ 2014) ଯେ ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟର ବାହାରେ କୌଣସି ମାମଲାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର କ୍ଷମତା

²⁹ ‘ମୋରମ୍’ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଏକ ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ।
³⁰ ବାଲେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କୋରାପୁଟ ଏବଂ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ।
³¹ କୋରାପୁଟ ରେଞ୍ଜ ।

ନଥିଲା । ଉଭରଟି ସମର୍ଥନାୟକ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ଓଇଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9C(4) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ଉପାଦେୟ ବାସ୍ତବ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଉପାଦେୟ ତଥ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଅତଏବ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପେଟ୍ କରାଯାଇଥିବା ହିସାବ ଖାତା କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିମନ୍ତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ଥିବା ମତ୍ତବ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ବିଷୟଟିକୁ ଅପ୍ରେଲ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ମଇ 2015 ରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ହସ୍ତଗତ ହୋଇନଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.9.3 ଜେନେରେଟର୍ ସେଟ୍ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ

ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ, 1999 ର ଧାରା 3(1) ଅନୁସାରେ, କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପଭୋଗ, ଉପଯୋଗ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅସୁଲ କରାଯିବ । ଅଧିନିୟମ ସଂଲଗ୍ନ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ-II ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା-13 ଅନୁସାରେ, ଜେନେରେଟର୍ ସେଟ୍ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 10(2) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ଯେ ବିନା କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ଥାଇ କାରବାର ନିଷ୍ପାରିତ ହୋଇଛି, ତେବେ ଉପଧାରା (1) ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ଅତିରିକ୍ତ, ସେହି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ପୈଠ କରିବାକୁ ସେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପାରିବେ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ମଣ୍ଡଳରେ ଓଭାର୍ଟ୍ ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା (ମଇ 2014) ଯେ 1 ଅପ୍ରେଲ 2008 ଠାରୁ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ 9.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଡିଜେଲ୍ ଜେନେରେଟର୍ ସେଟ୍ କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାକୁ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ 10.19 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରି କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଉକ୍ତ ବିକ୍ରୟକୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 6(2) ଅନୁସାରେ ଅନ୍ତରାଳ ସମୟର ବିକ୍ରୟ ବୋଲି ଦାବୀ କରି ତା ଉପରେ କର ପୈଠ କରିନଥିଲେ । ସହାୟକ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ, ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ଶାଖା, କଟକ ଏକ ଟିକସ୍ ଫାଙ୍କି ମାମଲା ରିପୋର୍ଟରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଟିକସ୍ ଫାଙ୍କିର ସନ୍ଧାନ ପାଇଥିଲେ । ଏହାକୁ ଆଧାର କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନିଷ୍ପାରିତ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ 10.19 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କର ଅବ୍ୟାହତ ଦାବୀକୁ ନାମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3(1) ଅନୁସାରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଡିଜେଲ୍ ଜେନେରେଟର୍ ସେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ 9.07 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହା ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ କର ହାରରେ 18.15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ତ୍ତ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ମଇ 2014) ଯେ ମାମଲାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ।

ଉକ୍ତ ବିଷୟଟିକୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2015 ରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

2.9.4 ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମିତ ଅବ୍ୟାହତ

ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ, 1999 ର ଧାରା 3(1) ଅନୁସାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପଭୋଗ, ଉପଯୋଗ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ସଂଲଗ୍ନ ଅନୁସୂଚୀରେ ବିହିତ

ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଶିକ୍ଷ ନୀତି ସଂକଳ୍ପ (ଆଇପିଆର୍), 2007 ର ଅନୁକ୍ଷେପ 18.2 ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କ 7 ଜୁନ୍ 2011 ର ଅଧିକାରୀ³² ଜରିଆରେ ନୂତନ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆଣିଥିବା ସଂଯୋଗ ଏବଂ ଯୋଗାଣ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଅବ୍ୟାହତି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ସୁସ୍ଥ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ, 2006 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା³³ ଅନୁସାରେ, ସଂଯୋଗ ଏବଂ ଯୋଗାଣ ଉପରେ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିଥିବା ଶିକ୍ଷ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିକ୍ଷ ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଯୋଗାଣ ଏବଂ ଉପକରଣ, ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ-II ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 9 ଅଧିନରେ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଇଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9C(5) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇ ଗୁଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ରାୟଗଡ଼ା ମଣ୍ଡଳରେ ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସମୟରେ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2015) ଯେ ଅଗୋଧୂତ ତାଳତେଲ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ/ ନିଃସାରଣ ନିମନ୍ତେ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ତାଙ୍କର ଅଗୋଧୂତ ତାଳତେଲ କାରଖାନା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ 7.31 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସଂଯୋଗ ଏବଂ ଯୋଗାଣ କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ମଇ 2008 ଠାରୁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟିକ ଉତ୍ପାଦନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ 7.31 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ସଂଯୋଗ ଏବଂ ଯୋଗାଣ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଓଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟୋଗ ଭାବେ ବିବେଚନା କରି ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ଯେହେତୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସଂଯୋଗ ଏବଂ ଯୋଗାଣ ଉପରେ ସ୍ଥାୟୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଟଙ୍କା ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇଥିଲା, ଉକ୍ତ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟୋଗ ରୂପେ ବିବେଚନା କରି ଶିକ୍ଷ ନୀତି ସଂକଳ୍ପ, 2007 ଅଧିନରେ ଏହାକୁ ପ୍ରବେଶ କର ଅବ୍ୟାହତି ଦେବା ଅନିୟମିତ ଥିଲା । ଅତଏବ, ଅନିୟମିତ ଭାବେ କର ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁର କରିବା ଫଳରେ 14.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, 29.26 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2015) ଯେ, ଉକ୍ତ ମାମଲାର ପରୀକ୍ଷଣ କରାଯିବ ।

ଉକ୍ତ ବିଷୟଟିକୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ସିସିଟି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2015 ରେ ସରକାରଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷିତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

³² ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀ ଏସ୍.ଆର୍.ଓ ସଂଖ୍ୟା-434/ 2011 ତା. 07.06.2011 ।

³³ ସୁସ୍ଥ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ, 2006 ର ଧାରା 7(1)(a)(ii) ।

ଅଧ୍ୟାୟ III

ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ

3.1 କର ପରିଚାଳନା

ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ, ଅବକାରୀ ବିଭାଗ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଶାସନିକ ମୁଖ୍ୟ । ବିଭାଗଟି ଅବକାରୀ ଆୟକୁ (ଇସି) କ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ଏହି ବିଭାଗଟି ତିନି ଗୋଟି ଡିଭିଜନ¹ ରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଛି, ଯଥା ଉତ୍ତର, ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅବକାରୀ ଉପାୟକୁ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ 69 ଜଣ ଅବକାରୀ ନିରୀକ୍ଷକ, 211 ଜଣ ଅବକାରୀ ଉପନିରୀକ୍ଷକ ଓ 137 ଜଣ ସହାୟକ ଅବକାରୀ ଉପନିରୀକ୍ଷକ 31 ଜଣ ଅବକାରୀ ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ଅଧିନରେ ନିଜ ନିଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଆରୋପଣ / ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆରୋପଣାଦି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତି ।

3.2 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା

ଅବକାରୀ ବିଭାଗରେ ସରକାରଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନର ନିୟମିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା, ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କର ସଠିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଆଦାୟ ଏବଂ ସରକାରୀ ଖାତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ପୈଠ କରିବା ଇତ୍ୟାଦିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଗଠିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ (ଆଇଏଡବ୍ଲ୍ୟୁ) ଜୁନ୍ 2010 ରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଆସୁଅଛି । 2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ 16 ଟି ଯୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ 10 ଟିର ସମୀକ୍ଷା କରିଥିଲା । ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜମାକରଣ କାରଣ କର୍ମଚାରୀ ଅଭାବର ଉଚ୍ଚତାକୁ ଦାୟୀ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ 2011-12 ରୁ 2014-15 ମଧ୍ୟରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 81.44 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡିତ 427 ଟି ଅନୁକ୍ଷେପ ସମ୍ବଳିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ଅମାମୁଦିତ ଥିଲା ।

3.3 ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ

କ. ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

2014-15 ବର୍ଷରେ 20 ଟି ବିଭାଗର 1,863 ମାମଲାରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଲାଇସେନ୍ସ ଫି ଆଦାୟ ଇତ୍ୟାଦି ସମନ୍ୱୟ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ 35.63 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ/ ଲାଇସେନ୍ସ ଫି / ସୁଧ / ଜୋରିମାନା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହାକି ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାରଣୀ 3.1 ରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.1

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର.ସଂ	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କର ଅନାଦାୟ / ସକ୍ଷାଦାୟ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଫି / ସୁଧ / ଜୋରିମାନାର ଅଣ/ସହ ଅସୁଲି	446	15.26
2.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	1,417	20.37
ମୋଟ		1,863	35.63

ଉଚ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 1,379 ମାମଲାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 22.96 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସହ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତ୍ରୁଟି ସାଜାର କରିଥିଲା । ବିଭାଗ ଏହି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 40 ଟି ମାମଲାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 132.16 ଲକ୍ଷ

¹ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଡିଭିଜନ (ବାଲେଶ୍ୱର, ଭଦ୍ରକ, କଟକ, ଜଗତସିଂହପୁର, ଯାଜପୁର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନୟାଗଡ଼ ଏବଂ ପୁରୀ), ଉତ୍ତର ଡିଭିଜନ (ଅନୁଗୁଳ, ବରଗଡ଼, ବଲାଙ୍ଗିର, ଦେବଗଡ଼, ଦେଙ୍କାନାଳ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କେନ୍ଦୁଝର, ସମଲପୁର, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼) ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଡିଭିଜନ (ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବୌଦ୍ଧ, ଗଜପତି, ଗଞ୍ଜାମ, କଳାହାଣ୍ଡି, କନ୍ଧମାଳ, କୋରାପୁଟ, ମାଲକାନଗିରି, ନବରଙ୍ଗପୁର, ନୂଆପଡ଼ା ଏବଂ ରାୟଗଡ଼ା) ।

ଟଙ୍କା ଅସୁଲି କରିଥିଲା । 3.63 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ମାମଲା ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.1 ରୁ 3.5.7 ରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ।

ଖ. ବ୍ୟୟ

ଉଚ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା 24 ଟି ମାମଲାରେ 1,073 ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତ ବ୍ୟୟ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହାକି ନିମ୍ନ **ସାରଣୀ 3.2** ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 3.2

କ୍ର.ସଂ	ବର୍ଣ୍ଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ (ଟଙ୍କା ଆକାରରେ)
1	ରୋକତ ପୁସ୍ତକ ଏବଂ ରୋକତ ପରିଚାଳନା	22	Nil
2	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବିଧ ବ୍ୟୟ	2	1,073
ମୋଟ		24	1,073

2014-15 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭାଗ ସାକାର କରିଥିଲା ।

3.4 ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଅତିବ୍ ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ (ଡିଇଓ) ଗୁଡ଼ିକରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ତତ୍ ସମନ୍ୱୟ ଫି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାର ସମୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ଏବଂ ବିବିଧ ମାମଲାରେ ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ / ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି (ଏଇପି) ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ପାଳନ ନ ହେବା ହେତୁ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ, ଫି ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ / ସଞ୍ଚାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ସଞ୍ଚାଦାୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସଦୃଶ ଏବଂ ଅତିବ୍ ଦ୍ୱାରା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ (ଏସ୍‌ଇ) ମାନଙ୍କ ଏହିଭଳି ତ୍ରୁଟି ପ୍ରତିବର୍ଷ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା କେବଳ ଲାଗି ରହିନଥିଲା ବରଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅତିବ୍ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତ୍ରୁଟି ଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧାନ ହୋଇପାରିନଥିଲା । ଏହି ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତିକୁ ଏଡାଇବା ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷାକୁ ଜୋରଦାର କରିବା ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ଦରକାର ।

3.5 ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମାବଳୀ/ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କର ଅନୁଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ନ ହେବା

ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ବିଏଓଇ) ଅଧିନିୟମ, 1915 ଏବଂ ସରକାର ତଥା ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ (ବିଓଆର୍) କ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ତଦଧୀନ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ଅବକାରୀ ପ୍ରକରଣ ପୁସ୍ତିକା, ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିକାରନାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ (ଏସ୍‌ଇଡି), ଫି ସମୂହ ଯଥା ଉପଯୋଗ ଫି (ୟୁଏଫ୍), ଆମଦାନୀ ଫି (ଆଇଏଫ୍), ବର୍ଲିଙ୍ଗ୍ ଫି (ବିଏଫ୍), ପରିବହନ ଫି (ପିଏଫ୍), ଅବକାରୀ ଚାପା ଲେବୁଲ୍ (ଇଏଏଲ୍) ଫି ଏବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଚାଲୁ ରହିବା ଜନିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଇତ୍ୟାଦି ବିହିତ ହାରରେ ଆରୋପଣ ଏବଂ ଆଦାୟ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ ।

ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକମାନେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନକରିବା ଫଳରେ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ / ଫି ଓ ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ / ସଞ୍ଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

3.5.1 ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ / ବିଅରର ୨୦୧୩-୧୪ ର ବାର୍ଷିକ ଅକ୍ରିମ ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ଭେଦାତ୍ମକ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ

ସରକାରଙ୍କ 30 ଜାନୁୟାରୀ 2001 ର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମ (ଓଏସ୍‌ବିସି) ବିଦେଶୀ ମଦ ଆମଦାନୀ, ରପ୍ତାନି ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ପାଇକାରୀ ବିକ୍ରୟ ଓ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଇସ୍ୟୁ ମୂଲ୍ୟରେ ଖୁରୁରା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରିବା ପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ବିଶେଷାଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ । ଓଏସ୍‌ବିସି ଦ୍ୱାରା ଖୁରୁରା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ବିଦେଶୀ ମଦ ବିକ୍ରି କରିବା ସମୟରେ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ (ଏସ୍‌ଇଡି) ଆଦାୟ କରାଯାଇଥାଏ । 2013-14 ବର୍ଷ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି(ଏଇପି) ରେ ଏସ୍‌ଇଡି ହାର ବିୟର୍ ମୁଲ୍ୟ ଲିଟର (ବିଏଲ୍) ପ୍ରତି / ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ ଲିଟର ପୁଫ୍ ଲିଟର (ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍) ପ୍ରତି ବ୍ରାଣ୍ଡ ଆଧାରରେ 1 ଟଙ୍କାରୁ 30 ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ (ଏସ୍‌ଇ) କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଠାରେ ଷ୍ଟକ୍ ଟେକିଙ୍ଗ୍ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ପାସ ଇସ୍ୟୁ (ଏଫଏଲ୍-16) ନଥିବାରୁ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ଜୁଲାଇ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 2014) ଯେ, ଓଏସ୍‌ବିସି ଏହାର ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ / ବିଅରକୁ 2013-14 ର ଏଇପି ଅନୁସାରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଏସ୍‌ଇଡି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ଦରରେ ଖୁରୁରା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରିଥିଲା । 2013-14 ରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିବା ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ ଓ ବିଅରରେ 2012-13 ର 23,36,951.60 ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍ ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ ଏବଂ 22,71,872.58 ବିଏଲ୍ ବିଅରରେ ଅକ୍ରିମ ଷ୍ଟକ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଯାହା ଉପରେ 2012-13 ଦରରେ ଏସ୍‌ଇଡି ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଯଦିଓ 2013-14 ରେ ଓଏସ୍‌ବିସି ଉପରୋକ୍ତ 2012-13 ର ଅକ୍ରିମ ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଦରରେ ଭେଦାତ୍ମକ ଏସ୍‌ଇଡି 2.52 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହା ପୈଠ କରିନଥିଲା । ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ (ଏସ୍‌ଇ) ଖୋର୍ଦ୍ଧା ମଧ୍ୟ ଏହି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିନଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ଏହି ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା (ଅଗଷ୍ଟ 2014) ପରେ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅଗଷ୍ଟ 2014 ରେ 2.52 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ଏ ବିଷୟ ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ (ଇସି), ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷିତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3.5.2 ସମୟାତିକ୍ରାନ୍ତ ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ ଉପରେ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ

ଅବକାରୀ ବୋର୍ଡର ନିୟମାବଳୀ (ବିଇଆର୍), 1965 ର ନିୟମ 39(1) ଅନୁଯାୟୀ, ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ବଗଲିଙ୍ଗ୍ ହେବାର ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ପାନୀୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବେ । ନିୟମ 39A (7) ଅନୁଯାୟୀ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ ପରିବହନ ଓ ରପ୍ତାନି ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ଯତ୍ନବାନ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯେମିତି କି ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବେ ବହୁଳ ଷ୍ଟକ୍ ଗଚ୍ଛିତ ନ ହୁଏ ଏବଂ ଠିକ୍ ସମୟରେ ନିଜାଗ ନ ହେବାରୁ ଅବଶେଷତା ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଗୁଣାତ୍ମକମାନରେ ଅବକାରୀ ନହୁଏ । ଯଦି କୌଣସି ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ ଷ୍ଟକ୍ ବହୁତ ଦିନ ଧରି ଗଚ୍ଛିତ ହେବା ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାରଣରୁ ମଣିଷ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ହୁଏ, ତେବେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ସେହି ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏସ୍‌ଇଡିର ପାଞ୍ଚଗୁଣା ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ ଦେବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ମଣିଷ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସେହି ଷ୍ଟକ୍ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ ନିୟମ 135 ଅନୁଯାୟୀ ନଷ୍ଟ କରିବେ ।

ବୁଦ୍ଧପୁର ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଷ୍ଟକ୍ ଟେକିଙ୍ଗ୍ ହିସାବ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିବାରୁ ଏବଂ ଏକ ପାତନଶାଳାର ଅକ୍ରିମ ଷ୍ଟକ୍‌ର ଦଫାଓ୍ୱାରୀ ପରିମାଣର ଯାଞ୍ଚକୁ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2014) ଯେ, ଗୁରୁତ୍ୱ² ଆଇଏମଏଫଏଲ୍ ବ୍ରାଣ୍ଡର 509.25 କେସ୍ (3,339.97 ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍) 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ସୁଦ୍ଧା ଅକ୍ରିମ ଷ୍ଟକ୍ ହିସାବରେ ଗଚ୍ଛିତ ଥିଲା । ସେହି ଇୟୁନିଟ୍ ର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ (ଓଆଇସି) କି ରିପୋର୍ଟ ରୁ ଜଣାପଡିଥିଲା ଯେ ଉକ୍ତ ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡିକ

² ଅର୍ଥସର୍ବ ଟଏସ୍ XXX ରମ୍, ଚାନ୍ଦେଲର ଏଫ୍‌ବି ହିସା, ଜିଜ୍ ମ୍ୟାଜୋ ଟ୍ରପିକାଲ ଭୋଡ଼ିକା ଏବଂ ଅଲଟ୍ରା ସୁଥୁ ଭୋଡ଼ିକା ।

3 ରୁ 12 ବର୍ଷ ଏବଂ ତା ଠାରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ପଣ୍ୟାଗାରରେ ଗଢ଼ିତ ରହିଥିଲା । ଓଏସ୍‌ସି 2001 ଠାରୁ ରାଜ୍ୟରେ ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍ ଏବଂ ବିଅରର ବିକ୍ରି ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍ ଷ୍ଟକ୍ ଏହାର ପ୍ରସ୍ତୁତିର ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଓଏସ୍‌ସିର ଗୋଦାମକୁ ପ୍ରେରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟ ଠାରୁ 3 ରୁ 12 ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ଏହି ସମୟାତିକ୍ରାନ୍ତ ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍‌କୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ନଥିଲେ କିମ୍ବା ବିକିଆରର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 34.07 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆରୋପ କରିନଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ଏହାକୁ ଦର୍ଶାଇବା (ଡିସେମ୍ବର 2014) ପରେ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ବ୍ରହ୍ମପୁର ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ଡିସେମ୍ବର 2014) ଯେ ପୁରୁଣା ଷ୍ଟକ୍‌କୁ ଯାଞ୍ଚ ପରେ ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବେ ।

ଅଡିଟ୍ ଏ ବିଷୟ ଇସି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ଜାନୁଆରୀ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3.5.3 ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଚାଲୁ ରହିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଫି ଅନାଦାୟ

ବିକିଆର, 1965 ର ନିୟମ 20 ଅନୁଯାୟୀ ପାତନଶାଳା, ବଟଲିଙ୍ଗ୍, ଯୁନିଟ୍ ଏବଂ ମଦଭାଟି ଗୁଡ଼ିକର ସମସ୍ତ କର୍ମ ସମ୍ପାଦନା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ହେବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତ ରବିବାର, ସାର୍ବଜନୀନ ଛୁଟିଦିନ ଏବଂ ଘୋଷିତ ଛୁଟିଦିନ ମାନଙ୍କର ବନ୍ଦ ରହିବ । ତେବେ ଇସିଙ୍କର ଆଗୁଆ ଅନୁମତି ନେଇ ଉତ୍ପାଦନ ଯୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଳି ପାଇଁ ଇସିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ମୁତୟନ କରିବା ପରେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଏହି ଅତିରିକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ବ୍ୟତୀତ ବଟଲିଙ୍ଗ୍, ଯୁନିଟ୍ / ଓୟାରହାଉସ ଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟଠାରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଚାଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ଘଣ୍ଟା ପ୍ରତି 1,000 ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ଯେଠି କରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ସଂପୃକ୍ତ ସଂସ୍ଥା ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଚାଲୁ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅତିରିକ୍ତ ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ନିୟୁତ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ବେତନର ସାତଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଫି ହିସାବରେ ଯେଠି କରିବେ ।

ଦୁଇଟି ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ (ଡିଇଓ) ରେ ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚରୁ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ଅଗଷ୍ଟ 2014 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2015) ଯେ ଡିଇଓ, ଗଞ୍ଜାମଙ୍କ ଅଧିନସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଚିନିକଳ ଅପ୍ରେଲ ରୁ ଜୁନ୍ 2013 ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟଠାରୁ 2,002 ଘଣ୍ଟା ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ଚାଲୁ ରଖିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ 20.02 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସରକାରଙ୍କୁ ଯେଠି କରିନଥିଲା । ସେହିପରି, ଡିଇଓ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅଧିନସ୍ଥ ପାଞ୍ଚଟି ପାତନଶାଳା/ ବଟଲିଙ୍ଗ୍, ଯୁନିଟ୍ / ମଦଭାଟି ଗୁଡ଼ିକ 2013-14 ବର୍ଷରେ 2,013 ଘଣ୍ଟା ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ନିୟୁତ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଫି ବାବଦରେ 3.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅଡିଟ୍ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଠି କରିନଥିଲେ । ତତ୍ପରେ, 23.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଏହାକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅଗଷ୍ଟ 2014 ରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ଗଞ୍ଜାମ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବେ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ଜାନୁଆରୀ 2015) ।

ଅଡିଟ୍ ଏହାକୁ ଇସି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3.5.4 ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚର ଅନାଦାୟ

ବିକିଆର, 1965 ର ନିୟମ 33 (3) ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁ ବିଦେଶୀ ମଦ କୌଣସି ଶୁଦ୍ଧ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ପଣ୍ୟାଗାର କିମ୍ବା ଗୋଦାମ ଘରେ ବୋତଲ କିମ୍ବା ସୁନି ଆକାରରେ ମହଜୁଦ୍ କରଣ କିମ୍ବା ଯୌଗିକ କରଣ, ମିଶ୍ରଣ, ହ୍ରାସକରଣ ତଥା ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ଇସି କିମ୍ବା ବିକ୍ରୀ କୌଣସି ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ବିନା ଉପସ୍ଥିତିରେ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ନିୟମ 34 (1) ଏବଂ 34 (2) ଅନୁଯାୟୀ, ଇସି ନିୟମ 33 (3) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ପଣ୍ୟାଗାର

କିମ୍ବା ଗୋଦାମ ପରିଚାଳନାର ସଠିକ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ (ଇଓ) କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବେ । ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ପ୍ରତି କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର୍ ମାସ ଶେଷରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ମୋଟ ଦରମା ଠାରୁ ଅଧିକ ହେଉ ନଥିବା ପରିମାଣ ଫି ବାବଦ ପୈଠ କରିବେ ।

ଡିନିଟି ଡିଇଓ³ ଅଧିନରେ ଥିବା ମଦଭାଟି ଏବଂ ପାତନଶାଳାର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ସେପ୍ଟେମ୍ବର ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2014 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ 2013-14 ରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ମଦଭାଟି ଏବଂ ଦୁଇଟି ପାତନଶାଳାରେ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ (ଇଓ) ଏବଂ କର୍ମଚାରୀମାନେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥା- ପେୟ ବିଦେଶୀ ମଦର ମହଜୁଦ୍ କରଣ, ଯୌଗିକ କରଣ, ମିଶ୍ରଣ ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ମଦ ତିଆରି ସଂସ୍ଥା, ପାଇକାରୀ ବିକ୍ରେତା ତଥା ଖୁରୁରା ବିକ୍ରେତାଙ୍କୁ ତାହାର ବିକ୍ରିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ବିକ୍ରିଆର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ମାସ ଶେଷରେ ସେହି ଇଓ ଏବଂ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ମୋଟ ଦରମାର ପରିମାଣ, ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ ପୈଠ କରିବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀମାନେ 2013-14 ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦାବି କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ତାହା ପୈଠ କରିନଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା, ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ 11.91 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା (ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2014 ମଧ୍ୟରେ) ପରେ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ, ବଲାଙ୍ଗୀର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2014) ଯେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଦାୟ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଏବଂ ଦେଘାନାଳର ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ କହିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2014 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ ।

ଅତିର୍ ଏହାକୁ ଇସି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷା ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3.5.5 ବିନା ଲାଇସେନ୍ସରେ ଗୁଡ଼ ବ୍ୟବସାୟ ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ

ବିଆଣ୍ଡ଼େଲ ଅଧିନିୟମ, 1965 ର ଧାରା 2(12-a) ଅନୁସାରେ ଗୁଡ଼ ଏକ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ⁴ ଅଟେ । ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20 ଅନୁସାରେ ବିନା ପ୍ରାଧିକାରରେ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିଲ୍ଲାର ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ମଞ୍ଜୁରୀପ୍ରାପ୍ତ ଲାଇସେନ୍ସର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପୂରଣ କରୁନଥିଲେ କୌଣସି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତି କିମ୍ବା ଉତ୍ପାଦନ କିମ୍ବା ମହଜୁଦକରଣ କିମ୍ବା ବିକ୍ରି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଧାରା 18 ଅନୁସାରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିବା କୌଣସି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିପାରିବେ ନାହିଁ । ସରକାରଙ୍କ ଏଇପି ଅନୁସାରେ 2013-14 ରେ ଗୁଡ଼ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ଫି ପରିମାଣ 3 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଆବେଦନ ଫି ପରିମାଣ 20,000 ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ଅଧିନିୟମରେ ମାଦକର ପ୍ରସ୍ତୁତି, ମହଜୁଦ୍ ଏବଂ ବିକ୍ରି ଲାଇସେନ୍ସର ନିୟମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏଇପିରେ ଗୁଡ଼ ତିଆରି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ଚିନି କାରଖାନାଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଇସେନ୍ସ ଇସ୍ୟୁ ପାଇଁ କୌଣସି ବିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଇସି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ “ଅନାପଭି ପ୍ରମାଣପତ୍ର” ଇସ୍ୟୁ ସମନ୍ୱୟ ନଥିପତ୍ରର ଯାଞ୍ଚ (ଜୁଲାଇ 2014) ଏବଂ ଡିନିଟି ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ସମୀକ୍ଷା (ନଭେମ୍ବର ଓ ଡିସେମ୍ବର 2014) ରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ପାଞ୍ଚଟି ଚିନି କାରଖାନା ଗୁଡ଼ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ କୌଣସି ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ କରିନଥିଲେହେଁ ଇସି 2013-14 ରେ ଗୁଡ଼ ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ବ୍ୟବହାରକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି କାରଖାନା ଗୁଡ଼ିକରୁ ଗୁଡ଼ କିଣିବା ପାଇଁ ଅନାପଭି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଏହି ଚିନି କାରଖାନାଗୁଡ଼ିକ ଗୁଡ଼ ବିକ୍ରି କରିଥିଲେ, ତେଣୁ ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ 3 ଲକ୍ଷ

³ ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ: ବଲାଙ୍ଗୀର, ଦେଘାନାଳ ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।
⁴ “ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ” ର ଅର୍ଥ ଯେକୌଣସି ମଦ ବା ମାଦକୀୟ ଔଷଧ ଏବଂ ମହୁଲ ଫୁଲ ଏବଂ ଗୁଡ଼ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ -- ବିଆଣ୍ଡ଼େଲ ଅଧିନିୟମର ଅନୁଭାଗ 2(12-a) ।
⁵ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ, ବରଗଡ଼, ବଲାଙ୍ଗୀର ଓ ଗଞ୍ଜାମ ।

ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଲାଇସେନ୍ସ ଫି ବାବଦ ଏବଂ 20 ହଜାର ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଆବେଦନ ଫି ବାବଦରେ ପୈଠ କରି ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ଥିଲା । ଏହିପରି, ଲାଇସେନ୍ସ ନଥିବା ପାଞ୍ଚଟି ଚିନି କାରଖାନାରୁ ଗୁଡ଼ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ଅନାପତ୍ତି ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯୋଗୁଁ 16 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଲାଇସେନ୍ସ ବାବଦରେ (15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା) ଏବଂ ଆବେଦନ ଫି ବାବଦରେ (1 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା) ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା । ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ମହାସମାପନକଙ୍କର ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.8 ରେ ଏକାଭଳି ମତବ୍ୟ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଉଚ୍ଚ ଅନିୟମିତତା ଏବେ ବି ବଳବତ୍ତର ରହିଛି ।

ଉତ୍ତରରେ ଇସି ଦର୍ଶାଇ ଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2014) ଯେ ଏହାର ଅନୁପାଳନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଦାଖଲ କରାଯିବ, କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁପାଳନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନାହିଁ (ଅକ୍ଟୋବର 2015) ।

ଅତିର୍ତ୍ତ ଏହି ବିଷୟକୁ ଇସି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3.5.6 ଭେଦାତ୍ମକ ଅବକାରୀ ଚାପା ଲେବୁଲ୍ ଫି ଅନାଦାୟ

ବିଜଆର, 1965 ର ନିୟମ 115-B ଅନୁଯାୟୀ ଅବକାରୀ ଚାପା ଲେବୁଲ୍ (ଇଏଏଲ୍) ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍ / ବିଅର ପ୍ରତି ବୋତଲ ବା କ୍ୟାନରେ ଏବଂ ଦେଶୀ ମଦ (ସିଏସ୍) ର ପ୍ରତି ପାଉଁର କିମ୍ବା ପାତ୍ରରେ ଲଗାଯିବ । 2013-14 ବର୍ଷର ଏଇପିରେ ସରକାର ପ୍ରତି ଆଇଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍ / ବିଅର ବୋତଲ ଏବଂ ଦେଶୀ ମଦ ପାଉଁର / ବୋତଲ ପାଇଁ ପଲିଷ୍ଟର ଆଧାରିତ ହୋଲାଗ୍ରାମ ଇଏଏଲ୍ ଫି 35 ପଇସାରୁ 50 ପଇସାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ ।

ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଧିକାରୀ ଗୋଟିଏ ଚିନି କାରଖାନାର 2013-14 ବର୍ଷର ଇଏଏଲ୍ ଫି ରେଜିଷ୍ଟରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2014) ଯେ, ସଂସ୍କୃତିର 2012-13 ବର୍ଷ ଶେଷର ଅକ୍ତିମ ଷ୍ଟକ୍ ରେ 1,05,74,548 ଟି ଇଏଏଲ୍ ଥିଲା ଯାହାକି ଇଏଏଲ୍ ପିଛା 35 ପଇସା ଦରରେ କିଣାଯାଇଥିଲା । ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚ ଅକ୍ତିମ ଷ୍ଟକ୍ ସଂସ୍କୃତି 2013-14 ବର୍ଷରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଇଏଏଲ୍ ପିଛା ଫି ବାବଦରେ 50 ପଇସା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପୁରୁଣା ଦର 35 ପଇସା ଲେଖାଏଁ ପୈଠ କରିଥିଲା । ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ଗଞ୍ଜାମ ମଧ୍ୟ ଭେଦାତ୍ମକ ଇଏଏଲ୍ ଫି ଦାବି କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, 15.86 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଇଏଏଲ୍ ଫି ବାବଦରେ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।

ଅତିର୍ତ୍ତ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା (ଜାନୁଆରୀ 2015) ପରେ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ଗଞ୍ଜାମ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ (ଜାନୁଆରୀ 2015) ଯେ ନଥିପତ୍ରର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ ।

ଅତିର୍ତ୍ତ ଏହି ବିଷୟକୁ ଇସି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ଅପ୍ରେଲ 2015 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

3.5.7 ସ୍ୱିରିଟ୍ ଉତ୍ପାଦନରେ ସ୍ୱଳ୍ପତା ଯୋଗୁଁ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କର ଅନାଦାୟ

ବିଜଆର, 1965 ର ନିୟମ 13 ଅନୁଯାୟୀ ପାତନଶାଳାରେ ସ୍ୱିରିଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଏବଂ ସେଥିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସ୍ୱିରିଟ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କଞ୍ଚାମାଲର ନମୁନା ରସାୟନ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଥରେ ଜୁଲାଇରେ ଏବଂ ଆଉଥରେ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପଠାଯିବ । କୌଣସି ମାନାଦର୍ଶ ନଥିଲେ, ନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ରସାୟନ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଭିତ୍ତିରେ ସ୍ୱିରିଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବ । 2009-10 ଏବଂ 2011-12 ର ଏଇପି ଅନୁଯାୟୀ, ସେହି ବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକପାଇଁ ଦେଶୀ ମଦ ଉପରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍ ପ୍ରତି ଯଥାକ୍ରମେ 18 ଟଙ୍କା ଓ 20 ଟଙ୍କା ଥିଲା ।

କୋରାପୁଟ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କ ଅଧିକାରୀ ଏକ ପାତନଶାଳାର 2009-10 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ ଷ୍ଟକ୍ ଟେକିଙ୍ଗ୍ ରିପୋର୍ଟର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା (ଜୁନ୍ 2014) ଯେ ପାତନଶାଳାଟିରେ କଞ୍ଚାମାଲ ରୂପେ

ବ୍ୟବହୃତ ଗୁଡ଼ର ନମୁନା ଉପରୋକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର ଲେଖାଏଁ ରାଜ୍ୟ ଔଷଧ ପରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା (ଏସ୍‌ଡିଟିଆରଏଲ୍), ଓଡ଼ିଶାକୁ ରସାୟନ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଏସ୍‌ଡିଟିଆରଏଲ୍‌ର ପରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁସାରେ ଗୁଡ଼ର ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍‌ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ସ୍ୱିଚ୍‌ର ହାରାହାରି ପରିମାଣ 2009-10 ଏବଂ 2011-12 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ 201.97 ଏବଂ 214.16 ବିଏଲ୍ ଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଅନୁପାତରେ ପାତନଶାଳାଟିରେ ଏହି ଦୁଇ ବର୍ଷରେ ଉପଯୋଗ ହୋଇଥିବା 5,470.89 ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଗୁଡ଼ରୁ 19.18 ଲକ୍ଷ ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍ ସ୍ୱିଚ୍ (166.6 ଡିଗ୍ରୀ ମାନର) ଉତ୍ପାଦନ ହେବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସଂସ୍ଥାଟି 18.65 ଲକ୍ଷ ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍ ସ୍ୱିଚ୍ ଏହି ଦୁଇ ବର୍ଷରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିଲା । ଯଦିଓ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ପରୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅବଗତ ଥିଲେ, ହେଲେ ମଧ୍ୟ 53,006.15 ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍ ସ୍ୱିଚ୍ କମ୍ ଉତ୍ପାଦନ ହେବାର କାରଣ ସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ 2009-10 ଓ 2011-12 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଦେଶୀ ମଦ ଉପରେ ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍ ପ୍ରତି ଯଥାକ୍ରମେ 18 ଟଙ୍କା ଓ 20 ଟଙ୍କା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହାରରେ 10.04 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଭେଦାତ୍ମକ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିନଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା (ଜୁନ୍ 2014) ପରେ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2014) ଯେ ପାତନଶାଳା ଅଧିକାରୀଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱିଚ୍‌କରଣ ମଗାଇବା ପରେ ଅନୁପାଳନ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯିବ ।

ଅଡିଟ୍ ଏହି ବିଷୟକୁ ଇସି, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କୁ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଜଣାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

ଅଧ୍ୟାୟ IV

ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି

4.1 କର ପରିଚାଳନା

ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ରୁ ପ୍ରାପ୍ତି ଭାରତୀୟ ଝାମ୍ପି ଅଧିନିୟମ, 1899 (ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ), ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1908 ଓ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ତଦଧିନ ପ୍ରଣାତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ ଏବଂ ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ଏହା ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପଦର୍ପଣ ପରିଚାଳନା (ଆର୍ଏଓଡିଏମ୍) ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ । ନିବନ୍ଧନ ମହାନିରାକ୍ଷକ (ଆଇଜିଆର୍) ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ହିସାବରେ ନିବନ୍ଧନ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଧୀକ୍ଷଣ ଓ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ଅଟନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଯୁଗ୍ମ ମହାନିରାକ୍ଷକ (ଜେଆଇଜି), ତିନି ଜଣ ଉପ ମହାନିରାକ୍ଷକ (ଡିଆଇଜି) ଓ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ 30 ଜଣ ଜିଲ୍ଲା ନିବନ୍ଧକ, 30 ଜଣ ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ (ଡିଏସ୍ଆର୍) ଏବଂ ଯୁନିଟ୍ ସ୍ତରରେ 151 ଜଣ ଉପନିବନ୍ଧକ (ଏସ୍ଆର୍) ସହଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି ।

4.2 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା

ଆର୍ଏଓଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ (ଆଇଏଡବ୍ଲ୍ୟୁ) 1969 ରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । 2014-15 ବର୍ଷରେ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା ହୋଇଥିବା 54 ଟି ଯୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗର ଆଇଏଡବ୍ଲ୍ୟୁ 26 ଟି ଯୁନିଟ୍ ସମୀକ୍ଷିତ କରିଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ 28 ଟି ଯୁନିଟ୍‌ର କମ୍ପି ହୋଇଥିଲା । ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କମ୍ପିର କାରଣପାଇଁ କର୍ମଚାରୀ ଅଭାବ ଦାୟୀ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା ଯେ, ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାରି କରାଯାଇଥିବା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ 3,644.91 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ 9,457 ଟି ଅନୁକ୍ଷେପର 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା ଫସିଲା ହୋଇନଥିଲା ।

4.3 ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ

କ. ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

2014-15 ବର୍ଷରେ ଆର୍ଏଓଡିଏମ୍ ବିଭାଗର 32 ଯୁନିଟ୍‌ର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ 10,387 ଟି ମାମଲାରେ 12.34 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ର ଅନାରୋପଣ / ସନ୍ଧାରୋପଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ଦେଖାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀ 4.1 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ :

ସାରଣୀ 4.1

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା.	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ସମ୍ପତ୍ତିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ଭ୍ରମାତ୍ମକ ନିର୍ଧାରଣ ଏବଂ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ରଣ ଉପରେ ଅନିୟମିତ ଅବ୍ୟାହତ	43	0.32
2.	ଝାମ୍ପି ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ର ଅନାରୋପଣ / ସନ୍ଧାରୋପଣ	162	12.02
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	10,182	Nil
ମୋଟ		10,387	12.34

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 2014-15 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 10,262 ଟି ମାମଲାରେ 12.40 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୃଟିମାନ ସାକାର କରିଥିଲା ଏବଂ 2000-01 ରୁ 2014-15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 158 ଟି ମାମଲାରେ 1.82 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲା । 3.46 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ ଥିବା କିଛି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ମାମଲା ଅନୁକ୍ଷେପ 4.5.1 ରୁ 4.5.4 ରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ।

ଖ. ବ୍ୟୟ

ସେହିପରି, ବ୍ୟୟ ବିବରଣୀ ସଂପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ 53 ଟି ମାମଲାରେ 5.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନୋକ୍ତ **ସାରଣୀ 4.2** ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ସାରଣୀ 4.2

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା.	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ରୋକଡ଼ ବହି ଓ ରୋକଡ଼ ପରିଚାଳନା	25	Nil
2.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବିଧ ବ୍ୟୟ	28	5.67
ମୋଟ		53	5.67

ବର୍ଷମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 5.50 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ 48 ଟି ମାମଲାକୁ ସାକାର କରିଥିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ 1.02 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅସୁଲ କରିଥିଲା ।

4.4 ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ଆଦାୟ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂପର୍କିତ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଯେଉଁଥିରୁ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପ ମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ରଢ଼କରଣ, ସାଧାରଣ କ୍ଷମତାପତ୍ର ଉପରେ ଏବଂ ଜମି ଏବଂ କୋଠାବାଡ଼ିର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଯୋଗୁଁ ରାଜସ୍ୱ ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଏବଂ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଆଧାରରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷିତ ।

4.5 ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରୀ ଅନୁଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ନହେବା

ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ (ଆଇଏସ୍) ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1899 ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1908 ରେ ବିହିତ ଅଛି ଯେ, ବିକ୍ରୟ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର, ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ରଢ଼କରଣ, ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପତ୍ର ଏବଂ ହସ୍ତାକ୍ରମଣ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଇତ୍ୟାଦି ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଶିକ୍ଷନୀତି ସଂକଳ୍ପ (ଆଇପିଆର) ର ବିହିତ ଦରକୁ ନଜରରେ ରଖି ଏଗୁଡ଼ିକରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧ ଓ ସଠିକ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଥିବା ପ୍ରତିଫଳ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବିହିତ ହାରରେ ଆଦାୟ ହୋଇ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାଟ୍ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସମ୍ପତ୍ତିର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ହୋଇ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଦଲିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକ୍ ମୂଲ୍ୟାୟନ ସହ ଭେଦାତ୍ମକ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ଆଦାୟ ପାଇଁ ପରିବନ୍ଧ କରାଯିବ ।

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନ (ଏଏ) କ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନୁପାଳନ ନହେବା ଯୋଗୁଁ ଦଲିଲର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଏବଂ ଏଥି ଯୋଗୁଁ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ର ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

¹ ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟାୟନ: ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟାୟନ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଜିଲ୍ଲାର ଜମିଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ସମୟକୁ ସମୟ ଅନୁମୋଦନ କରିବେ ଯାହାକୁ କୌଣସି ଜମିର ପ୍ରଚଳିତ ମୂଲ୍ୟ ସ୍ତର କରିବାବେଳେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ ।

4.5.1 ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଉପରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ

ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଅନୁସୂଚୀ I-A ଅନ୍ତର୍ଗତ 2003 ର ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ 1 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଷେପ 18(b) ଅନୁଯାୟୀ, ସାର୍ବଜନିକ ନିଲାମ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିର ଖରିଦଦାରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଏକ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ବୋଲି ଧରାଯିବ ଏବଂ ଖରିଦ୍ ମୂଲ୍ୟ ସହ ସମାନ ଜରସମିନ୍ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରାଯିବ । ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଧାରା 2(14) ରେ ବିଲେଖର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଯାହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ କିମ୍ବା ତାହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟର ସୃଷ୍ଟି, ହସ୍ତାନ୍ତର, ସାମିତ, ବିସ୍ତାରିତ, ସମାପ୍ତ କିମ୍ବା ଅଭିଲିଖିତ ହୁଏ । ଏଣୁ ରଣକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ହାସଲ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ତ୍ରାବର ସଂପତ୍ତିର ନିଲାମ କରି ପ୍ରତିଭୁ ସାର୍ଥ (ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ) ନିୟମ, 2002 ର ନିୟମ 9(6) ଅନୁସାରେ ଖରିଦଦାରଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଏକ ବିଲେଖ ଯେହେତୁ ଏଥିରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଅଧିକାର ଖରିଦଦାରଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସତ୍ତ୍ୱାଧିକାର ଅଭିଲିଖିତ ହୋଇ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 60 ଅନୁସାରେ ନିବନ୍ଧନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଆରଏ) କ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ତାହା ପୃଷ୍ଠାଙ୍କିତ ହୋଇ 'ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକୃତ' ବୋଲି ଲିପିବଦ୍ଧ ହୁଏ ।

ଫେବୃଆରୀ 2014 ଏବଂ ମଇ 2015 ମଧ୍ୟରେ ଚାରିଟି ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧନ² (ଡିଏସ୍‌ଆର୍) ଏବଂ ତିନିଟି ଉପନିବନ୍ଧନ³ କ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଇ-ନିବନ୍ଧନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଏବଂ ବିକ୍ରୟପତ୍ର ସମ୍ପର୍କିତ ଦଲିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ 15.31 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଜମି ପାଇଁ 51 ଟି ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଅକ୍ଟୋବର 2010 ରୁ ଜୁଲାଇ 2014 ମଧ୍ୟରେ ଡିଏସ୍‌ଆର୍ / ଏସ୍‌ଆର୍ ମାନକ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୋଇ 'ପଞ୍ଜୀକୃତ' ବୋଲି ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ଅତିବ୍ ଦେଖିଲା ଯେ ସମସ୍ତ 51 ଟି ଦସ୍ତାବିଜ୍‌ରୁ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 76.57 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ ଆଦାୟ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ କୌଣସି ଆଧାର ନଥାଇ ଡିଏସ୍‌ଆର୍ / ଏସ୍‌ଆର୍ ମାନେ 0.69 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ସେହିପରି, ଉପରୋକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ୍ ମଧ୍ୟରୁ ନିବନ୍ଧନ ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା 20 ଟି ରେ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବାବଦରେ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 12.33 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ 3.46 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାଫଳରେ, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ 75.88 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବାବଦରେ 8.87 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଅତିବ୍ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ଫେବୃଆରୀ 2014) ପରେ ଡିଏସ୍‌ଆର୍ କଟକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଏବଂ ଭଦ୍ରକ କହିଥିଲେ (ଫେବୃଆରୀ ଏବଂ ମଇ 2014 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 17(1) ଅନୁସାରେ ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକରଣ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 89 (4) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ କେବଳ ପୁସ୍ତିକା ନମର-1 ରେ ନଥିଲୁକ୍ତ ହେବା କଥା । ଏସ୍‌ଆର୍, ଖଣ୍ଡଗିରି ଦସ୍ତାବିଜ୍‌ର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରାଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) ବେଳେ ଡିଏସ୍‌ଆର୍, ବାଲେଶ୍ୱର ତୁଟି ସାକାର କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2014) ଏବଂ ଏସ୍‌ଆର୍, ଜଗତପୁର କହିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2014) ଯେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ ।

କଟକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଏବଂ ଭଦ୍ରକ ଡିଏସ୍‌ଆରଙ୍କର ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା, କାରଣ ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଅନୁସୂଚୀ I-A ର ଅନୁକ୍ଷେପ 18(b) ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ଉପରେ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା ଦରରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ହେବା କଥା । ଯଦିଓ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମର ଅନୁକ୍ଷେପ 18(b) ଅନୁଯାୟୀ ବିକ୍ରୟପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକରଣ ସୌକ୍ଷିକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଏହା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକରଣ ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୁଏ, ତେବେ ନିବନ୍ଧନ ଫି ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଆଦାୟ ହେବା କଥା ।

ବିଷୟଟିକୁ ନିବନ୍ଧନ ମହାନିରାକ୍ଷକ (ଆଇଜିଆର୍) ଓଡ଼ିଶା, କଟକଙ୍କୁ ଫେବୃଆରୀ 2015 ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2015 ରେ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

² ଡିଏସ୍‌ଆର୍: କଟକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ବାଲେଶ୍ୱର ଏବଂ ଭଦ୍ରକ ।
³ ଏସ୍‌ଆର୍: ଖଣ୍ଡଗିରି, ଜଗତପୁର ଏବଂ ପିପିଲି ।

4.5.2 ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ବିଲେଖ ଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦକରଣ ଦଲିଲର ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା ଯୋଗୁଁ କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଞ୍ଚାରୋପଣ

ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଅନୁସୂଚୀ I-A ଅନ୍ତର୍ଗତ 2003 ର ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ 1 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ଷେପ 17 ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବିଲେଖ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ନିଷ୍କାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବିଲେଖକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଏ, ଯଦି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥାଇ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରାଯାଏ, ତେବେ କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କ 150 ଟଙ୍କା ଲାଗୁ ହେବ । ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ (ଓଡ଼ିଶା ସଂଶୋଧନ) ର ଧାରା 27 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଫଳ ମୂଲ୍ୟ, ଯଦି ଥାଏ, ସମ୍ପର୍କିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ଦସ୍ତାବିଜରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧ ଭାବେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64 ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରତାରଣା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯଦି କୌଣସି ବିଲେଖ ସଂପାଦନ କରେ ଯେଉଁଥିରେ ସେ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିନଥାଏ କିମ୍ବା ସେହି ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାରେ ଅବହେଳା କରେ କିମ୍ବା ଛାଡ଼ିଯାଏ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଯଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଏ, ତେବେ ସେ ଜୋରିମାନା ସହ ଦଣ୍ଡନୀୟ ହେବେ ଯାହା 5,000 ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଧାରା 2(10) ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ବିକ୍ରୟ ଯୋଗୁଁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଲେଖ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାବର କିମ୍ବା ଆସ୍ଥାବର ସଂପତ୍ତି ଜାରିତ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ହୁଏ ଯାହାକି ଅଧିନିୟମର ଅନୁସୂଚୀ I-A ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ନାହିଁ ତାହା ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଶବ୍ଦର ସଂଜ୍ଞା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଡିଏସ୍ଆର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଏବଂ ଏସ୍ଆର, ଖଣ୍ଡଗିରି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଇ-ନିବନ୍ଧନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଏବଂ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅତିବ୍ ଦେଖିଲା ଯେ, 2013 ରେ 20 ଟି ରଦ୍ଦକରଣ ଦଲିଲର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦ 150 ଟଙ୍କା ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବାବଦ 200 ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ, ରଦ୍ଦ କରିବାର କାରଣ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ବ୍ୟତୀତ, ମୂଳ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପାଦନ ପରେ ଜରସମନ ମୂଲ୍ୟ ପାଇନଥିଲେ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଅତିବ୍ ମୂଳ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଏବଂ ଦେଖିଥିଲା ଯେ ବିକ୍ରେତା ମାନେ ଏହି ମୂଳ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପାଦନ ସମୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜରସମନ ମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ସଂପତ୍ତି ଉପରେ ଅଧିକାର ଏବଂ ସାର୍ଥୀ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ଯଦି ମୂଳ ବିକ୍ରେତା ମୂଳ ଦଲିଲର ରଦ୍ଦକରଣ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ସଂପତ୍ତିର ପୁନଃ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ତେବେ ତାହା ସାନି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ ସଂପାଦନ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବାର ଥିଲା ଏବଂ କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହେବା ଦରରେ ଆଦାୟ ହେବାର ଥିଲା । ଏହିପରି, ଉପରୋକ୍ତ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ବିଲେଖ ଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦକରଣ ଦଲିଲ ଭାବେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ 17.50 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବାବଦରେ 6.97 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିବ୍ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) ପରେ ଏସ୍ଆର, ଖଣ୍ଡଗିରି କହିଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) ଯେ ଦସ୍ତାବିଜର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରାଯିବ । ଡିଏସ୍ଆର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା କହିଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) ଯେ ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଅନୁକ୍ଷେପ 17 ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି କୌଣସି ବିଲେଖ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ସଂପାଦନ ହୋଇଥିବା ବିଲେଖ ରଦ୍ଦ କରାଯାଏ ଏବଂ ତାହା ଯଦି ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରାଯାଏ, କ୍ଷାପ୍ତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦକୁ 150 ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେବ ।

ଡିଏସ୍ଆର, ଖୋର୍ଦ୍ଧାଙ୍କର ଉତ୍ତର ସମର୍ଥନୀୟ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ପୁରା ଜରସମନ ମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲା ପରେ ବିକ୍ରୟ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ଦ୍ୱାରା ସଂପତ୍ତିର ଅଧିକାର ଏବଂ ସାର୍ଥୀ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଦୁଇ ପକ୍ଷର ସହମତି ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ମୂଳ ବିକ୍ରେତାଙ୍କୁ ରଦ୍ଦକରଣ ଦଲିଲର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା ।

ବିଷୟଟିକୁ ଆଇଜିଆର୍, ଓଡ଼ିଶା, କଟକକୁ ଜାନୁୟାରୀ 2015 ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2015 ରେ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

4.5.3 କୋଠାଘର ଗୁଡ଼ିକର ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଯୋଗୁଁ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ

ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର ଧାରା-27 (ଓଡ଼ିଶା ସଂଶୋଧନ) ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତିଫଳ ମୂଲ୍ୟ ଯଦି ଥାଏ, ସମ୍ପତ୍ତିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ଦସ୍ତାବିଜରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧ ଭାବେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କୋଠାଘର / ଅଧିସଂରଚନା ଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2013 ରେ ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ ଏବଂ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାକରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ନିବନ୍ଧନ ପାଇ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଉଥିବା ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଥିବା କୋଠାଘର / ଅଧିସଂରଚନାର ମୂଲ୍ୟ ଉକ୍ତ ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ ଅନୁସାରେ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 47-A ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାକରଣ ସମୟରେ ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ସେହି ମାମଲାଟି ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ବିଚାରାର୍ଥେ ପଠାଯିବ ଏବଂ ସେ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ ଏବଂ ଶୁଳ୍କ ପୈଠ କରିନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଭଦୋମ୍ବକ ରାଶି ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବେ ।

ଚାରିଟି ଡିଏସ୍ଆର⁴ ଓ ତିନିଟି ଏସ୍ଆର⁵ଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ଫେବୃଆରୀ ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2014 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ନିର୍ମିତ କୋଠାଘରଗୁଡ଼ିକ ସହ 1.56 ଏକର ପରିମିତ 41 ଟି ଜମି ମୋଟ 10.46 କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରତିଫଳ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକ୍ରେତାମାନେ କ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ଜାନୁଆରୀ ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2013 ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଦେଖାଗଲା ଯେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ ଅନୁସାରେ 0.51 ଏକର ପରିମିତ 4 ଟି ଜମିର ମୂଲ୍ୟ 2.34 କୋଟି ଟଙ୍କା ହେବାକୁ ଥିବାବେଳେ ଡିସେମ୍ବର 2013 ରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାକରଣ ହୋଇଥିବା 1.05 ଏକର ପରିମିତ ଅବଶିଷ୍ଟ 37 ଟି ଜମି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଡିସେମ୍ବର 2013 ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ 9.67 କୋଟି ଟଙ୍କା ହେବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନିବନ୍ଧନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାକରଣ କରିବା ସମୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ 12.01 କୋଟି ଟଙ୍କା ଉପରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ଆଦାୟ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ 10.46 କୋଟି ଟଙ୍କା ଉପରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା 1.55 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସଂପତ୍ତି ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପରିମାଣ ସ୍ୱରୂପ 10.51 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଏସ୍ଆର, ବ୍ରହ୍ମପୁର (ଚାଉନ୍) ଡିଏସ୍ଆର, ସମଲପୁର ଏବଂ କୋରାପୁଟ କହିଥିଲେ (ମଇ ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2014) ଯେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ପରେ ଅତିର୍ଙ୍କୁ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରାଯିବ । ତେବେ ଡିଏସ୍ଆର, କଟକ ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା; ଏସ୍ଆର, ବ୍ରହ୍ମପୁର (ଗ୍ରାମ୍ୟ) ଏବଂ ଖଣ୍ଡଗିରି କହିଥିଲେ (ଫେବୃଆରୀ ଓ ମଇ 2000 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ 13 ଡିସେମ୍ବର 2013 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା କୋଠାଘର / ଅଧିସଂରଚନା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ 19 ଏବଂ 23 ଡିସେମ୍ବର 2013 ମଧ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବରେ ପାଇଥିବାରୁ ଏହାର ଅନୁପାଳନ କରିପାରି ନଥିଲେ ।

ଡିଏସ୍ଆର, କଟକ ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା; ଏସ୍ଆର, ବ୍ରହ୍ମପୁର (ଗ୍ରାମ୍ୟ) ଏବଂ ଖଣ୍ଡଗିରିଙ୍କ ଉତ୍ତର ସମର୍ଥନାୟକ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ଗାଇଡ଼ଲାଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ମୂଲ୍ୟର ସଂଶୋଧନ ପରେ ପୁରୁଣା ମୂଲ୍ୟରେ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାକରଣ ହେବା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଘଟିବା ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାଦାୟ ହୋଇଥିଲା, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 47-A ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ତାହା ଆଦାୟ ହେବାର ଥିଲା ।

⁴ ଡିଏସ୍ଆର, କଟକ (ଛଅଗୋଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ), ଡିଏସ୍ଆର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା (ପନ୍ଦରଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ), ଡିଏସ୍ଆର, କୋରାପୁଟ (ଦୁଇଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ) ଏବଂ ଡିଏସ୍ଆର, ସମଲପୁର (ଦୁଇଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ) ।
⁵ ଏସ୍ଆର, ବ୍ରହ୍ମପୁର ଗ୍ରାମ୍ୟାଞ୍ଚଳ (ଦୁଇଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ), ଏସ୍ଆର, ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହରାଞ୍ଚଳ (ଚାରିଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ) ଏବଂ ଏସ୍ଆର ଖଣ୍ଡଗିରି (ଦଶଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦଲିଲ) ।

ବିଷୟଟିକୁ ଆଇଜିଆର, ଓଡ଼ିଶା, କଟକକୁ ଫେରୁଆରୀ 2015 ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2015 ରେ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

4.5.4 ସାଧାରଣ କ୍ଷମତାପତ୍ର ଭାବେ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ଯୋଗୁଁ କ୍ଷାୟ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାନ୍ତାୟ

ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1899 ର 48(f) ସହ ପଠିତ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା 2003 ରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁସୂଚୀ I-A ର ଅନୁକ୍ଳେପ 23 ନିମ୍ନରେ ଥିବା ସଂଖ୍ୟାକରଣ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1908 ର ଧାରା 78 ଓ 79 ଅନୁଯାୟୀ, କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀର ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ ରାଜିନାମା କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ପତ୍ର (ପିଓଏ) ଦ୍ୱାରା ଯଦି କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀର ସମ୍ପତ୍ତିର ଦଖଲ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉଚ୍ଚ ଦଲିଲର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ସମୟରେ କିମ୍ବା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ପରେ ହେବାକୁ ଥାଏ, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ରାଜିନାମା କିମ୍ବା କ୍ଷମତାପତ୍ର ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ରୂପେ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ତଦନୁଯାୟୀ କ୍ଷାୟ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରାଯିବ । ପୁନଶ୍ଚ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଉପମହାନିରୀକ୍ଷକ (ଆଇଜିଆର) ସଂସ୍ଥା କରିଥିଲେ (ଡିସେମ୍ବର 2011) ଯେ, ଯେହେତୁ ଜମି ମାଲିକ ଜମିର ଉନ୍ନତିକରଣ ପାଇଁ କ୍ଷମତାଧାରୀଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦଖଲ ହସ୍ତାନ୍ତର କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ କ୍ଷମତାପତ୍ରର ରଦ୍ଦ ପାଇଁ ବାରଣ କରାଯାଉଛି, ତେଣୁ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପତ୍ର ରୂପେ ବିବେଚିତ ହେବ । ଦଲିଲଟିରେ ସଠିକ୍ କ୍ଷାୟ ଲାଗୁ ହୋଇନଥିଲେ ଆଇଏସ୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 33 ନିବନ୍ଧନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ଦଲିଲଟିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି ।

ଡିଏସ୍ଆର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଏବଂ ଏସ୍ଆର, ଖଣ୍ଡଗିରିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପତ୍ର ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) ଯେ 40 ଟି ଦଲିଲରେ ଜମି ମାଲିକମାନେ 32.17 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 55.26 ଏକର ପରିମିତ ଜମି ରଦ୍ଦ ଅଯୋଗ୍ୟ / ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପତ୍ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ସହିତ ନିଷ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ରହିଥିବା ଆବୃତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ମାଲିକମାନେ କ୍ଷମତା ଧାରୀ (ଦ୍ୱିତୀୟ ପକ୍ଷ) କୁ ଜମିର ଦଖଲ ହସ୍ତାନ୍ତର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ପରେ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱିତୀୟ ପକ୍ଷ ବିକ୍ରୟ, ଲିଜ୍ରେ ଦେବା, ଉନ୍ନତିକରଣ କରିବା, କୋଠାଘର ନିର୍ମାଣ କରିବା ଏବଂ ସମ୍ପାଦ୍ୟ ଖରିଦ୍-ଦାରକ୍ ଠାରୁ ଜରସମାନ ମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ । ଏଣୁ, ଏହି ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ ହସ୍ତାନ୍ତର ପତ୍ର ବିଲେଖ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହେବା କଥା ଏବଂ କ୍ଷାୟ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ 1.61 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବାବଦରେ 64.34 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେବା କଥା । କିନ୍ତୁ, ନିବନ୍ଧନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେ ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀକରଣ ସମୟରେ ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ କ୍ଷମତାପତ୍ର ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରି କ୍ଷାୟ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ 0.15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫି ବାବଦରେ 0.15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, 2.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷାୟ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫି ସଙ୍କ୍ରାନ୍ତାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଅତିର୍ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଡିଏସ୍ଆର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଏବଂ ଏସ୍ଆର, ଖଣ୍ଡଗିରି କହିଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2014) ଯେ ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରାଯିବ ।

ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଆଇଜିଆର, ଓଡ଼ିଶାକୁ ଜାନୁଆରୀ 2015 ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2015 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

ଅଧ୍ୟାୟ V ମୋଟର ଯାନ କର

5.1 କର ପରିଚାଳନା

ମୋଟର ଯାନ କରର ପ୍ରାପ୍ତି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ । ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ପରିବହନ (ପରିବହନ) ବିଭାଗର କମିଶନର ତଥା ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ତତ୍ପରତାରେ ପରିବହନ କମିଶନର (ଟିସି) ତଥା ଟେକ୍ନୋଲୋଜି, ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ (ଏସ୍‌ଟିଏ), ଓଡ଼ିଶା ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି । ଟିସିଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କମିଶନର ଓ ଉପ କମିଶନର ଏବଂ ସ୍ଟୁଡିନ୍ଟ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ (ଆର୍‌ଟିଓ) ମାନେ ସହାୟତା କରିଥାନ୍ତି । ଆର୍‌ଟିଓ ମାନେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀ (ଏଏ) ତଥା କର ଅଧିକାରୀ (ଟିଆର୍‌ଓ) ଅଟନ୍ତି ।

5.2 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା

ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ 2007-08 ବର୍ଷ ପରଠାରୁ କୌଣସି ଅତିର୍ଣ୍ଣ କରିନାହାନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ଭାବେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କର୍ମଚାରୀ ଅଭାବକୁ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି । ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ପରିବହନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଭାବେ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିବା ସମୀକ୍ଷା ଦଳ 2011 ମସିହା ଠାରୁ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା କରିଆସୁଅଛି । 2014-15 ବର୍ଷରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ 14 ଟି ମଧ୍ୟରୁ 13 ଟି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସମୀକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ।

5.3 ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ

କ. ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

2014-15 ବର୍ଷରେ 22 ଗୋଟି ସ୍ଟୁଡିନ୍ଟ୍ ର ମୋଟର ଯାନ କର, ଅତିରିକ୍ତ କର, ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ଫି, ପରମିଟ୍ ଫି ଏବଂ ଜୋରିମାନା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ 1,65,498 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 62.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସଂଗ୍ରହ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 5.1 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 5.1

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗୀକରଣ	ମାମଲାର ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ମୋଟର ଯାନ କର / ଅତିରିକ୍ତ କର ଏବଂ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ / ଅନାଦାୟ	27,960	60.20
2.	ରଫା ଯୋଗ୍ୟ ଫି, ଅନୁମତି ଫି, ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫି ଏବଂ ଫିଟ୍‌ନେସ ଫି ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାଦାୟ / ସଂଗ୍ରହାଦାୟ	59,627	0.90
3.	ମୋଟର ଯାନ କର / ଅତିରିକ୍ତ କର ଏବଂ ଜୋରିମାନାର ସଂଗ୍ରହାଦାୟ/ ସଂଗ୍ରହାଦାୟ	184	0.18
4.	ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ହୋଇଥିବା କର ଉପରେ ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ / ସଂଗ୍ରହାଦାୟ	41	0.15
5.	ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର କର / ଫି ର ଅନାଦାୟ / ସଂଗ୍ରହାଦାୟ	67	0.07
6.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	77,619	0.64
ମୋଟ		1,65,498	62.14

ଏହି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 2014-15 ରେ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇଥିବା 1,09,775 ମାମଲାରେ କିଛି 61.59 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସଂଗ୍ରହାଦାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବା ସାକାର କରିଥିଲା । 2014-15

ବର୍ଷରେ 118 ଟି ମାମଲାରେ 0.22 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା । 53.85 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଅନୁକ୍ଷେପ 5.5.1 ରୁ 5.5.5 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଖ. ବ୍ୟୟ

2014-15 ବର୍ଷରେ 22 ଗୋଟି ଯୁନିଟ୍ ର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ବ୍ୟୟ/ ରୋକଡ଼ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପର୍କିତ 73 ଟି ମାମଲାରେ 51.68 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 5.2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 5.2

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗୀକରଣ	ମାମଲାର ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ପ୍ରକଳ୍ପର ଅସମାପ୍ତି / କ୍ଷତିପୂରଣର ଅନାରୋପଣ / ଦୋହରା ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ / ପାଣ୍ଠି ଧାରଣ / ସୁଧ ଜନିତ କ୍ଷତି	63	51.66
2.	ରୋକଡ଼ ଖାତା ଏବଂ ରୋକଡ଼ ପରିଚାଳନା / ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱର ବିନିଯୋଗ	15	0.02
ମୋଟ		78	51.68

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ 23 ଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 3.67 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତତା ସାକାର କରିଥିଲେ, ଯାହାକି ଅତିବ୍ ଦ୍ୱାରା 2014-15 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ।

5.4 ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଅତିବ୍ର ପରିବହନ କମିଶନର (ଟିସି) ତଥା ଚେୟାରମ୍ୟାନ, ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ (ଏସ୍‌ଟିଏ) ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ (ଆର୍‌ଟିଓ) ମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ମୋଟର ଯାନ କର (ଏମ୍‌ଭି) ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଥା ଆଦାୟ ସଂପର୍କିତ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଏବଂ ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀର କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିବିଧ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ପାଳନ ହୋଇନଥିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାମଲା ଅବଲୋକନ କରିଥିଲା ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ଏବଂ ଅତିବ୍ର ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୀକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପ୍ରକାର ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧାନ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷାର ସଶକ୍ତିକରଣ ସହ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତିକରଣ ପାଇଁ ସରକାର ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ ଯଦ୍ଵାରା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହି ପ୍ରକାର ତ୍ରୁଟି ଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ସଂଶୋଧନ କରିବା ସହ ଏଡାଇ ହେବ ।

5.5 ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପାଳନ ନହେବା

ମୋଟର ଯାନ (ଏମ୍‌ଭି) ଅଧିନିୟମ, 1988, ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ (ଓଏମ୍‌ଭିଟି) ଅଧିନିୟମ, 1975 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ କର ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ନିମ୍ନମତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି :

- (i) ଗାଡ଼ିମାଲିକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମୋଟରଯାନ କର / ଅତିରିକ୍ତ କର ଅର୍ଘ୍ୟ ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ ଏବଂ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଦାୟ ହେବ;
- (ii) 15 ଦିନ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟର ସମାପ୍ତି ଠାରୁ ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ କର ପୈଠ ହୋଇନଥିଲେ କରର ଦୁଇଗୁଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିମାଣ ଜୋରିମାନା ସରୂପ ଆଦାୟ ହେବ;
- (iii) ମାତ୍ରାତିରିକ୍ତ ମାଲ ପରିବହନ କରୁଥିବା ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ମାନଙ୍କଠାରୁ ରକ୍ଷା ଯୋଗ୍ୟ ଫି ଆଦାୟ ହେବ; ଏବଂ
- (iv) ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ମାନଙ୍କର ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତର ବିଳମ୍ବ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ଫି / ନବୀକରଣ ଫି ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ ହେବ ।

ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ହୋଇନଥିବା କେତେକ ମାମଲାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅନୁକ୍ଳେପ 5.5.1 ରୁ 5.5.5 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

5.5.1 ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ / ସ୍ୱକ୍ଷାଦାୟ

5.5.1.1 ମାଲବାହୀ ଯାନ, ଠିକା ଯାନ ଏବଂ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଯାନ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ କର ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କରଧାର୍ଯ୍ୟ (ଓଏମ୍‌ଭିଟି) ଅଧିନିୟମ, 1975 ର ଧାରା 3, 3A, 4(1) ଏବଂ 10 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବହୃତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋଟରଯାନ ଠାରୁ ଦେୟ ମୋଟରଯାନ କର / ଅତିରିକ୍ତ କର, ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମା¹ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ କୌଣସି ସମୟ ପାଇଁ କର ଛାଡ଼ ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲେ ଅଧିନିୟମର କରଧାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସୂଚୀ-I ରେ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଯାନ ନିମନ୍ତେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ କର ଅଗ୍ରାମ ରୂପେ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 13 (1) ସହଯୋଗ ଓଏମ୍‌ଭିଟି ନିୟମାବଳୀ, 1976 ର ନିୟମ 9(2) ଅନୁସାରେ, ଯଦି କୌଣସି ଯାନ ନିମନ୍ତେ ଯଥୋଚିତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ଉପରାନ୍ତ 15 ଦିନ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ପର ଠାରୁ ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାନଯାଏ, ତେବେ ଗାଡ଼ିର ପଞ୍ଜୀକୃତ ମାଲିକ କିମ୍ବା ଗାଡ଼ିଟିକୁ ହେପାଜତରେ ଅଥବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଧାର୍ଯ୍ୟ କର ସହ 200 ପ୍ରତିଶତ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

କର ପ୍ରଦାନ ସମ୍ପର୍କିତ *ରାହନ*² ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ 14 ଗୋଟି ଆର୍କିଭ୍ ର କେତେକ ନଥିପତ୍ର ଯଥା ପରମିଟ୍ ରେଜିଷ୍ଟର (ପିଆର୍) ଏବଂ ଚଳାଚଳ ରହିତ ରେଜିଷ୍ଟର (ଓଆର୍ଆର୍) ଗୁଡ଼ିକର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ବେଳେ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲା (ଜୁନ୍ 2014 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର 18,628 ଟି ମୋଟରଯାନ (ମାଲବାହୀ ଯାନ: 13,432, ଠିକା ଯାନ: 5,166 ଏବଂ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଯାନ: 30) ଚଳାଚଳ ସହିତ ଘୋଷଣା ନାମାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକୃତ ମାଲିକ ଅପ୍ରେଲ 2013 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ମୋଟର ଯାନ କର ଓ ଅତିରିକ୍ତ କର ପ୍ରଦାନ କରି ନଥିଲେ । ଆର୍କିଭ୍ ମାନେ ଗାଡ଼ି ମାଲିକଙ୍କୁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା କର ଆଦାୟ ତଥା ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ନଥିଲେ । ଫଳରେ 17.70 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟର ଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଓ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ 35.40 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀରେ ଦିଆଗଲା:

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍କିଭ୍ ସଂଖ୍ୟା ଯାନର ଶ୍ରେଣୀ	ଯାନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନାଦାୟ / ସ୍ୱକ୍ଷାଦାୟ ହୋଇଥିବା କର / ଅତିରିକ୍ତ କରର ପରିମାଣ	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଜୋରିମାନା	ମୋଟ
1.	$\frac{14^3}{}$ ମାଲ ବାହୀ ଯାନ	13,432	14.48	28.96	43.44
2.	$\frac{14^4}{}$ ଠିକା ଯାନ	5,166	3.10	6.20	9.30
3.	$\frac{10^5}{}$ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଯାନ	30	0.12	0.24	0.36
	ମୋଟ	18,628	17.70	35.40	53.10

ଉତ୍ସ: ରାହନ ଡାଟାବେସ୍

¹ ମୋଟରଯାନ ମାଲିକ ଏକ ଘୋଷଣା ନାମା ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ଏବଂ ଅସ୍ଥାୟୀ ସମୟ ନିମନ୍ତେ ଯାନ ଚଳାଚଳକୁ ବନ୍ଦ ରଖିବା ଏବଂ ଉକ୍ତ ସମୟ ନିମନ୍ତେ କର ପ୍ରଦାନ ନ କରିବାକୁ ଡାକ୍ତାଠାରୁ ପୂର୍ବନୁମତି ହାସଲ କରିବେ ।
² *ରାହନ* ଏକ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ସଫ୍ଟୱେୟାର ଯାହା ପରିବହନ ବିଭାଗର ଯାନ ପଞ୍ଜୀକରଣ ତଥା କର ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ରଖେ ।
³ ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ବଲାଙ୍ଗିର, ବଞ୍ଚିଘୋଲ, ଦେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।
⁴ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 1 ରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।
⁵ ବାଲେଶ୍ୱର, ଭଦ୍ରକ, ଦେଙ୍କାନାଳ ଏବଂ ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ବ୍ୟତୀତ କ୍ରମିକ ନମ୍ବର 1 ଚାଲିକା ଭୁକ୍ତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଏହି ମାମଲାଟି ଜଣାଇଲା (ଜୁନ୍ 2015) ପରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2015) ଯେ 18,628 ଟି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ କର ଓ ଜୋରିମାନା ବାବଦ 111 ଗୋଟି ମାଲବାହୀ ଯାନ, 51 ଗୋଟି ଠିକା ଯାନ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଯାନ ଠାରୁ 41.72 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଛି । ସରକାର ଆଉ ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଅନ୍ୟ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଛି ।

5.5.1.2 ବିହିତ କର ହାର ଅନୁସରଣ ନ ହେବା ହେତୁ କରର ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ

ଯାତ୍ରାବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମୋଟର ଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଓଏମ୍‌ଭିଟି ଅଧିନିୟମ, 1975 ର କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସୂଚୀ-1 ର ଦଫା 4(A) ରେ ବିହିତ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋଟର ଯାନ ଉପରେ ଯାନଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରକାର (ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ / ଅର୍ଡିନାରୀ) ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ଦୂରତା ଏବଂ ପରିମିତ୍ର ପ୍ରକାର ଭେଦ ଅନୁସାରେ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ହାରରେ ଆରୋପଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

କର ପ୍ରଦାନ ସମ୍ପର୍କିତ ବାହନ ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ 12 ଗୋଟି ଆର୍କିଭ୍ ର କେତେକ ନଥିପତ୍ର ଯଥା ପିଆର୍, ଓଆର୍‌ଆର୍, ପରମିଟ୍ ମାମଲା ନଥି ଇତ୍ୟାଦିର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ବେଳେ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲା (ଜୁନ୍ 2014 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ଯଦିଓ ଏପ୍ରିଲ 2013 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 67 ଟି ଯାତ୍ରାବାହୀ ବସଗୁଡ଼ିକର ପରମିଟ୍ ମାପକାଠି ଯଥା ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଦୂରତା, ପରମିଟ୍ ର ପ୍ରକାର ଭେଦ (ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ / ଅର୍ଡିନାରୀ) ଆଦିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା, ହେଲେ ପଞ୍ଜିକୃତ ଗାଡ଼ିମାଲିକମାନେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ମାପକାଠି ଅନୁସାରେ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ହାରରେ ମୋଟରଯାନ କର ତଥା ଅତିରିକ୍ତ କର ଦେଇ ନଥିଲେ । ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲା ଯେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପଦ୍ଧତିରେ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଯାନଗୁଡ଼ିକର କରଧାର୍ଯ୍ୟର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପରମିଟ୍ ର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ସହିତ ଏକିକୃତ ହୋଇନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହି ଚ୍ୟୁତି ଘଟିଥିଲା ଯେହେତୁ ପରମିଟ୍ ର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ବାହନରେ ଥିବା ପରମିଟ୍ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନ ହେବା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା । ପରିଣାମତଃ, ପରମିଟ୍ ବିଶେଷ ବିବରଣୀ ବାହନରେ ଆୟତ ହୋଇନଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା 4.43 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟର ଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, 8.86 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆର୍କିଭମାନେ କହିଥିଲେ (ଜୁନ୍ 2014 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯିବ ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଜୁନ୍ 2015 ରେ ଚିସି ତଥା ଚେୟାରମ୍ୟାନ, ଏସ୍‌ଟିଏ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଅଛି (ଡିସେମ୍ବର 2015) ।

5.5.2 ଘରୋଇ ସେବା ଯାନଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ମୋଟରଯାନ କର ଅନାଦାୟ / ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ

ଓଏମ୍‌ଭିଟି ଅଧିନିୟମ, 1975 ର ଧାରା 3, 4(1) ଏବଂ 10 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବହୃତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋଟରଯାନ ଠାରୁ ଦେୟ ମୋଟରଯାନ କର, ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ କୌଣସି ସମୟ ପାଇଁ କର ଛାଡ଼ ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲେ ଅଧିନିୟମର କରଧାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସୂଚୀ-1 ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ କର ଆରୋପଣ କରାଯିବ । ଘରୋଇ ସେବା ଯାନ (ପିଏସ୍‌ଭି) ଠାରୁ ଗଲକଙ୍କ ବସିବା ଆସନକୁ ଛାଡ଼ି ଯାତ୍ରାଙ୍କ ବସିବା ଆସନ ଅନୁସାରେ ଅଧିନିୟମର ଅନୁସୂଚୀ-1 ର ଦଫା 5-A ରେ ବିହିତ କର ପ୍ରତି ଆସନ ପିଛା ବର୍ଷକୁ 800 ଟଙ୍କା ହାରରେ 14 ମଇ 2010 ଠାରୁ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଏମ୍‌ଭିଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 13 ସହ ପଠିତ ଓଏମ୍‌ଭିଟି ନିୟମାବଳୀ, 1976 ର ନିୟମ 9 ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି କର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ସୀମା 15 ଦିନ ସମାପ୍ତିର ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରା ନଯାଏ, ତା ହେଲେ ଗାଡ଼ି ମାଲିକ / ଅଧିକାରୀ କରର 200 ପ୍ରତିଶତ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

⁶ ବରଗଡ଼, ବଲାଙ୍ଗିର, ଚଣ୍ଡିଖୋଲ, ଦେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମଲପୁର ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

କର ପ୍ରଦାନ ସମ୍ପର୍କିତ *ଚାହନ* ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ସହ କର ଆରୋପଣ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲା (ଜୁନ୍ 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ 11 ଜଣ ଆର୍ଡିଓ⁷ 2013-14 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବା 52 ଟି ଘରୋଇ ସେବା ଗାଡ଼ିଠାରୁ ମୋଟର ଯାନ କର ହିସାବରେ 5.75 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରି ନଥିଲା ବେଳେ ଦୁଇ ଜଣ ଆର୍ଡିଓ⁸ ବିହିତ କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ନକରି ନିମ୍ନ କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ଯାନ ଠାରୁ 0.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟର ଯାନ କର ସଞ୍ଚାଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, 6.00 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦାୟ /ସନ୍ତୁଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ଏହି ସବୁ ମାମଲାରେ ବିଳମ୍ବର ଅବଧି ଦୁଇ ମାସରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ଏହା ଉପରେ 12.00 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ରେ ଜଣାଇଲା (ମେ 2015) ପରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଦୁଇଟି ଯାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କରର ସଞ୍ଚାଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ଯେହେତୁ ଯାନର ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ଆସନ ସଂଖ୍ୟା ସଠିକ୍ ଭାବେ ବାହନ ତାଟାବେସ୍ରେ ଦରଜ କରାଯାଇ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅତିର୍ଣ୍ଣକୁ କୌଣସି ସମର୍ଥୂତ କାର୍ଯ୍ୟ ପତ୍ର ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ 55 ଟି ଯାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ ଯାନ ମାଲିକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ପଠାଯାଇଅଛି ।

5.5.3 ଗାଡ଼ି ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଫଳସଂକଳନ ନ ହେବା

ମୋଟର ଯାନ (ଏମ୍.ଭି.) ଅଧିନିୟମ, 1988 ର ଧାରା 194 (1) ସହ ପଠିତ 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1995 ର ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଅନୁମୋଦିତ ଓଜନଠାରୁ ଅଧିକ ଓଜନର ମାଲ ପରିବହନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତି ଟନ୍ ଅଧିକ ଓଜନ ପିଛା ସର୍ବନିମ୍ନ 2,000 ଟଙ୍କା ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ 1,000 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦାବଦ ଦେବେ । ପରିବହନ କମିଶନର (ଟିସି), ଓଡ଼ିଶା ଜୁଲାଇ 2005 ରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଗାଡ଼ି ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ (ଭିସିଆର୍)ର ତୁରନ୍ତ ଫଳସଂକଳନ ନିମନ୍ତେ ଗାଡ଼ି ମାଲିକ ତଥା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ହେପାଜତ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରି ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ରଫା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଓ ସେଥିରେ ଅସଫଳ ହେଲେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଆର୍.ସି) ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ବିଭିନ୍ନ ନଥିପତ୍ର ଯଥା ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ରେଜିଷ୍ଟର (ଏମ୍.ପି.ଆର୍)⁹, ଭିସିଆର୍ ଓ *ଚାହନ* ତଥ୍ୟାବଳୀର ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଏମ୍.ଆଇ.ଏସ୍) ରିପୋର୍ଟ ଆଠ ଜଣ ଆର୍ଡିଓ¹⁰ କ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଦେଖିଲା (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ସେହି ଆର୍ଡିଓ ମାନଙ୍କର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଅପ୍ରେଲ 2012 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ମଧ୍ୟରେ ଅନୁମୋଦିତ ଓଜନ ଠାରୁ 470 ରୁ 25,530 କିଲୋଗ୍ରାମ ଅଧିକ ଓଜନ ବହନ କରିଥିବା 176 ଟି ମାଲବାହୀ ଯାନ ଉପରେ 13.64 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ଭିସିଆର୍ ଇସ୍ୟୁ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଭିସିଆର୍ ଗୁଡ଼ିକ ଇସ୍ୟୁ ହେବା ଦିନ ଠାରୁ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବର୍ଷରୁ ତିନି ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ଫଳସଂକଳନ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଏହି ବିଷୟ ଜଣାଇଲା (ଜୁନ୍ 2015) ପରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2015) ଯେ 176 ଟି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଗୋଟି ମାମଲା ଫଳସଂକଳନ କରାଯାଇ 8,067 ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଦାବୀ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଛି ।

7 ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ବଲାଙ୍ଗିର, ଦେଢ଼ାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।
 8 ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।
 9 ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ରେଜିଷ୍ଟର ଏକ ରେଜିଷ୍ଟର ଯେଉଁଥିରେ ଆର୍ଡିଓ ଏବଂ ଏସ୍.ଏ.ଏ.ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଧିକାରୀ (ଇଡିଏ) କ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଭିସିଆର୍ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ଫଳସଂକଳନ ଓ ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ ଇତ୍ୟାଦିର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଥାଏ ।
 10 ବରଗଡ଼, ଚଞ୍ଚିଶୋଲ, ଗଞ୍ଜାମ, କଳାହାଣ୍ଡି, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମଲପୁର ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

5.5.4 ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ହୋଇଥିବା ପାଇଁ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ / ସଞ୍ଚାରୋପଣ

ଓଏମ୍ଭିଟି ନିୟମାବଳୀ, 1976 ର ଧାରା 9(1) ଅନୁଯାୟୀ, କୌଣସି ଯାନର କର ଓ ଅତିରିକ୍ତ କର ଦେୟର ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ପୈଠ କରିଥିବା କର ଅବଧୂର ସମାପ୍ତି ତାରିଖ ଠାରୁ ବିବେଚିତ ହୁଏ । ଓଏମ୍ଭିଟି ଅଧିନିୟମ, 1975 ର ଧାରା 13 (1) ସହିତ ପଠିତ ଓଏମ୍ଭିଟି ନିୟମାବଳୀ 9 (2) ଅନୁସାରେ, ଦେୟ ତାରିଖର 15 ଦିନ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କର ପୈଠ ହୋଇ ନପାରିଲେ ଗାଡ଼ି ମାଲିକ / ଅଧିକାରୀ କର ପ୍ରଦାନର ବିଳମ୍ବର ଅବଧୂ ଅନୁସାରେ ଦେୟ କର ଓ ଅତିରିକ୍ତ କରର 25 ରୁ 200 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ଦେବାପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବେ ।

କର ପ୍ରଦାନ ସମ୍ପର୍କିତ ଚାହାଣ ଉପାଦାନ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଆଠ ଜଣ ଆର୍ଟିଓ¹¹ କ୍ଷମତାଧାରୀ ପୁନଃ ଯାଞ୍ଚରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ଜୁନ୍ 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ ଜାନୁଆରୀ 2002 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅବଧୂ ପାଇଁ 60 ଟି ଗାଡ଼ିର 13.36 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଗାଡ଼ି ମାଲିକମାନେ ଅପ୍ରେଲ 2013 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ଅବଧୂ ମଧ୍ୟରେ ପୈଠ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦେୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ବିଳମ୍ବର ଅବଧୂ ଦୁଇ ଦିନ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 135 ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ 15 ଦିନକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ) ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଆର୍ଟିଓ ମାନେ 47 ଟି ମାମଲାରେ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ଜୋରିମାନା 18.54 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପରିବର୍ତ୍ତେ 6.88 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଆରୋପଣ କରିଥିଲେ, ଯାହାଫଳରେ 11.66 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ସଞ୍ଚାରୋପିତ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ 13 ଟି ମାମଲାରେ ଆର୍ଟିଓ ମାନେ 6.97 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ କରି ନଥିଲେ ।

ଅତିର୍ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା (ଜୁନ୍ 2015) ପରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2015) ଯେ 60ଟି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଟି ମାମଲାରେ 23,625 ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବାକି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଅଛି ।

5.5.5 ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସମୟାତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ମାଲବାହୀ ଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ଚଳାଚଳ

ଏମ୍ଭି ଅଧିନିୟମ, 1988 ର ଧାରା 56 ସହ ପଠିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ (ସିଏମ୍ଭି) ନିୟମାବଳୀ, 1989 ର ନିୟମ 62 ଅନୁଯାୟୀ, ବିହିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଏଫ୍‌ସି) ଜାରି ହୋଇନଥିଲେ କୌଣସି ପରିବହନ ଯାନ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିବେଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ନୂତନ ପରିବହନ ଯାନର ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ବୈଧ ଥାଏ, ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଗାଡ଼ିର ନିରୀକ୍ଷଣ ଓ ପରୀକ୍ଷଣ ବିହିତ ଫିଟ୍ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସିଏମ୍ଭି ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନବୀକରଣ ହୁଏ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟର ଯାନ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 81 ଅନୁଯାୟୀ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପରୀକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଫି 200 ରୁ 400 ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଅଛି । ଏଥି ସହ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ରର ମଞ୍ଜୁରୀ କିମ୍ବା ନବୀକରଣ ନିମନ୍ତେ ଯାନ ପିଛା 100 ଟଙ୍କାର ଫି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପୁନଃ, ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ (ଓଏମ୍ଭି) ନିୟମାବଳୀ, 1993 ର ଧାରା 22(7) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନବୀକରଣ ଦରଖାସ୍ତ ଦାଖଲ ହୋଇନଥିଲେ 100 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ଚାହାଣ ଉପାଦାନର ଏମ୍ଭିଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଆଠ ଜଣ ଆର୍ଟିଓ¹² କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା (ନଭେମ୍ବର 2014 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ) ଯେ 2,527 ଟି ମାଲବାହୀ ଯାନର ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନଭେମ୍ବର 1965 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ମଧ୍ୟରେ ସମୟାତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା । ଯଦିଓ ଆର୍ଟିଓମାନେ ସେହି ଯାନଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ କର ଆଦାୟ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଯାନ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ଫି ପୈଠ କରି ସେମାନଙ୍କର ଏଫ୍‌ସି ନବୀକରଣ କରାଇ ନେବା ନିମନ୍ତେ କହି ନଥିଲେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ନଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ଏଫ୍‌ସି ଟି

¹¹ ଚଣ୍ଡିଖୋଲ, ଦେଙ୍କାନାଳ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।
¹² ବରଗଡ଼, ଚଣ୍ଡିଖୋଲ, ଗଞ୍ଜାମ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, ପୁରୀ, ରାଉରକେଲା, ସମଲପୁର ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

ସମସ୍ୟାଚିକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର 50 ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ନବୀକରଣ ହୋଇନଥିଲା । ଏହାଫଳରେ, ସମସ୍ୟାଚିକ୍ରାନ୍ତ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ଥିବା ଏହି ଯାନଗୁଡ଼ିକ ଚାଲିବା ଦ୍ୱାରା ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତାରେ ସାଲିସ୍ କରାଯାଇଥିବା ସହିତ ସରକାରଙ୍କର 11.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଫିଟ୍‌ନେସ୍ ଫି ବାବଦରେ (9.27 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା) ଏବଂ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ (2.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା) ହାନି ଘଟିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା (ଜୁନ୍ 2015) ପରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2015) ଯେ ସମସ୍ତ ଯାନ ମାଲିକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦାବି ନୋଟିସ୍ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ VI

ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି

6.1 ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପରିଚାଳନା

ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ, ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) (ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍) ଅଧିନିୟମ, 1957, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି (ଏମ୍‌ସି) ନିୟମାବଳୀ, 1960, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ (ଏମ୍‌ସିଡି) ନିୟମାବଳୀ, 1988 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଚୋରା, ଚୋରା ଚଲାଣ ଓ ବେଆଇନ ଖଣି କାରବାର ନିବାରଣ ଏବଂ ଦଖଲ, ମହଜୁଦ୍, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) (ଓଏମ୍) ନିୟମାବଳୀ, 2007 ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ । ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଏ । ତାଙ୍କୁ ସର୍କଲ ସ୍ତରରେ ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଡିଏମ୍) ଓ ଖଣି ଅଧିକାରୀ ମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଅପସାରଣ ଉପରେ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ଯଥା ରାଜଭାଗ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଖଜଣା, ଫି ଓ ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଏଏ) ଅଟନ୍ତି ।

6.2 ଆଭ୍ୟନ୍ତରଣ ସମୀକ୍ଷା

2014-15 ବର୍ଷରେ, ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଯୋଜନା ହୋଇଥିବା 19 ଟି ସ୍କୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ 9 ଟି ସ୍କୁନିଟ୍ ସମୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଫଳରେ 10 ଟି ସ୍କୁନିଟ୍‌ର କମ୍ପିଟି ହୋଇଥିଲା । ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କମ୍ପିଟିର କାରଣ ପାଇଁ କର୍ମଚରୀ ଅଭାବ ଦାୟୀ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଅତିରିକ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ, 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ସୁଦ୍ଧା 2007-08 ରୁ 2014-15 ମଧ୍ୟରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା 529.16 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ 23 ଗୋଟି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନରେ 123 ଗୋଟି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଫଏସଲା ପାଇଁ ବିଚାରଧାନ ଥିଲା । ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ 2014-15 ରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରଣ ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ କୌଣସି ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନଥିଲେ ।

6.3 ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ

କ. ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

2014-15 ବର୍ଷରେ, ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ବିଭାଗର 17 ଟି ସ୍କୁନିଟ୍‌ର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ରୁ 132 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 9,179.95 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱର ଅଣପ୍ରାପ୍ତି / ସଙ୍କ୍ରମ ପ୍ରାପ୍ତି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାରଣୀ 6.1 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 6.1

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର.ସଂ	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍) ର ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା	1	658.77
2.	ସରକାରୀ ହସାବ ଖାତା ଅଧିନରେ ରାଜସ୍ୱ ଅଣପ୍ରାପ୍ତି / ସଙ୍କ୍ରମ ପ୍ରାପ୍ତି	91	298.05
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	40	8,223.13
ମୋଟ		132	9,179.95

2014-15 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 20 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 38.42 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ସଙ୍କ୍ରମନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ବିଭାଗ ସାକାର କରିଥିଲା । ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଛଅଟି ମାମଲାରେ

0.82 କୋଟି ଟଙ୍କା 2014-15 ରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା । 32.53 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡିତ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଅନୁକ୍ଷେପ 6.5.1 ରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ।

ଖ. ବ୍ୟୟ

2014-15 ବର୍ଷରେ, ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ, ବ୍ୟୟ ଓ ଅର୍ଥ ପରିଚ୍ଛଳନାରେ 513.91 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡିତ 54 ଟି ମାମଲାରେ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ **ସାରଣୀ 6.2** ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବର୍ଗୀକରଣ ଅନୁସାରେ ଅବର୍ଣ୍ଣିତ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 6.2

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)

କ୍ର.ସଂ	ବିଷୟ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେବାପରେ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ପାଣ୍ଠି ଅବରୋଧ	2	24.61
2.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	52	489.30
ମୋଟ		54	513.91

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭାଗ ଉପରୋକ୍ତ 54ଟି ମାମଲାରେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଉପଲବ୍ଧ କରାଇ ନଥିଲା ଏବଂ 2003-04 ରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ମାମଲାରେ ଜଡିତ 3.94 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲା ।

6.4 ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଆଇପ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍) ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ମୁଖ୍ୟାଂଶ

ବିଶଦ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ଉପଯୋଗକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ବିନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ୟୁଆର୍‌ଏସ୍) ବିନା ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯୋଗୁଁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଚରଣରେ ବିକଶିତ କରାଯାଇଥିବା ବେତାର ତରଙ୍ଗାନ୍ତର ଚିହ୍ନଟ ଆଧାରିତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ହୋଇଥିବା 11.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟ ନିଷ୍ପଳ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.10.2)

ଯୋଡା ଖଣି ସର୍କିଲରେ, 188.60 ନିୟୁତ ଟନ୍ ଲୁହା ଓ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଧାତୁ ପଥର ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 43,464 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ତାଟାବେସରେ କେବଳ 88.39 ନିୟୁତ ଟନ୍ ପରିବହନ ନିମିତ୍ତ 19,053 ଟି ପର୍ମିଟ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଇ-ପାସ୍ ଥିଲା, ଯାହା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ଅଭାବକୁ ଦର୍ଶାଉଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.1)

ଜଣେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 175 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍‌ରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ 6.99 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 47,835.32 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଇ-ପାସ୍ ଜରିଆରେ ପରିବହନ ହୋଇଥିଲା ଯଦ୍ୱାରା ପର୍ମିଟ୍ ବିନା ବେଆଇନ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନକୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଇପ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟାହତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.2)

ତାଟାବେସରେ ଥିବା ଇ-ପାସ୍ କୁମ୍ଭିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଥିବା ଫାଙ୍କ 12.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ କ୍ଷତି ହୋଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.3)

ଓଡ଼ିଶା ଉପାଦାନ ସହିତ ପଦ୍ଧତି ଉପାଦାନର ଯାଞ୍ଚ ପରତାଳରୁ ଏକ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 633.37 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 2,32,778 ଟନ୍ ବକ୍‌ସାଇଟ୍ ପରିବହନରେ ଅସଙ୍ଗତି ଥିବା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.11.7)

ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଂଶିକ ତଥ୍ୟ ଆହରଣ ଓ କେତେକ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର / ମାପଦଣ୍ଡରେ ସତ୍ୟାପନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ ତାଟାବେସର ବିଶ୍ୱସନୀୟତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.12.1)

ବୁଝାମଣା ସ୍ୱାରକ ପତ୍ର (ଏମ୍‌ଓୟୁ) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ତାନ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାର ଅଭାବ ରହିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତାଲିମ୍ ନ ଦେବା ଫଳରେ, ଭେଣ୍ଡର/ ସପ୍ଲାଇୟର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଭାଗ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 6.4.16.1)

6.4.1 ଉପକ୍ରମ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା 2010 ରେ ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚ୍ଛଳନା ପଦ୍ଧତି (ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍) ର ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯାହା ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିବା ଏକ ବ୍ୟାପକ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଜ୍ଞାନ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ଏକ ଇ-ପ୍ରଶାସନ ପଦକ୍ଷେପ । ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ତୋଳନ, ପ୍ରେରଣା ଓ ବ୍ୟବହାରର ଆରମ୍ଭ ରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଏବଂ ଏହା ରାଜ୍ୟ ସାରା 14 ଟି ସର୍କଲରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ । ପଦ୍ଧତିରେ ଅନେକ ସମାଲୋଚନାତ୍ମକ ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜଡ଼ିତ ଅଛି ଯଥା :

- ଖଣି ପରିଚ୍ଛଳନା ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରେରଣା ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ମାନଙ୍କର ବୈଧାନିକ ଅନୁପାଳନ ଯଥା- ଖନନ ଯୋଜନା, ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅନୁମୋଦନ, ପରିବେଶ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଭୃତିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବା;
- ଖନନ ଯୋଜନା, ପରିବେଶ ଅନୁମୋଦନ ଓ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଦୁଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ଼ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ସହିତ ବୈଧାନିକ ତଥା ସାମୁହିକ ଖଣିଜ ଉତ୍ପାଦନର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବା;
- ଦେଶ ଭିତରେ ବିକ୍ରି, ରଥାନା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ହେବାକୁ ଥିବା ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବା;
- ସରକାରଙ୍କ ଏବଂ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ଷ୍ଟ୍ରେ ଟ୍ରିଜ୍ ଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା / ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବା; ଏବଂ
- ତନଖୀ ଫାଟକ ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରେରିତ ହୋଇଥିବା ବାସ୍ତବ ପରିମାଣର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ।

ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜଡ଼ିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ଅଂଶୀଦାର ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଷ୍ଟ୍ରେ ଥାଧାରିତ ପଦ୍ଧତିର ଗ୍ରାହଣ କରଣ, ବିକାଶ, ପରୀକ୍ଷଣ, ମୁତୟନ, ପରିଚ୍ଛଳନା ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପରିସର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ଏକ ଉଦ୍ୟୋଗ ଇଡ଼କଲ୍ ସପ୍ଟୱେୟାର୍ ଲିମିଟେଡ଼ (ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍) ଦ୍ୱାରା ତିସେମ୍ବର 2010 ରେ ସାକ୍ଷରିତ ଏକ ବୃତ୍ତାମଣା ସ୍ଥାନକ ପତ୍ର (ଏମ୍‌ଓୟୁ) ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2012 ରେ ଏହାର ଅନୁସୂଚି ଏକ ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଓୟୁ ଜରିଆରେ ବିକାଶିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ଜୁନ୍ 2012 ଠାରୁ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ସର୍କଲରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା ।

6.4.2 ସାଙ୍ଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ବିଭାଗ ଏହାର ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ଜଣେ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ବିଭାଗ ଅଧିନରେ ଦୁଇଟି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଯଥା ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଓ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ ଏକ ସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରାୟ ଉଦ୍ୟୋଗ ଯଥା ଓଡ଼ିଶା ଖଣି ନିଗମ ଲିମିଟେଡ଼ (ଓଏମ୍‌ସି ଲିମିଟେଡ଼) ଅଛି । ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଓଡ଼ିଶା (ଡିଏମ୍‌ଓ) କୁ ମୁଖ୍ୟ ଦପ୍ତର ସ୍ତରରେ ଖଣି ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରାୟ ସ୍ତରରେ ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଡିଏମ୍) ଓ ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏମ୍‌ଓ) ମାନେ ସହାୟତା କରନ୍ତି । ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପଟି ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟର ଏକ ଡିଡିଏମ୍ ମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ଥିବା ଆଇଟି ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିଚ୍ଛଳନା ଯୁନିଟ୍ (ପିଏମ୍‌ୟୁ) ଦ୍ୱାରା ପରିଚ୍ଛଳିତ ।

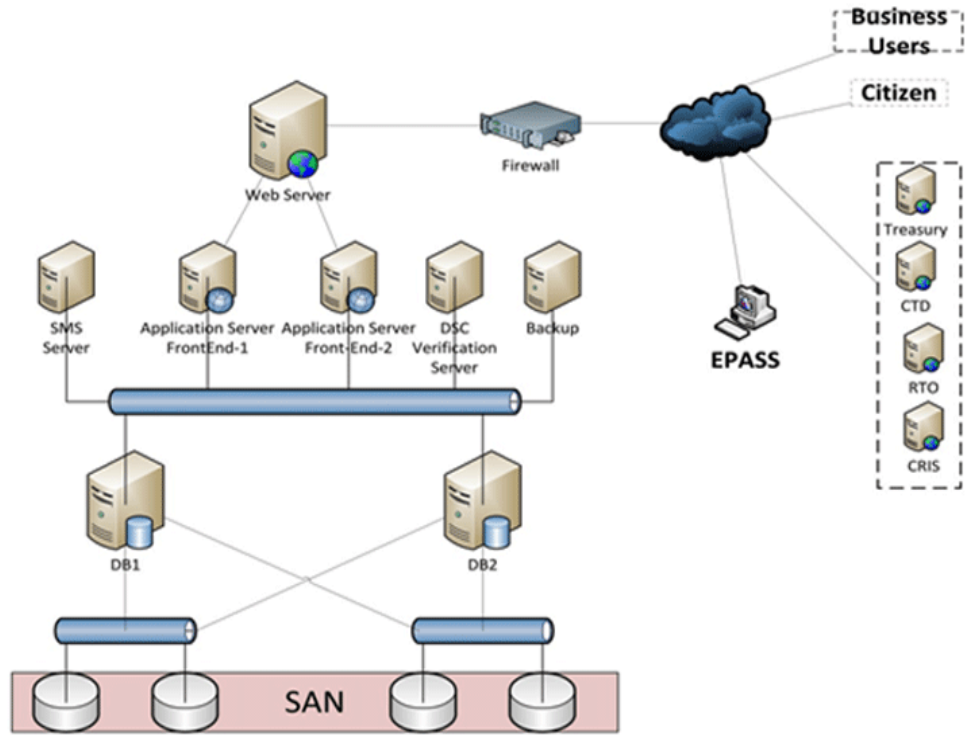
6.4.3 ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପର ପାର୍ଶ୍ୱଗତ ଜାଞ୍ଚ

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଖଣି ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରକଳ୍ପର ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠନ ପାଇଁ 3.13 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ପ୍ରକଳ୍ପଟି ପ୍ରାରମ୍ଭିକ

ଅବସ୍ଥାରେ ଦୁଇଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯଥା ପର୍ଯ୍ୟାୟ-1¹ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାୟ-2² ରେ ଦୁଇଟି ପଥଦର୍ଶୀ ସର୍କଲରେ 3.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଟକଳ ମୂଲ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବାର ଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଯାକ ପଥଦର୍ଶୀ ସର୍କଲରେ 2.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରକୃତରେ ବ୍ୟୟ ହୋଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଏପ୍ରିଲ 2012 ରେ ସାକ୍ଷରତ ଏକ ଅନୁପୂରକ ଏମ୍ପ୍ଲୟ୍ମେଣ୍ଟ ଜରିଆରେ ସରକାର 2.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଏକ ଅଟକଳ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟ³ ରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ପ୍ରକଳ୍ପର ସ୍ଥିରତା ତଥା ନିରନ୍ତରତା ପାଇଁ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ନିରନ୍ତରତା ମଡେଲ (2012-2017) ର ଏକ ଯୋଜନା ଅନୁମୋଦନ କରିଛି ଯାହା ବିଭାଗର ବ୍ୟୟ ବଜେଟ୍‌ରୁ 160.17 କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ବିକଶିତ ହେବ ଏବଂ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଚାଲାଣ ବେଳେ ଆଦାୟ ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅନଲାଇନ୍ ଇ-ପ୍ରଶାସନ ର ସେବା ଜନିତ ଟର୍ମ୍ ପିଛା 1 ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ବ୍ୟବହାରିକ ଫି ରୁ ଭରଣା ହେବ ।

6.4.4 ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ସଫ୍ଟୱେୟାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ପଛଟିର ବିହଜାବଲୋକନ

ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ କୁ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ ଦ୍ୱାରା ସାଇବରସେକ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାର ଏବଂ ମଲ୍ଟିମେଡିଆ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ (ସିଏସ୍‌ଏମ୍), ଭୁବନେଶ୍ୱର ନାମକ ଏକ ବୃତ୍ତୀୟ ପକ୍ଷ ସହିତ ରାଜିନାମା ଜରିଆରେ ମାଇକ୍ରୋସଫ୍ଟ୍ ଏସ୍‌କ୍ୟୁଏଲ୍ ସର୍ଭିର୍ 2008 ଆର୍ 2 ପକ୍ଷାତ୍ତରା ଡାଟାବେସ୍ ଏବଂ ଏସ୍‌ପି.ନେଟ୍ (ASP.NET) ସମ୍ମୁଖ ଭାଗ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରି ବିକାଶ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥ୍ୟାବଳୀର ସମକାଳୀନତା ପାଇଁ, ଡିଡିଏମ୍ / ଏମ୍‌ଏସ୍ ଫୁଣ୍ଡା ଭାବେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଖଣି ସର୍କଲ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଏହି ଡାଟାବେସ୍ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ସ୍ଥାପତ୍ୟ । ଏହି ପଛଟିର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରବାହ ଚକ୍ର ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

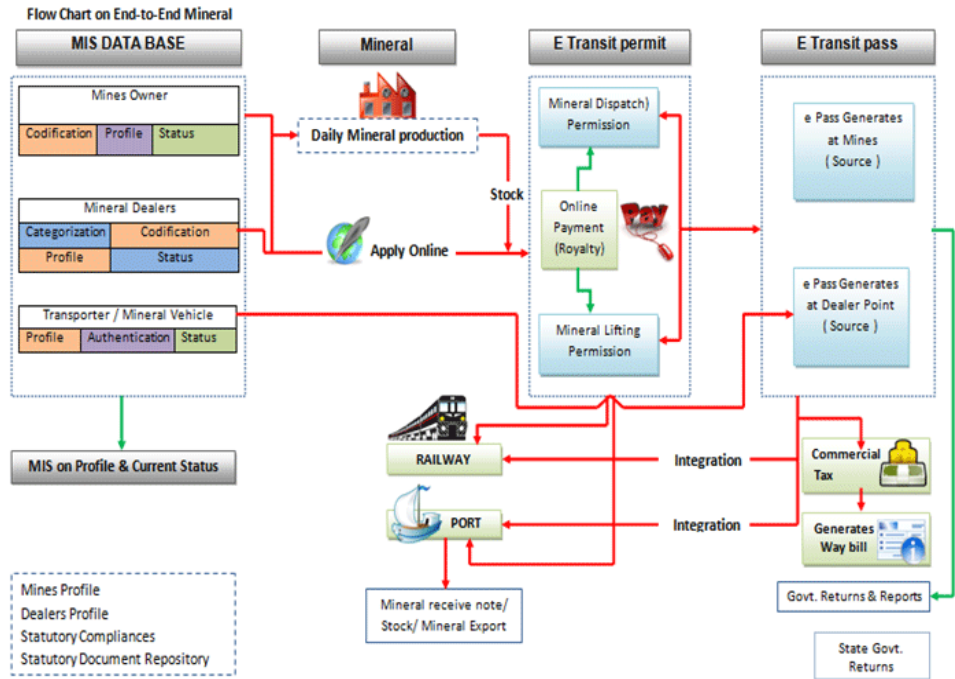

1 ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅନେକ ପଥଦର୍ଶୀ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଭିନ୍ନ ସଂରଚନା ଯଥା- ଲହଣ୍ଡାର ଚନଖୁ ଫାଟକ, ଖଣି ଷ୍ଟେ ହିଲ୍ (ଗୋଇଡା-ସି, ଜକାଙ୍ଗ), ରେଲସ୍ଟେ ସାଇଟିଂ, ହପିଙ୍ଗ୍ ପଏଣ୍ଟ ଏବଂ ଯୋଡ଼ାରେ ଥିବା ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ୍ ପାଇଁ ସଫ୍ଟୱେୟାର, ପରିମିଟ୍ ଓ ପାସ୍ ପରିଚାଳନା ପଛଟି ଏବଂ ଆର୍ଏସ୍‌ଆଇଡି ଆଧାରିତ ଖଣି ପରିବହନ ଟ୍ରାକିଂ ପଛଟିର ବିକାଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

2 ପ୍ରକଳ୍ପର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଭିନ୍ନ ସଂରଚନା ଯଥା- ଚନଖୁ ଫାଟକ (ନୋଲଦା, ନୟାଗଡ଼ ପ୍ରଭୃତି), ଖଣି ଷ୍ଟେ ହିଲ୍, ରେଲସ୍ଟେ ସାଇଟିଂ ପ୍ରଭୃତି ଏବଂ କେଉଁଠିଠି ଠାରେ ଥିବା ଖଣି ସର୍କଲ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

3 ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଏସ୍ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକଳ୍ପର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତରରେ ପଛଟିର ସହିତ ବନ୍ଦର, ସାମଗ୍ରୀକ, ରେଲସ୍ଟେ ସହ ଏକାକରଣ, ବାର କୋଡେଡ୍ ଇ-ପାସ୍ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଇଲୋକ୍ୱୋନିକ୍ ଷ୍ଟେ ହିଲ୍ ସହିତ ଏକାକରଣ ଏବଂ ପରିମିଟ୍ ପରିଚାଳନା ପଛଟିରେ ମୂଲ୍ୟ ଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ମତ୍ୟୁଲ୍‌ମାନ ଯଥା- ଓଏମ୍‌ପିଏସ୍ ରିଟର୍ଣ୍ଣ, ଏମ୍‌ସିଡିଆର୍ ରିଟର୍ଣ୍ଣ, ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ (ଫର୍ମ-ଡି) ଏବଂ ଏମ୍‌ସିସିସି ପ୍ରଭୃତିର ଅନଲାଇନ୍ ରାଖାଲ ।

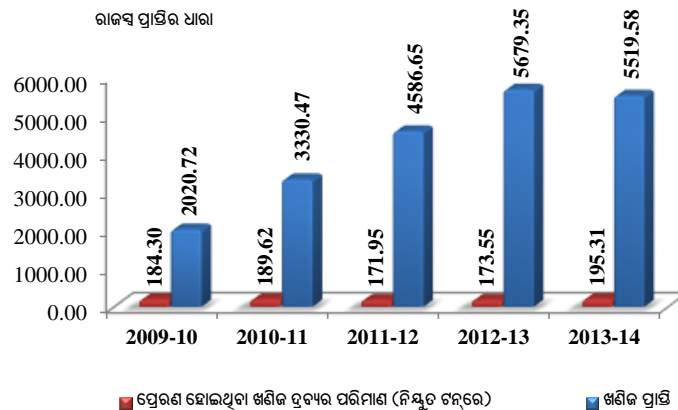
ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ର ପ୍ରବାହ ଚାର୍ଟ

ପଇତାରେ ଇ-ପର୍ମିଟ୍, ଇ-ପାସ୍, ଲାଇସେନ୍ସ ମଞ୍ଜୁରୀ, ଅଂଶାଦାରଙ୍କ ତାଗାବେସ୍, ଦାବି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କୁ ଅନୁଲାଇନ୍ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ଇତ୍ୟାଦି ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ମତ୍ୟୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍ ସହିତ ଅନ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ବିଭାଗ ଯଥା ମୋଟର ଯାନ ବିଭାଗ, ବାଣିଜ୍ୟ କର ବିଭାଗ, ସରକାରୀ ଟ୍ରେଜରୀ, ରେଲଓ୍ଵେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସୁଚନା ପଇତା ସହିତ ଏକାକରଣ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ମତ୍ୟୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି ।

6.4.5 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

ଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ 2009-10 ରୁ 2013-14 ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେରଣ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ ଏବଂ ଖଣି ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଉତ୍ସ: ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା

ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ

6.4.6 ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷାର ସଞ୍ଚାଳନା ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ଯେ :

- ଏକ ଉତ୍ତମ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ଶାସନବିଧିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗର ଏକ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ରହିଛି;
- ଭେଣ୍ଟରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ରାଜିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇଥିଲା;
- ପଇତି ଦ୍ୱାରା ଦକ୍ଷ ଓ ଫଳପ୍ରସୂତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସାଧାରଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା; ଏବଂ
- ତଥ୍ୟାବଳୀର ଅଖଣ୍ଡତା ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ନିୟମ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପଇତିଟିରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ଓ ପ୍ରୟୋଗ ସ୍ତରୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା ।

6.4.7 ସମୀକ୍ଷାର ମାନଦଣ୍ଡ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ସମୀକ୍ଷା ମାନଦଣ୍ଡର ଆଧାର ଥିଲା । :

- ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957;
- ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ, 1960;
- ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ ନିୟମାବଳୀ, 1988;
- ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଚୋରୀ, ଚୋରା ଚଳାଣ ଓ ବେଆଇନ ଖଣି କାରବାର ନିବାରଣ ଏବଂ ଦଖଲ, ମହଜୁଦ୍, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 2007;
- କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏବଂ ତ୍ରି-ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମୟାନୁକ୍ରମେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅନୁଦେଶ;
- ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଓ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷରିତ ରୁଝାମଣା ସ୍ଥାନୀୟ ପତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ;
- ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ଖଣି ବିଭାଗର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ଫ୍ରେମ୍‌ୱାର୍କ ଦଲିଲ୍; ଏବଂ
- ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଜ୍ଞାନ ପଇତିର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଅନୁସରଣ ହେଉଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧାରା ।

6.4.8 ସମୀକ୍ଷାର ପରିସର ଓ ପଇତି

ଡିସେମ୍ବର 2010 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ଅବଧି ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ସମୁଦାୟ 14 ଟିରୁ 5ଟି⁴ ଖଣି ସର୍କଲରେ ଏପ୍ରିଲ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2015 ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ସର୍କଲ ଗୁଡ଼ିକର ଚୟନ ଯାଦୃଚ୍ଛିକ ସ୍ଥିରୀକୃତ ନମୁନା ପଇତିରେ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ରିସ୍କ ଗୁଡ଼ିକୁ ବିବେଚନା କରି କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟ ତଥ୍ୟାବଳୀ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ରୁ ଭେଣ୍ଟରଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସଂଗୃହୀତ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ଏର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲା । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ତ୍ରି-ସମ୍ପର୍କ / ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ପର୍କିତ ଇ-ନଥିପତ୍ର, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଫି ଯଥା- ଦରଖାସ୍ତ ଫି,

⁴ ଭବାନିପାଟଣା, ଯାଜପୁର ରୋଡ, ଯୋଡ଼ା, କୋରାପୁଟ ଏବଂ ଚାଲଚେର ।

ଲାଲସେନ୍ଦୁ ଫି, ପରମିଟ୍ ଫି ଆଦାୟ ତଥା ଜୋରିମାନା, ଶାସ୍ତି ଓ ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା । ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସମ୍ମିଳନୀ 27 ଏପ୍ରିଲ 2015 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଅତିରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ମାନଦଣ୍ଡ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଅତିରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ 24 ନଭେମ୍ବର 2015 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ପ୍ରତିବେଦନରେ ଯଥୋଚିତ ଭାବେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

6.4.9 ସ୍ୱାକୃତି

ଅତିରୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟାବଳୀ, ନଥିପତ୍ର ଯୋଗାଇ ଦେବା ଏବଂ ଅତିରୁ ମନ୍ତବ୍ୟର ଉତ୍ତର ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବାରେ ବିଭାଗର ସହଯୋଗକୁ ଅତିରୁ ସାକାର କରୁଛି ।

ଅତିରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

6.4.10 ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ

ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବଙ୍କ ଅଧିକାରୀଙ୍କ 13 ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଫୋର୍ସ (ଏସ୍ଏଲ୍ଟିଏଫ୍) ର ବୈଠକରେ ଖଣିଜ ପ୍ରଶାସନର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତର ଯଥା ଓଜନ, ତନଖି ଫାଟକ, ପରିବହନ ଓ ସାମାନ୍ ସଂନିରାକ୍ଷଣରେ ଅବୈଧ ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ବିଦ୍ୟା ଏବଂ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗ ନିୟୋଜିତ କରିବା ପାଇଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଆନ୍ତଃ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଗୋଷ୍ଠୀ (ଆଇଓଜି) ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଇଆଇଟି, ଖଡ଼ଗପୁର ଏବଂ ଉତ୍ତର କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଓ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରି ତାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ବିଦ୍ୟା ପ୍ୟାକେଜର ପରିକଳ୍ପନା କରିବାର ଥିଲା । ଡିସେମ୍ବର 2009 ରେ ହୋଇଥିବା ଏହାର ପ୍ରଥମ ବୈଠକରେ ଆଇଓଜି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେ-

- (କ) ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ୍ ବିଭାଗର ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପଞ୍ଜାବୀରା କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଏକ ଭୌଗୋଳିକ ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଜିଆଇଏସ୍) ପ୍ରୟୋଗର ବିକାଶ,
- (ଖ) ବିଭିନ୍ନ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ରିହାତି ଦରଖାସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ ଏକ ସଫ୍ଟୱେୟାର୍ ର ବିକାଶ, ଏବଂ
- (ଗ) ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିତ୍ତିରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଧାତୁ ପଥରର ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ପ୍ରେରିତ ଧାତୁ ପଥରର ପରିମାଣର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ ଏକ ସଫ୍ଟୱେୟାର୍ ର ବିକାଶ ।

ଜାନୁୟାରୀ 2010 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ଆଇଓଜିର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୈଠକରେ ତିନି ବର୍ଷୀୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ବୈଠକରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ (ଖ) ଓ (ଗ) ସଂପର୍କିତ ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ / ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟସ୍ତରୀୟ ସଂମିଶ୍ରିତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଚଳନ ନକ୍ସାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଚଳନର ଅନୁଲୋଚନା ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ଭୂମିସ୍ତରୀୟ ସ୍ଥିତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତି (ଜିପିଏସ୍) ର ରେଖାଚିତ୍ର ସଂଦର୍ଭରେ ଆଇଆଇଟି, ଖଡ଼ଗପୁର ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଥିଲେ ।

ଜୁଲାଇ 3 2010 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ତୃତୀୟ ବୈଠକରେ ଆଇଓଜି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେ-

- (କ) ଓଡ଼ିଶା ରିମୋଟ୍ ସେନ୍ସିଙ୍ଗ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ ସେକ୍ଟର ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବାକୁ ଥିବା ଖଣି ଲିଜ୍ ପାଇଁ ଜିଓ-ରେଫରେନ୍ସ କାଡାଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ ନକ୍ସାର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରାଯିବ;
- (ଖ) ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସୂଚନା ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର (ଏନ୍ଆଇସି), କର୍ଣ୍ଣାଟକ ସହାୟତାରେ ଏନ୍ଆଇସି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା

⁵ (କ) ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ୍ ବିଭାଗର ଅତିରିକ୍ତ ସଚିବ (ଖ) ଓଡ଼ିଶା ଖଣି ନିଗମର ଉପ ମହାପ୍ରବନ୍ଧକ (ଆଇଟି) (ଗ) ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଓ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟର ସହାୟକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଘ) ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟର ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ (ଙ) ଓଡ଼ିଶା ରିମୋଟ୍ ସେନ୍ସିଙ୍ଗ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ ସେକ୍ଟରର ପ୍ରତିନିଧି ।

ଅନଲାଇନ୍ ପରମିଟ୍ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠନ କରାଯିବ; ଏବଂ

(ଗ) ଧାତୁ ପଥରର ଗତିବିଧିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ସମ୍ପର୍କ ପାସ୍ ସୂଚନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ କରାଯିବ ।

ଅତିରିକ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ ଯଦିଓ ଆଇଆଇଟି, ଖଡ଼ଗପୁର ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ପ୍ରସାର ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ତାହା ବିଚାରକୁ ନିଆ ଯାଇ ନଥିଲା । ସେହିପରି, ଏନ୍‌ଆଇସି, କର୍ଣ୍ଣାଟକର ସହାୟତାରେ ଏନ୍‌ଆଇସି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ଅନଲାଇନ୍ ପରମିଟ୍ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତିର ବିକାଶ କରାଯିବା ଲାଗି ଆଇଓଜି ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଚୂଡ଼ାୟ ବୈଠକରେ ନିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯାହାହେଉ, ଉକ୍ତ ବୈଠକରେ ଇଡ଼ଜଲ୍ ସପ୍ଲୁଡ଼େୟାର୍ ଲିମିଟେଡ୍ (ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍) ଦ୍ୱାରା କେଉଁଝର ଓ ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ପଥରଖିଆ ଭିତ୍ତିରେ ଲାଗୁ କରିବା ଏବଂ ପରେ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିସ୍ତାର କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରସାର ସତ୍ୟସୂର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍‌କୁ ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଓ ସରକାରୀ ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗ ଦ୍ୱାରା କିଣା ଯିବାକୁ ଥିବା ହାର୍ଡ଼ୱେୟାର ଓ ସପ୍ଲୁଡ଼େୟାର୍ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ସେବା ଦେବା ଲାଗି ପ୍ରାଧିକୃତ କରିବା ପାଇଁ ଜାରି (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2000) କରାଯାଇଥିବା ଏକ ପରିପତ୍ର ଅନୁସାରେ ‘ମନୋନୟନ’ ଭିତ୍ତିରେ ବଛା (ଅଗଷ୍ଟ 2010) ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରକୃତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାଦାନ 3.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଟକଳ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକଶିତ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଓ ଇସାର୍ ବିଭାଗ ଏବଂ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ ମଧ୍ୟରେ 21 ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ ଏକ ବୁଝାମଣା ସ୍ଥାନକ ପତ୍ର (ଏମ୍‌ଓୟୁ) ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିଲା:

- (କ) ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍) ର ବିକାଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠନ;
- (ଖ) ପରମିଟ୍ ଓ ପାସ୍ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ପିପିଏମ୍‌ଏସ୍) ର ବିକାଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠନ; ଏବଂ
- (ଗ) ବେତାର ତରଙ୍ଗାନ୍ତର ଟିପ୍ପଣ (ଆର୍‌ଏଫ୍‌ଆଇଟି) ଆଧାରିତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପଦ୍ଧତି (ଏମ୍‌ଟିଟିଏସ୍) ର ବିକାଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠନ ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଆଇଆଇଟି, ଖଡ଼ଗପୁର ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରସାର ତିନି ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ଥିବାରୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ଓ ଦୂରାନ୍ୱିତ କରାଯିବାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ସଂପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଥିବା ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାମକୁ ବିତରଣ କରିବାକୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବ ତଥ୍ୟ ଏହା ଥିଲା ଯେ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍‌ର ସଂପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରବୀଣତା ନଥିବାରୁ ଏହା ସିଏସ୍‌ଏମ୍ ଲିମିଟେଡ୍‌କୁ ପ୍ରକୃତକୁ ଆଉଟ୍‌ସୋର୍ସ କରିଥିଲା । ତେଣୁ, କାମର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ଯୋଗୁଁ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍‌କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାରୁ ପ୍ରକୃତର ଗୁଣବତ୍ତା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏମ୍‌ଓୟୁ ଅଧିନରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ-1 ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାୟ-2 ର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠନର ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଓୟୁ ଅଧିନରେ ପ୍ରକୃତର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥା ନିମ୍ନରେ ବିଶଦ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲା ।

ଉପାଦାନ / କ୍ରିୟାକଳାପ		ଅବସ୍ଥା
ପର୍ଯ୍ୟାୟ-1	ଅନେକ ପଥରଖିଆ ସ୍ଥାନରେ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସୃଷ୍ଟି	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ୍ ପାଇଁ ସପ୍ଲୁଡ଼େୟାରର ବିକାଶ	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ପରମିଟ୍ ଓ ପାସ୍ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ଆର୍‌ଏଫ୍‌ଆଇଟି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଦିତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପଦ୍ଧତି	ସପ୍ଲୁଡ଼େୟାରର ମଡ୍ୟୁଲ୍ ବିକଶିତ କିନ୍ତୁ ପରିଚ୍ୟୁତ
ପର୍ଯ୍ୟାୟ-2	ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ତନଖି ଫାଟକ (ନାଲଦା, ନୟାଗଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି) ତିଆରି ପରି ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସୃଷ୍ଟି	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ଖଣି ଷ୍ଟେ ହିଲ୍ ମାନଙ୍କରେ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସୃଷ୍ଟି	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ରେଲୱେ ସାଇଡିଂ ମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସୃଷ୍ଟି	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	କେଉଁଝର ଖଣି ସର୍ଜଲ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସୃଷ୍ଟି	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି

ଉପାଦାନ / କ୍ରିୟାକଳାପ		ଅବସ୍ଥା
ପରବର୍ତ୍ତୀ (ଅନୁପୂରକ ଏମ୍.ଏସ୍.)	ବନ୍ଦର ସହିତ ପକ୍ଷତର ଖଜାକରଣ	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର ହେଉନାହିଁ
	ରେଲୱେ ସହିତ ପକ୍ଷତର ଖଜାକରଣ	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର ହେଉନାହିଁ
	ବାର୍ କୋଡେଡ୍ ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଡେଭିଲପ୍ମେଣ୍ଟ ସହିତ ଖଜାକରଣ	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ପରମିଟ୍ ପରିଚାଳନା ପକ୍ଷତର ଅନୁଲୋଚନା ଓ ଏମ୍.ଏସ୍.ଏସ୍. ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଉପସ୍ଥାପନ, ଏମ୍.ଏସ୍.ଏସ୍. ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି (ଫର୍ମ-ଡି), ଏମ୍.ଏସ୍.ଏସ୍. ପ୍ରଭୃତିରେ ମୁଖ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ ପାଇଁ ଅଧିକ ଓ ମତ୍ୟୁଲର ବିକାଶ	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
	ଏମ୍.ଏସ୍.ଏସ୍. ସାକ୍ଷର କରିଥିବା ଇଷ୍ଟାର୍ କାରଖାନା ମାନଙ୍କର ଅନୁଲୋଚନା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦାନ	ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇନାହିଁ
	ଅତିରିକ୍ତ ହାର୍ଡୱେୟାରର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯଥା- ନେଗ୍ଟିଭ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ପାରାଦ୍ୱାରା ପାଇଁ ଅନୁଲୋଚନା ସମ୍ପର୍କ	ଲାଭ ଅଫ୍ ସାଇଟ୍ ଅଭାବ ପାଇଁ କରାଯାଇନାହିଁ

ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିବାରୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରିଥିଲା ଏବଂ ଅନେକ ଅଭାବ ନଜରକୁ ଆଣିଥିଲା, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପ-ଅନୁକ୍ଷେପମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଅଛି ।

6.4.10.1 ପ୍ରକଳ୍ପର ବେତାର ତରଙ୍ଗାନ୍ତର ଚିହ୍ନଟ ଆଧାରିତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଅଧ୍ୟୟନର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହେବା

ପ୍ରକଳ୍ପର ପରିସରର ଏକ ଅଂଶ ଭାବରେ ବିଭାଗ ଓ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ ମଧ୍ୟରେ ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ ସାକ୍ଷର ହୋଇଥିବା ରାଜିନାମାରେ ଦୁଇଟି ଖଣି ସର୍କଲରେ ପଥଦର୍ଶୀ ଆଧାରରେ 34.78 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ଅଟକଳରେ ବେତାର ତରଙ୍ଗାନ୍ତର ଚିହ୍ନଟ (ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି) ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିକାଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବାକୁ ଥିଲା । ପଥଦର୍ଶୀ ଦୁଇଟି ସର୍କଲରେ ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବା ପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷତର ଅନ୍ୟ 12 ଟି ସର୍କଲରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବାକୁ ଥିଲା ।

ଅତିରିକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ପଥଦର୍ଶୀ ସର୍କଲରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ-1 ରେ 11.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିସାରିବା ପରେ ବିଭାଗ ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପକ୍ଷତରକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲା କାରଣ ଏହି ପକ୍ଷତରକୁ ସମସ୍ତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଓ ସର୍କଲକୁ ଲାଗୁ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସଂଯୋଗର ଅଭାବ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ଦୈନନ୍ଦିନ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକ ଛଡ଼ା ବହୁଳ ଭାବେ ଯୋଗାଣ ଜନିତ ସହାୟତା, ଉତ୍ତମାନର ମାନବୀୟ ଓ ଆର୍ଥିକ ସାଧନ, ଭିଡ଼ିଭୁମିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲା । ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଭେଣ୍ଟରକ୍ ପରାମର୍ଶରେ ବିଭାଗ ଏକ 2-D ବାର୍ କୋଡ୍ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପକ୍ଷତରକୁ ମନୋନୟନ କରିଥିଲା । ଏଥିରୁ ସୂଚିତ ହେଉଛି ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ସଂପର୍କରେ ଆଗରୁ ଚିନ୍ତା ନକରି ଏବଂ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଅଧ୍ୟୟନ ନକରି ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଦ୍ୱାରା 11.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ନିଷ୍ଠଳ ବ୍ୟୟ ହୋଇଥିଲା । ଯଦିଓ ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି କାର୍ଡର ପୁନଃବ୍ୟବହାର ସମ୍ଭାବନା ବିଷୟରେ 25 ଜୁନ୍ 2012 ରେ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପ୍ରମ ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି⁷ ବୈଠକରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଏପ୍ରିଲ 2015) ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ 2 ଜୁନ୍ 2011 ରେ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଚାଳନ କମିଟିର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି ସଫ୍ଟୱେୟାର ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସୁଗିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହାହେଉ, ବିଭାଗର ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନାରେ ପେଷାଦାର ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରି ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଯୋଜନା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ବିଭାଗ ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ପୁନଃ ଚିନ୍ତା କରିବ ।

⁶ ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶ: 8.78 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଆର୍.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି କାର୍ଡ (10 ଟି): 2.60 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ।
⁷ ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅବସ୍ଥାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳୀନ ସମାକ୍ଷା ଏବଂ ସ୍ତ୍ରାଟେଜିକ୍ ଦିଗ୍‌ବର୍ତ୍ତନ ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରଚାଳନ କମିଟିର ଗଠନ ହୋଇଥିଲା ।

6.4.10.2 ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଓ ମାନବୀୟ ସାଧନ ବିନା ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ୍ ବିଭାଗ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିଜ୍ଞପ୍ତି⁸ ରେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ସହିତ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ ବିନ୍ଦୁରେ ପାସ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଗୁଜ୍ଜର ଓଜନ ସହିତ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ କମ୍ପ୍ୟୁଟରରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରଚୁର ଆଇଟି ସୁବିଧା ଓ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଜକତା ରହିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୋର୍ଡର ଓଜନ ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିତ୍ତିରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସର୍ଭରରେ ଅଭିଲକ୍ଷ୍ମିତ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ସହିତ ସମାନ୍ତରାଳିତ ହେବ ।

ଅତିର୍ତ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ଏସବୁ ଅନୁଦେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ ହୋଇ ନଥିବା ପ୍ରସ୍ଥାନ ବିନ୍ଦୁ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅଫ୍‌ଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍ (ଡେସ୍କଟପ୍ ଓ ମୋବାଇଲ୍ ସଂସ୍କରଣ) ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ପଛଟିରେ ଥିବା ଅଫ୍‌ଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ପରିବହନର ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟର ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିତ୍ତିରେ ଅବ୍ୟତନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ଯାହାପାଇଁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, 2007 ରେ ବିହିତ ନିୟମ 11 ଅନୁଯାୟୀ ନିଜସ୍ୱ ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ ମାନଙ୍କରେ ସରକାରୀ ତନଖି କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ସରକାର ତଥ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରି କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ସମସ୍ତ ଖଣି ସର୍କିଲକୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଏବଂ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ମୌଳିକ ଆଇଟି ଭିତ୍ତିଭୂମି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଓଏମ୍‌ସି ଲିମିଟେଡ୍‌କୁ ସମସ୍ତ ତନଖି ଫାଟକ ଓ ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ ରେ ତନଖି କର୍ମଚାରୀ ଓ ନିରାପତ୍ତା ରକ୍ଷା ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ କୁହାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ, ଏହିଭଳି ଏକ ଷ୍ଟେର୍ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ପ୍ରକଳ୍ପ ଯେଉଁଥିରେ ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିତ୍ତିରେ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଅବ୍ୟତନ ଏବଂ ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ସେଥିରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ ଏବଂ ତନଖି ଫାଟକରେ ତନଖି କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଟେ ।

6.4.10.3 ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନହେବା / ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନହେବା

ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ 14 ଟି ସର୍କିଲରେ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ସଫ୍ଟୱେୟାର 2.30 କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ଅଟକଳରେ ବିସ୍ତାର କରାଯିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଓ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ ମଧ୍ୟରେ 30 ଏପ୍ରିଲ 2012 ରେ ସାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଓୟୁରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅତିରିକ୍ତ ଉପାଦାନ ମତ୍ୟୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା ।

1. ଷ୍ଟେର୍ ଭିତ୍ତିକ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ସଫ୍ଟୱେୟାର ର ପରିକଳ୍ପନା, ବିକାଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ
2. ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିନରେ ଅତିରିକ୍ତ ମତ୍ୟୁଲ୍⁹
3. ଅତିରିକ୍ତ ହାର୍ଡ୍‌ୱେୟାର ଏବଂ ଅନ୍‌ସାଇଟ୍ ସହାୟତା¹⁰

ଅତିର୍ତ୍ତ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ “ପାରାଦ୍ୱୀପ ପାଇଁ ନେଟ୍‌ୱାର୍କ ଏବଂ ଅନ୍‌ସାଇଟ୍ ସହାୟତା ବ୍ୟବସ୍ଥିତକରଣ” ଯାହାକି ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଓୟୁ ରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ହାର୍ଡ୍‌ୱେୟାର ର ଏକ ଅଂଶ ଥିଲା, ତାହା ଭେଣ୍ଡରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ନଥିଲା । ସେହିପରି, ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ମତ୍ୟୁଲ୍ / ଉପ ମତ୍ୟୁଲ୍ ଯଥା- “ବନ୍ଦର ଏକାକରଣ”, “ରେଲୱେ ଏକାକରଣ”, “ଲିଙ୍କେଜ୍ କୋଇଲା ଓ ଜାଳେଣୀ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା” ଏବଂ

⁸ ଅଧିକାରୀ ସଂଖ୍ୟା- 7742/ ଏସ୍‌ଏମ୍, ଡାରିଙ୍ଗ- 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ।
⁹ ଓଏମ୍‌ସିଏସ୍ / ଏମ୍‌ସିଟି ନିୟମାବଳୀ ଅଧିନରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ଅନଲାଇନ୍ ଉପସ୍ଥାପନ, ଅନଲାଇନ୍ ଲାଇସେନ୍ସର ମଞ୍ଜୁରୀ, ଏମ୍‌ସିଏସି ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ଜାରି, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କରୁଥିବା ଗୁଜ୍ ମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜୀକରଣ ।
¹⁰ ପାରାଦ୍ୱୀପ ପାଇଁ ନେଟ୍‌ୱାର୍କ ଏବଂ ଅନ୍‌ସାଇଟ୍ ସହାୟତା ବ୍ୟବସ୍ଥିତକରଣ, ଯୋଡ଼ାର ଡିନିଗୋଟି ତନଖି ଫାଟକ ପାଇଁ ଅନ‌ସାଇଟ୍ ସମର୍ଥନ ଯେପରି କ୍ୟାମେରା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ହାର୍ଡ୍‌ୱେୟାର ଉପକରଣ ।

“ଲିଜିଆରୀ ମାନଙ୍କର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ କାରବାରରେ ରାଜଭାଗର ଅନ୍ତର୍ଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଦାବୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ” ମଧ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଅତିବ୍ ଦେଖିଲା ଯେ ଯଦିଓ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ରେ ରାଜଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଏକ ମଡ୍ୟୁଲର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ, ମୂଳ କିମ୍ବା ଅନୁପୁରକ ଏମ୍‌ଓୟୁ ସାକ୍ଷରିତ ହେଲାବେଳେ ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିସରରେ ଅନିବାସୀ ଖଜଣା ଓ ପୃଷ୍ଠ କରର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଆଦାୟ ପାଇଁ କୌଣସି ମଡ୍ୟୁଲ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନକରିବା ଯୋଗୁଁ ତାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପଛରେ ରହି ନଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଅନିବାସୀ ଖଜଣା¹¹ ଓ ପୃଷ୍ଠ କର¹² ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବିଭାଗ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଶାରୀରିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଥିଲା । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ରେ ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିଲା ।

ସରକାର ତଥ୍ୟକୁ ସାକାର କରି କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ଡିଡିଏମ୍‌ଏଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ପାରାଦ୍ୱୀପ ସହାୟକ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ କ୍ଲୋଜ୍ଡ ଯୁଜର୍ ଗ୍ରୁପ୍ (ସିୟୁଜି) ନେଟୱାର୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରାଇବା ପାଇଁ ଯୋଜନା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଲାଇନ୍ ଅଫ୍ ସାଇଟ୍ ର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଏହା କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । ସରକାର ପୁନଶ୍ଚ କହିଥିଲେ ଯେ ବନ୍ଦର ଓ ରେଲୱେ ଏକାକରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ କରାଯିବ ଏବଂ ରାଉରକେଲା ସର୍କିଲରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଇଥିବା କୋଇଲା ଲିଙ୍କେଜ୍ ସମ୍ବଳପୁର ଓ ତାଳଚେର ସର୍କିଲକୁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରାଯିବ । ଅନିବାସୀ ଖଜଣା, ପୃଷ୍ଠ କର ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ତର୍ଭାଗ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ମଡ୍ୟୁଲ୍ ସଂପର୍କରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହା 2015-16 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଠାରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ । ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ ସଂପର୍କରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଓଡିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ, 2004 ର ସଂଶୋଧନ ପରେ ଏହାକୁ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ।

6.4.11 ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ନିୟମାବଳୀର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍

ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) (ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍) ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 23C ଅନୁସାରେ ଓଡିଶା ସରକାର ଗେଜେଟରେ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ବେଆଇନ୍ ଭାବେ ଖଣି ଖନନ, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ ଓ ମହଜୁଦ୍ କରଣ ଏବଂ ତତ୍ ସଂଲଗ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଗୁଡିକୁ ରୋକିବା ନିମିତ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କରି ପାରିବେ । ତଦନୁସାରେ, ଓଡିଶା ସରକାର ଓଡିଶା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଚୋରା, ଚେରା ଚଲାଣ ଓ ବେଆଇନ୍ ଖଣି କାରବାର ନିବାରଣ ଏବଂ ଦଖଲ, ମହଜୁଦ୍, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 2007 (ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ) ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ଏହି ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଯଥା-ଲିଜିଆରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଅଛନ୍ତି ।

- ଲିଜିଆରୀ ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ, ଏକ କମ୍ପାନୀ, ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଅଥବା ଏକ ସଙ୍ଗଠନ ଯାହାଙ୍କ ନାମରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ନିଆଯାଇଛି ।
- ଲିଜିଆରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ / କମ୍ପାନୀ / ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ / ସଂଗଠନ ଯିଏ ନିଜର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଅଥବା ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ କରିଥାଅନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଗଣ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 10 ଅନୁସାରେ ଜଣେ ଲିଜିଆରୀ ଫର୍ମ ‘J’ ରେ ଆବେଦନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଫର୍ମ ‘L’ ରେ ଟ୍ରାନ୍ଜିଟ୍ ପର୍ମିଟ୍ (ଟିପି) ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ସେହିଭଳି, ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ ଓ ଅପସାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଫର୍ମ ‘H’ ରେ ଆବେଦନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଫର୍ମ ‘I’ ରେ ଟିପି

¹¹ ଯେତେବେଳେ ଖଣି ଅସ୍ତାୟା ଭାବରେ ବନ୍ଦ ଥାଏ, ଲିଜିଆରୀଙ୍କୁ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ରେ ବିହିତ ଅନୁସାରେ ଅନିବାସୀ ଖଜଣା ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଲିଜିଆରୀ ରାଜଭାଗ କିମ୍ବା ଅନିବାସୀ ଖଜଣା ଯେଉଁଟି ଅଧିକ ହେବ, ତାହା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।
¹² ଲିଜିଆରୀ ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଭୂମି ପାଇଁ କର ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯାହାକି ସେହି ଜମି ପାଇଁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଭୂରାଜସ୍ୱରୁ ଅଧିକ ହୋଇନଥିବ ।

ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ଚିପି ରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଶ୍ରେଣୀ ଓ ପରିମାଣ ସହିତ ପାର୍ଟିର ନାମ ଓ ଗତବ୍ୟ ସ୍ଥଳର ଠିକଣା ଉଲ୍ଲିଖିତ ରହିଥାଏ । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବିହିତ ହାରରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଖଣିରୁ ପ୍ରେରଣା ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଏହା ଦେବାକୁ ପଡ଼ି ନଥାଏ । ଚିପି ରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ପାଇଁ ଟ୍ରାନ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଫର୍ମ ‘M’ ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଏବଂ ଫର୍ମ ‘G’ ରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥାଏ ।

ବିଭାଗ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2013 ମଧ୍ୟରେ 14ଟି ରୁ 13ଟି¹³ ସର୍କଲରେ ଇ-ପରମିଟ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଲାଗୁ କରିଥିଲେ । ସେହିଭଳି, ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍ ଅଧିନରେ ଫେବୃୟାରୀ 2012 ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 2013 ମଧ୍ୟରେ ଉପରୋକ୍ତ 13 ଟି ସର୍କଲରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଇ-ପରମିଟ୍ / ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ସତ୍ୟ ଜାରି ହେଉଥିବା କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଫାଙ୍କ ରହିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ଅତିର୍ ଇ-ପରମିଟ୍ ଓ ଇ-ପାସ୍ ପଛତର ପରିଚାଳନା ରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ କରିଥିଲା । ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ।

6.4.11.1 ଇ-ପରମିଟ୍ ଓ ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଜରିଆରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍‌ର ବିଫଳତା

ଯୋଡ଼ା ଖଣି ସର୍କଲର ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍ ଡାଟାବେସ୍ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲାବେଳେ ଅତିର୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ 10 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011¹⁴ ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ 188.60 ନିୟୁତ ଟନ୍‌ର ଲୁହାପଥର ଓ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଧାତୁ ପଥର ପରିବହନ ପାଇଁ 28 ଟି ଲିଜ୍ ଧାରୀଙ୍କୁ 43,464 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, 88.39 ନିୟୁତ ଟନ୍‌ର ଧାତୁ ପଥର ପରିବହନରେ 19,053 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା 65,37,101 ଇ-ପାସ୍‌ର ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ର ଡାଟାବେସ୍‌ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ 100.21 ନିୟୁତ ଟନ୍ ଧାତୁପଥର ପରିବହନ ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅବଶିଷ୍ଟ 24,411 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ସମ୍ପର୍କିତ କୌଣସି ଇ-ପାସ୍ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

ଏଥିରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ରେ ଇ-ପରମିଟ୍ ଓ ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯିବା ପରେ ଆରମ୍ଭ ରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍‌ର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବାରେ ବିଭାଗ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ରେ ପରିବହନ / ପ୍ରେରଣା କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣକୁ ନେଇ ରାଜଭାଗ ହିସାବ କରିବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା ଯାହା ଫଳରେ, ରାଜଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଶାରୀରିକ ପଛତା ତଥାପି ବି ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି । ତେଣୁ, ଡାଟାବେସ୍ ଟି ବିଶ୍ୱସନୀୟ ଥିବା ଭଳି ପ୍ରତୀତ ହେଉନଥିଲା ।

ଅତିର୍‌ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ ପଛତାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପରିବହନ ଯଥା- ଟ୍ରାକ୍ କିମ୍ବା ରେଲୱେ କିମ୍ବା କନ୍‌ଭେୟର୍ ବେଲ୍ଟ ପ୍ରଭୃତିକୁ ଅଭିଲକ୍ଷିତ କରିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

6.4.11.2 ବ୍ୟବସାୟିକ ନିୟମାବଳୀର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ ନହେବା ଯୋଗୁଁ ଇ-ପାସ୍ ଜରିଆରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ

ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ, ପ୍ରେରଣା ଓ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ ରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଏବଂ ଏହା ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ 14 ଟି ସର୍କଲରେ ବ୍ୟାପ୍ତ । ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ତନଶୁ ଫାଟକଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ପ୍ରେରଣା ହେଉଥିବା ବାସ୍ତବିକ ପରିମାଣର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ମୁଲ୍ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍

¹³ କୌଣସି ଖଣି ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଇ-ପରମିଟ୍ ଏବଂ ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପୁଲ୍‌ବାଣୀ ଖଣି ସର୍କଲରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।
¹⁴ ପଛତା ଦ୍ୱାରା ଇ-ପରମିଟ୍ ଜାରି ହେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ତାରିଖ ।

ପାସ୍ତ ଯାହା ବେଆଇନ୍ ପରିବହନ ପାଇଁ ବେଳେବେଳେ ହେଉଥିବା ହୋଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟାପନ କରିବା ।

ଯୋଡ଼ା ଖଣି ସର୍କଲରେ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ବେଳେ ଅତିରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ଜାନୁଆରୀ 2012 ଠାରୁ ଫେବୃଆରୀ 2015 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 13,79,072.79 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 175 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ 87,174 ଟି ଇ-ପାସ୍ ବଳରେ 14,26,908.11 ଟନ୍ର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କରିଥିଲେ, ଯଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣଠାରୁ 6.99 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 47,835.32 ଟନ୍ର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିକ ପରିବହନ ହୋଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ଇ-ପରମିଟ୍ ବଳରେ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ଟ୍ରିପ୍ ସିଟ୍ ଅଟେ, ତେଣୁ ଇ-ପାସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ପରିବାହିତ ପରିମାଣ ସମଗ୍ର ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ହେବା କଥା ନୁହେଁ । ଏହି 175 ଇ-ପରମିଟ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ଇ-ପାସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଖଣିଜର ଅଧିକ ପରିବହନ ବ୍ୟବସାୟିକ ନିୟମାବଳୀର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ ରେ ଅଭାବ ଥିବା ଦର୍ଶାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ପରିବାହିତ ହୋଇଥିବା 47,835.32 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 21(5) ଅନୁସାରେ ଅସୁଲ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଅତିରୁର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ ପଞ୍ଜିରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୃଥକ୍ ପରମିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା ଜାରିକରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ ।

6.4.11.3 ଇ-ପାସ୍‌ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଫାଙ୍କ

ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା ଅଧିନରେ ଏକ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ତଥ୍ୟାବଳୀ ବିଶ୍ଳେଷଣ ବେଳେ ଅତିରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ମଇ 2011 ଠାରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ 20.15 ନିୟୁତ ଟନ୍ ଲୁହା ପଥର ପରିବହନ କରିବା ପାଇଁ 103 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି 103 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ରୁ 29 ଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଛାପା ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 74 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଅତିରୁ ଏହି 74 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅନଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍‌ରେ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିମାଣକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି 74 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଆଠଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା:

- 64,679 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ଅନୁମୋଦିତ ଛଅଟି ଇ-ପରମିଟ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ 1,155 ଇ-ପାସ୍‌ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ତାଟାବେସ୍‌ରୁ ନିରୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଥିଲା ।
- 46,886 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ଅନୁମୋଦିତ ଗୋଟିଏ ଇ-ପରମିଟ୍ (ସଂଖ୍ୟା-7949) କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଟାବେସ୍‌ର ଲଗ୍ ଟେବୁଲରେ ତଥ୍ୟାବଳୀ ନିରୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଥିଲା ।
- 1,12,089 ଟନ୍ର ଖଣିଜ ପରିବହନ ପାଇଁ ଅନୁମୋଦିତ ଗୋଟିଏ ଇ-ପରମିଟ୍ (ସଂଖ୍ୟା-52676) ରେ ଯଦିଓ ଇ-ପାସ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମ ଠିକ୍ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଲଗ୍ ଟେବୁଲରେ 27 ଟି ଦୋହରା କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା¹⁵ ଥିଲା ।

ଯେହେତୁ ଅନଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍‌ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମିକ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ପଞ୍ଜିରେ କୌଣସି କାରଣ ନଦର୍ଶାଇ ତାଟାବେସ୍‌ରୁ ଇ-ପାସ୍‌ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ନିରୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହେବା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତ ଏଣ୍ଟରେ ତଥ୍ୟାବଳୀର କାରସାଦିର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ସୂଚିତ କରୁଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ବିଶଦ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଥିବା 12.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ ନିସ୍ତାରଣ ପାଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ଯେହେତୁ ଉପରୋକ୍ତ ଇ-ପାସ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନକୁ ମଧ୍ୟ ଏତାଇ ଦିଆଯାଇ ନପାରେ ।

¹⁵ ଇ-ପାସ୍ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 234 ରୁ 244, 535 ରୁ 547 ଏବଂ 595 ରୁ 597 (ମୋଟ - 27) ।

ଇ-ପରମିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଇ-ପରମିଟ୍ ଜାରି ହେବାର ମାସ	ରୟାଲଟିର ଦର (ଟଙ୍କାରେ)	ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇନଥିବା ପରିମାଣ (ଟନ୍ରେ)	ରାଜଭାଗର ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
7949	ଫେବୃୟାରୀ 2012	544.60	46,886.000	2,55,34,422
8403	ଫେବୃୟାରୀ 2012	544.60	13,753.154	74,89,968
8762	ମାର୍ଚ୍ଚ 2012	692.10	11,552.156	79,95,247
9228	ମାର୍ଚ୍ଚ 2012	692.10	725.220	5,01,925
9251	ମାର୍ଚ୍ଚ 2012	692.10	9,710.360	67,20,540
9623	ମାର୍ଚ୍ଚ 2012	692.10	562.050	3,88,995
33773	ଜୁନ୍ 2012	779.20	28,376.600	2,21,11,047
52676	ମାର୍ଚ୍ଚ 2014	451.70	1,12,089.000	5,06,30,601
ମୋଟ			2,23,654.540	12,13,72,745

ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ ପଛଟିରେ ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ରଦ୍ଦକରଣ / ଅପସାରଣ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାରଣ ଅଭିଲିଖିତ କରିବା ପାଇଁ ଭେଣ୍ଟରଙ୍କୁ ଉଚିତ୍ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରାଯିବ ।

6.4.11.4 ଫାଙ୍କ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍ ଏସ୍ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଇ-ପରମିଟ୍

ଇ-ପରମିଟ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବିଭାଗ 71,116 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ‘L’ ଫର୍ମରେ ଏବଂ 1,44,388 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ‘I’ ଫର୍ମରେ ଜାରି କରିଥିଲା । ତଥ୍ୟାବଳୀ ବିଶ୍ଳେଷଣ ବେଳେ ଅତିତ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ତାଟାବେସ୍‌ରେ ଫାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ 302 ଟି ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ 1,646 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ଯାହାକି କାରଯାଦି / ହେରଫେର ହୋଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଇ-ପରମିଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ 2011-12 ଠାରୁ ପୋର୍ଟେବଲ୍ ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟ ଫର୍ମାଟ୍ (ପିଡିଏଫ୍) ସାଧନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କର ଏକ ଅନୁରୋଧରେ ଏକାଧିକ ଇ-ପରମିଟ୍ ଜାରି କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପିଡିଏଫ୍ ସାଧନ ଇ-ପରମିଟ୍‌ର ଅନୁକ୍ରମକୁ ଉପଯୋଗୀ କରିପାରି ନଥିଲା । ଫଳସ୍ଵରୂପ, ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଇ-ପରମିଟ୍ ତାଟାବେସ୍‌ରୁ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା । ଏହା ପୁନଶ୍ଚ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କର ଅନୁରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ସଂଶୋଧନ ଯୋଗୁଁ ଇ-ପରମିଟ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଅପସାରଣ ହୋଇ ଥାଇପାରେ । ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ କାରଣ ସଂଶୋଧନର କୌଣସି ଚେର ତାଟାବେସ୍‌ରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

6.4.11.5 ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଦ୍ଵାରା ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ

ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ ନିୟମାବଳୀ, 1988 (ଏମ୍‌ସିଡି ନିୟମାବଳୀ) ଅଧୀନରେ ଫେବୃୟାରୀ 2011 ରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ନିୟମ 45(13) ଅନୁସାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ଯାନବାହନ ଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଖନନ ସମନ୍ଧାୟକ ମାମଲା ସମ୍ମାନୁଭୂତା ବିଭାଗ ଦ୍ଵାରା ପଞ୍ଜୀକରଣ ହେବ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଗାଡ଼ିର ବିବରଣୀ, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରକାର ଓ ଓଜନ ଏବଂ ଟ୍ରିପର ସମୟ ଓ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳ ଆଦିର ଏକ ଟ୍ରିପ୍ ସିଟ୍ (ଲିଖିତ ଦଲିଲ୍ ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଦ୍ଵାରା) ର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିବେ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ଓ ଇସ୍କାଡ୍ ବିଭାଗ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜାରି (ନଭେମ୍ବର 2011) ବିଜ୍ଞାପିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ବିଜ୍ଞାପିତ ଜାରି ହେବାର ତିନି ମାସ ପରେ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଦ୍ଵାରା ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା କୌଣସି ଟ୍ରକ / ଗାଡ଼ିକୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ / ଧାତୁ ପଥର ପରିବହନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ବେଳେ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ଯୋଡ଼ା ଖଣି ସର୍ଜିଲରେ ଜଣେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 811 ଟି ଇ-ପାସ୍‌ରେ ଚାରିଟି ଗାଡ଼ି¹⁶ ମାଧ୍ୟମରେ 72,406.18 ଟନ୍ ଲୁହାପଥର ପରିବହନ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣ ନମର ଗୁଡ଼ିକୁ ଆର୍ଟିଓ ତାଟାବେସ୍ ସହିତ ସତ୍ୟାପନ କରିବାରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ସେହି ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଦୁଇ ଚକିଆ¹⁷ ଥିଲା । ଏଥିରୁ ସୂଚିତ ହୁଏ ଯେ ଏମ୍‌ସିଡି ନିୟମାବଳୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ଅଧିନରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କରୁଥିବା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ହୁଏତ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଉପଯୁକ୍ତ ସତ୍ୟାପନ ବିନା ଅନୁମୋଦନ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଏହା ସୂଚିତ କରୁଛି ଯେ ପ୍ରକାଶର ଏକ ଅଂଶ ଭାବେ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତାଟାବେସ୍ ସହିତ ଆର୍ଟିଓ ତାଟାବେସର ଏକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନରେ ଯାନବାହାନର ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିଧିମାନ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଆର୍ଟିଓ, କେଉଁଝରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ଚାରିଟି ଯାନକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣ ନମର ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସ୍ଥାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣ ନମର¹⁸ ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ ଏହି ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକୁ 23 ଫେବୃୟାରୀ 2013 ରୁ 02 ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ମଧ୍ୟରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ପ୍ରସ୍ତାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସରକାର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ବିଧିମାନ୍ୟ/ ସ୍ଥାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣ ନମର ଥିବା ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟତ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

6.4.11.6 ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଯାନମାନଙ୍କର ନ୍ୟୁନତମ ବହନ କ୍ଷମତା ଧାର୍ଯ୍ୟ ନହେବା

ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା ଅଧିନରେ ଥିବା ଏକ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ନିଜ ଖଣିରୁ ଲୁହାପଥର ଖଣି ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀର କୁସର ସ୍ଥଳକୁ ପରିବହନ କରିବା ପାଇଁ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତି । ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଲୁହାପଥର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର ଓଡ଼େ ବ୍ରିଜ୍‌ରେ ଓଜନ ହୋଇଥାଏ । ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ପରିମାଣର ଧାତୁ ପଥର ଶେଷରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ କ୍ୟାପ୍‌ସିଟି ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ମଇ 2011 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ 43 ଟି ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ (ଏମ୍‌ସିଡି) ବ୍ୟବହାର କରି 2,73,505 ଟି ଇ-ପାସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ 14.90 ନିୟୁତ ଟନ୍ ଲୁହା ପଥର ପରିବହନ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଟ୍ରିପ୍ ଓଡ଼ା ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲାରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ଏମ୍‌ସିଡି ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ପରିବହନ କ୍ଷମତା ଠାରୁ କମ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କରିଥିଲେ । ଯାନଗୁଡ଼ିକର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ପରିମାଣ, ଏଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ପରିବହନ କ୍ଷମତାର 13.08 ରୁ 62.19 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବେଳେ ଏମ୍‌ସିଡି ଗୁଡ଼ିକର ନ୍ୟୁନତମ ବହନ କ୍ଷମତାର ଧାର୍ଯ୍ୟ ନହେବା ଫଳରେ ଓଜନ ହେବା ପରେ ବାକି ଧାରଣ କ୍ଷମତା ପୁନଃ ଭରଣା କରାଯିବାର ଏବଂ ତା ଉପରେ ରାଜଭାଗର ନିସ୍ତାରଣ ସମ୍ଭାବନାକୁ ମଧ୍ୟ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ନପାରେ ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନଗୁଡ଼ିକର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉପାୟରେ ବୋର୍ଡ଼େଇ ହେବା ଯୋଗୁଁ ବଡ଼ ପଥର ଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଖାଲି ସ୍ଥାନ ରହିଯିବାରୁ କମ୍ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ପରିବହନ ହୋଇଥିଲା । ଯାହାହେଉ, ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ନ୍ୟୁନତମ ବହନ କ୍ଷମତା ଦର୍ଶାଉ ନଥିଲା ।

¹⁶ ଯାନଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା: OD09A1242, OD09A1243, OD09A1244 and OD09A1245 ।

¹⁷ ହିରୋ ହୋଷା ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

¹⁸ OD09A1331, OD09A1332, OD09A1333 ଏବଂ OD09A1334

6.4.11.7 ଏକ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପ୍ରାଧିକୃତ ବକ୍ସାଇଟ୍ ଉତ୍ତୋଳନ / ପରିବହନ / ଉପଯୋଗ

ଡିଡିଏମ୍, କୋରାପୁଟଙ୍କର ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚରୁ ପ୍ରକଟ ହେଲା ଯେ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନଭେମ୍ବର 2013 ରେ ଏକ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଡାକ୍ କ୍ୟାପ୍ଟିଭ୍ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ବକ୍ସାଇଟ୍ ପରିବହନର ଅନୁମତି ଦିଆହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 10(7) ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଏକତ୍ରୀକରଣ ଓ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଅବ୍ୟାହତ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଡିଏମ୍‌ଓ କ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ଅନୁମୋଦନ ପତ୍ରର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଓଜନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ଏବଂ ଏବଂ ପ୍ରେରଣ ହେବାକୁ ଥିବା ଧାରୁ ପଥର / ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରକୃତ ପରିମାଣ ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ସହିତ ଏକାକରଣ କରାଯିବ ।

ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର ଏକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହ ମିଶି 21 ଜୁଲାଇ 2015 ରେ ଅଡିଟ୍ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଅଧିନରେ ଥିବା ଏକ ଖଣି ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ର ମିଳିତ ସତ୍ୟାପନ କରିଥିଲା । ଦେଖାଗଲା ଯେ ଖଣି ପାଖରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍‌ର ଅଲଭ୍ୟତା ହେତୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ସହିତ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ଏକାକରଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଖଣିରୁ 25 କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଥିବା କାରାଖାନା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ଅଫ୍‌ଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍ ଉପାଦାନ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିରେ ଖଣି ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପ୍ରେରଣ ହେଉଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ପରିବହନକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରୁଥିଲେ । ଖଣିର ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଓଜନ ପରେ ଖଣିଜର ସ୍ତୁଳ ଓଜନ, ଧଡ଼ା ଓଜନ ଏବଂ ଖଣିଜ ଓଜନ ସହିତ ଗାଡ଼ି ନମର ଛାପା ଇ-ପାସ୍‌ରେ ଶାରୀରିକ ଉପାୟରେ ଦୁଇଟି କପିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ତା ପରେ ପରିବହନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର କାରଖାନାକୁ ଇ-ପାସ୍ ସହିତ ପରିବହନ କରାଯାଉଥିଲା । କାରଖାନାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ପରିବହନର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତାଟାବେସ୍‌କୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟତନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତାଟାବେସ୍‌ର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 26 ମଇ 2013 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 5.07 ନିୟୁତ ଟନ୍ ବକ୍ସାଇଟ୍ ପରିବହନ ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଉଥିବା 38 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ 4.68 ନିୟୁତ ଟନ୍ ବକ୍ସାଇଟ୍ ପରିବହନ ପାଇଁ 2,08,045 ଟି ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ ସହିତ ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ତାଟାବେସ୍‌ରେ ଅଭିଲିଖିତ ପ୍ରକୃତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣର ସତ୍ୟାପନ କରିବା ପାଇଁ ଅଡିଟ୍ ସେହି ସମୟରେ ଖଣି ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ତାଟାବେସ୍‌ର ବ୍ୟାକ୍ ଅପ୍ ମଗାଇଥିଲା । ଯାହାହେଉ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏପ୍ରିଲ 2014 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଥିବା ବ୍ୟାକ୍ ଅପ୍ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2014 ପୂର୍ବର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାହା ଘଡ଼ଘଡ଼ିଜନିତ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିଲା ବୋଲି କହିଥିଲେ । ଅଡିଟ୍‌କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ତଥ୍ୟାବଳୀ କେବଳ 45,918 ଟି ଇ-ପାସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ଥିଲା ଯାହା କି ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟାବଳୀ ସହିତ ମେଳ ଖାଇଥିଲା ।

ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ ତାଟାବେସ୍‌ରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ଉପରୋକ୍ତ 45,918 ଟି ଇ-ପାସ୍‌ର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ସହିତ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତାଟାବେସ୍‌ ପ୍ରତି ସତ୍ୟାପନରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅସଙ୍ଗତି ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟ ହୋଇଥିଲା ।

- 33,920 ଟି ଇ-ପାସ୍‌ରେ ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ ଯଥା- ପର୍ମିଟ୍ ନମର, ପାସ୍ ନମର, ଗାଡ଼ିର ନମର ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ, ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତାଟା ସହିତ ମିଶିଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, 2,926 ଟି ଇ-ପାସ୍‌ରେ ଯଦିଓ ପର୍ମିଟ୍ ନମର, ପାସ୍ ନମର ଓ ଗାଡ଼ି ନମର ଏକା ଥିଲା, ହେଲେ ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରକୃତ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ 19,840.42 ଟନ୍ ଅଧିକ ଥିଲା ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ 54.18 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଏଥିରୁ, ଛାପା ଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍‌ରେ କାରସାଦି ହୋଇଥିବାର ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା ।

- 202 ଟି ଇ-ପାସ୍ରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ପରିବହନ ପରିମାଣ ଆଇଆର୍ଏମ୍ଏସ୍ ତାଟା ଠାରୁ 944.38 ଟନ୍ କମ୍ ଥିଲା ।
- 8,712 ଟି ଇ-ପାସ୍ରେ ଯଦିଓ ପର୍ମିଟ୍ ନମର ଓ ପାସ୍ ନମର ଆଇଆର୍ଏମ୍ଏସ୍ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯଦିଓ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗାଡି ନମର ମେଳ ଖାଉ ନଥିଲା । ଗାଡି ନମର ଗୁଡିକରେ ଅମେଳତା ଯୋଗୁଁ ଆଇଆର୍ଏମ୍ଏସ୍ ତାଟାବେସ୍ରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିବା 1,91,544.52 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଠାରୁ 2,09,249.04 ଟନ୍ ଅଧିକ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ 569.20 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା ଓ ଏହା ବେଆଇନ ଭାବେ ପରିବହନ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଜଣାପଡୁଥିଲା ।
- 158 ଟି ମାମଲାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅକାମି ଇ-ପାସ୍ କ୍ରମିକ ନମର ମିଳିଥିଲା ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ 9.99 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 3,688.63 ଟନ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିଲା ।
- ଅଡିଟ୍ କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ତାଟା 26 ମେ 2013 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣିଜ ପରିବହନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ତାଟାର 22.07 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ତେଣୁ, ବଳକା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡିକରେ ଏହି ପ୍ରକାରର ଅସଙ୍ଗତିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏତାଇ ଦିଆଯାଇନପାରେ ।

ଯେହେତୁ ଛାପା ଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡିକରେ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରିବା ବେଳେ ତ୍ରୁଟି ହେବା ଏବଂ ଏଥିରେ କାରସାଦି / ହେରଫେର ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା, ତେଣୁ ଖଣିଜ ପରିବହନର ପ୍ରକୃତ ପରିମାଣ ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ତାଟା ସହିତ ଆଇଆର୍ଏମ୍ଏସ୍ ର ତାଟାର ମେଳ କରିବା ଜରୁରୀ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ଡିଡିଏମ୍, କୋରାପୁଟ କେବେ ବି ଲିଜ୍ ଧାରୀ ରଖିଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡିକର ଛାପା କପି ସହିତ ଓଡ଼ିଶା ତାଟାର ମେଳଣ କରିନଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ, କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ହେଉଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନର ସତ୍ୟାପନ କରିବା ପାଇଁ ଲିଜ୍ ଧାରୀଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ଠାରେ ମୃତ୍ୟୁନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଏହିପରି, ଆଇଟି ଭିଭିଭିମି ଓ ଅନଲାଇନ୍ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଜନା ର ଅଭାବ ଏବଂ ଲିଜ୍ ଧାରୀଙ୍କର ଓଡ଼ିଶାରେ ଓଜନର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ତନଖି କରିବାକୁ କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ମୃତ୍ୟୁନ ନ କରିବା ଯୋଗୁଁ 633.37 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 2,32,778.09 ଟନ୍¹⁹ ପରିମାଣର ବକ୍ସାଇଟ୍ରେ ଅସଙ୍ଗତି ଦେଖାଯାଇଥିଲା । ବିଭାଗ ଉପରୋକ୍ତ ଅସଙ୍ଗତିକୁ ମିଳାମିଶା କରି ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସରକାର ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟର ବିଫଳତା ବିଷୟରେ ଥିବା ଅଡିଟ୍ ମତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଏକମତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଦୁଇଟି ଯାକ ବିଷୟ ଯଥା- ଆଇଆର୍ଏମ୍ଏସ୍ ପଛତା ସହିତ ଲିଜ୍ ଧାରୀଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ଅନଲାଇନ୍ ସଂଯୋଜକତା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଠାରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁନର ଅନୁପାଳନ କରିବାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ । ସରକାର ତୁରନ୍ତ ଏକ ବିଭାଗୀୟ ଡାକ୍ତରୀ କରି ଦୋଷୀଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

6.4.11.8 ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ସହିତ ବ୍ୟବହୃତ ତଥା ଅଦ୍ୟତନ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଅମେଳତା

ଆଇଆର୍ଏମ୍ଏସ୍ରେ ଲିଜ୍ ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ²⁰ ର ଇ-ପାସ୍ ର ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଲିଜ୍ ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ର ସଂଖ୍ୟା ଏକ ସୁତ୍ର²¹ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ । ଉପରୋକ୍ତ ସୁତ୍ର ଏକ ଟ୍ରିପ୍ ପାଇଁ ହାରାହାରି 10 ଟନ୍ ଖଣିଜ

¹⁹ 19,840.423 ଟନ୍ + 2,09,249.04 ଟନ୍ + 3,688.630 ଟନ୍ ।
²⁰ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଭର୍ସନର ଇ-ପାସ୍: (1) ଇ-ପାସ୍ (ଓଡ଼ିଶା), (2) ଇ-ପାସ୍ (ତେକ୍ସାସ୍) ଏବଂ (3) ଇ-ପାସ୍ (ମୋରାକ୍କୋ) ।
²¹ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପାସ୍ ର ସଂଖ୍ୟା : ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ (ଟନ୍ରେ) ÷ 10 ଟନ୍ ଟ୍ରିପ୍ ପିଛା + 50 ଇ-ପାସ୍ ଅଧିକା ।

ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଷ୍ଟ୍ରେ ବିଜ୍ ରେ ଖଣିଜ ପରିବହନ କଲାବେଳେ ଅନ୍‌ଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ପରିବହନ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତି ଟ୍ରିପ୍ ରେ ପରିବହନ ହେଉଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିୟୋଗ ହୋଇ ଉଲ୍ଲିଖିତ । ସେହିପରି ଅଫ୍ ଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନଙ୍କୁ ଅଫ୍‌ଲାଇନ୍ ଇ-ପାସ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଇ-ପାସ୍ ଦ୍ୱାରା ପରିବହନ କରାଯାଉଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅପ୍‌ଡେଟ୍ କରାଯାଇଥାଏ । ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ଡାଟାବେସ୍ ରେ ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଇ-ପାସ୍ ‘M_EPASS_PERMIT_STS’ ଟେବୁଲ୍ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ସମସ୍ତ ଇ-ପାସ୍ ‘T_EPASS_MINERALTRANSPORT’ ଦ୍ୱାରା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଅଭିଲିଖିତ ହୋଇଥାଏ ।

41,577 ଟି ପର୍ମିଟ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଅତିର୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ 2,654 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘M_EPASS_PERMIT_STS’ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଅଧିକତମ ଇ-ପାସ୍ ଉତ୍ପାଦନ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ତୁଳନାରେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନରେ ବ୍ୟବହୃତ ଇ-ପାସ୍‌ର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦୁଇଟି ପର୍ମିଟ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ (2,654 ଟି ପର୍ମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ) ପଛଟିରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ଅସଙ୍ଗତି ନିମ୍ନରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଗଲା ।

ପର୍ମିଟ୍ ନମ୍ବର	ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା ଯାହା ‘M_EPASS_PERMIT_STS’ ଟେବୁଲ୍ ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା	ଖଣିଜ ପରିବହନର ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ର ସଂଖ୍ୟା ଯାହା ‘T_EPASS_MINERALTRANSPORT’ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା	ଦୁଇଟି ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟାରେ ଭିନ୍ନତା
9219	1,526	4,300	2,774
17552	1	352	351

ଯେହେତୁ ପଛଟିରେ ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ର ସଂଖ୍ୟା ଉପଯୋଗ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଅଣ ବ୍ୟବହୃତ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା ସହିତ ମେଳଣ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିଲା, ତେଣୁ ଉପରୋକ୍ତ ଭିନ୍ନତା ଧରା ନପଡ଼ି ରହିଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସରକାର ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଯେ ପଛଟିରେ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରାଯିବ ଯଦ୍ୱାରା ଇ-ପାସ୍‌ର ରଦ୍ଦକରଣ / ବିଲୋପକରଣ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାରଣ ଅଭିଲିଖିତ ହେବ । ଏହି ଆଶ୍ୱାସନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ଉଲ୍ଲେଖ ବିନା କୌଣସି ରଦ୍ଦକରଣ / ବିଲୋପକରଣ ନ ହେବା ପାଇଁ ପଛଟିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

6.4.12 ପ୍ରୟୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

6.4.12.1 ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ / ତଥ୍ୟାବଳୀର ଗୁଣବତ୍ତା

ଏକ ଦକ୍ଷ ପଛଟିର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଲା ଏଥିରେ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଆହରଣ କରିହୁଏ ଯାହା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଇ-ପ୍ରଗାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୂଚାଏ ।

ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଅତିର୍ ଦେଖିଲା ଯେ ପଛଟିରେ କେତେକ ତଥ୍ୟର ଆହରଣ ଆଂଶିକ ଭାବେ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

- 15 ଟି ଲିଜ୍ ମାମଲାରେ ପଛଟି ଲିଜ୍‌ର କାଳାବଧିର ତଥ୍ୟ ନଥାଇ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା ।

- 243 ଟି ମାମଲାରେ ଲିଜ୍ ଦଲିଲର ପଞ୍ଜୀକରଣ ତାରିଖ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇ ନଥିଲା ।
- 27 ଟି ମାମଲାରେ ଲିଜ୍ ଦଲିଲର କାଳାବଧି / ସମାପ୍ତି ତାରିଖ ଉଲ୍ଲେଖ ନହୋଇ ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିଥିଲା ।

ସରକାର ତଥ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରି କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ପଞ୍ଜୀକରଣ କେବଳ ବୈଧାନିକ ଅନୁମୋଦନ ଯଥା- ଖଣି ଖନନ ଯୋଜନା, ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଅନୁମୋଦନ, ପରିବେଶ ବିଭାଗ ଅନୁମୋଦନ, ପ୍ରଦୂଷଣ ଅନୁମୋଦନ, ଲିଜ୍ ସ୍ଥିତି ଇତ୍ୟାଦି ପରମିଟ୍ ଜାରି କଲାବେଳେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଥାଏ । ସରକାର ପୁନଶ୍ଚ କହିଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ଲିଜ୍ କାଳାବଧି, ପଞ୍ଜୀକରଣର ତାରିଖ, ବୈଧତାର / ସମାପ୍ତି ତାରିଖର ବିବରଣୀ ଅଦ୍ୟତନ କରିବା ପାଇଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।

6.4.12.2 ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ ଅବଧାରଣ କରିବାରେ କେତେକ ମୁଖ୍ୟ କାରକର ଅଭାବ

ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ପ୍ରଧାନ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଲା ଏହା ପରମିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତକୁ ଭିତ୍ତିକରି ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିରୀକ୍ଷଣ ପରେ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭାବେ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଏ ଯାହାକି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶ୍ରେଣୀ ଓ ପ୍ରକାର ଏବଂ ଆଇପିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଥାଏ । ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ବେଳେ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ ପଞ୍ଜୀକରଣ କେତେକ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମୁଖ୍ୟ କାରକକୁ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଉଦାହରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

- ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀ, 1960 ର ନିୟମ 64-D ଅନୁଯାୟୀ, କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅବଧି ପାଇଁ ଆଇପିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଶେଷତମ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ନଥିଲା ।
- ଲିଜ୍ ନଥିପତ୍ର / ଦଲିଲରୁ, ଖଣି ଲିଜ୍ / ନବୀକରଣ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇଁ ଦାଖଲ ଦରଖାସ୍ତରୁ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରେରଣ ତଥ୍ୟ ସହିତ ସଂଯୋଗ କରି ଅଥବା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଲିଜ୍ ଟି କ୍ୟାପ୍‌ସ୍ ଅଥବା ଅଣ-କ୍ୟାପ୍‌ସ୍ ଅଟେ, ପଞ୍ଜୀକରଣ ତାହା ଜାଣିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ କେତେକ ଅଣ-କ୍ୟାପ୍‌ସ୍ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଅନିୟମିତ ଭାବେ ନିଜକୁ କ୍ୟାପ୍‌ସ୍ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଦର୍ଶାଇ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରୁଛନ୍ତି । ଆଇପିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ଶୀର୍ଷ ଦଶ ଅଣ-କ୍ୟାପ୍‌ସ୍ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଥିବାରୁ ଏହା ସେହି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶନରେ ଆଇପିଏମ୍ ତିନିମାସ ବିଳମ୍ବ କରୁଅଛି । ସେହିହେତୁ ଆଇପିଏମ୍‌ର ଶେଷତମ ପ୍ରକାଶିତ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥାଏ । ଦରକାରୀ ମାସର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ ହେବା ପରେ, ସେହି ତଥ୍ୟ ପୁନର୍ବାର ରାଜଭାଗ ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀ 1960 ର ନିୟମ 64-B ଅନୁସାରେ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଅଦ୍ୟତନ କରାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତ ସରକାର ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କୁ ଫର୍ମ- F ରେ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ମୋବାଇଲ୍ ଆପ୍‌ଲିକେସନ୍ ବିକାଶ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ଅବଧାରିତ ହୋଇପାରିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ମୋବାଇଲ୍ ଆପ୍‌ଲିକେସନ୍ ବିକାଶ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବିକ ତଥ୍ୟ ଏହା ଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟସ୍ତରରେ ପୂର୍ବମାସ ପାଇଁ ପ୍ରକାଶିତ ମୂଲ୍ୟ ଅଲଭ୍ୟ ଥିଲା ବେଳେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀ, 1960 ର ନିୟମ 64-D ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପଞ୍ଜୀକରଣ ଗ୍ରହଣକାରୀ ହୋଇ ନଥିଲା ।

6.4.12.3 ଅନୁରୋଧ ଆଇଡି ନମରରେ ଧାରାବାହିକତାର ଅଭାବ

ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ଆଇଡି ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସାମ୍ବନ୍ଧରେ ଉପାଦାନ ଏବଂ ପରମିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରିବା ବେଳେ ଏକ ଅନୁକ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ତାହା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହିପରି, ପଛଟିରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ପରମିଟ୍, ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁକ୍ରମିକ ନମର ତାହା ଅନୁସରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣବେଳେ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ:

- ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା 50,701 ଟି ପରମିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ 16 ଟିରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ଆଇଡି ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ।
- ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା 1,32,413 ଟି ପରମିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ 115 ଟିରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ଆଇଡି ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ।

ଉଚ୍ଚ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ, ଅନୁରୋଧ ଆଇଡିର ଅନୁକ୍ରମିକତାର ଅଭାବ, ବ୍ୟାଜ୍ ଏଣ୍ଡରେ କାରସାଦି କରାଯାଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

ସରକାର ତଥ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରି କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଅନୁରୋଧ ଆଇଡିର ଅନୁକ୍ରମିକତାର ଅଭାବ ଏକ ପ୍ରାୟୋଗିକ ତ୍ରୁଟି ଯାହା ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସମାଧାନ କରାଯିବ ।

6.4.12.4 ପଛଟି ରୂପାଙ୍କନରେ ଥିବା ଅଭାବ ସମୂହ

ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, ଏମ୍‌ସିଡି ନିୟମାବଳୀ ଓ ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ସ୍ ପଛଟିର ବିକାଶ କରାଯାଇଅଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ପଛଟିର ରୂପାଙ୍କନ କେତେକ ଟେବୁଲ୍ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟେବୁଲ୍ ପାଇଁ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ନେଇ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଅଛି । ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଅତିର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲା ଯେ ପଛଟିରେ ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, ଏମ୍‌ସିଡି ନିୟମାବଳୀ ଓ ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀର କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

- ଯେହେତୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଖଣିଜ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଯଥା- ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଅଛନ୍ତି, ସେହିହେତୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ପରମିଟ୍ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ପରମିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ସହଜରେ ବାରିବା ପାଇଁ ପରମିଟ୍ ନମରଗୁଡ଼ିକ ଆବଶ୍ୟକରେ ଉପଯୁକ୍ତ କୋଡ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅତିର୍ତ୍ତ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ ସେପରି ପ୍ରଭେଦାତ୍ମକ ନମର ଚିହ୍ନଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁସରଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ପରମିଟ୍ ନମର ଚିହ୍ନଟରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥିଲା ଯଦ୍ୱାରା 69,844 ଟି ପରମିଟ୍ ସମାନ ନମର ଥାଇ ଉଭୟ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ପରମିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଦେଇଥିଲା ।
- ଯେହେତୁ ଇ-ପରମିଟ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରି କରାଯାଉଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଖଣିଗୁଡ଼ିକରୁ ସଂଗୃହୀତ ହୁଏ, ତେଣୁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଇ-ପରମିଟ୍ ସହ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଇ-ପରମିଟ୍‌ର ସଂଯୋଗକରଣ ହେବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ, ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ପଛଟିରେ ସେପରି ସଂଯୋଗକରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଉଥିବା ପରମିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଗର ଅଭାବ ଥିବାରୁ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମାନ୍ତରାଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଜାରି ହେଉଥିବାରୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ପଛଟିର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ପର୍ମିଟ୍ ଅନୁରୋଧକୁ ନଥିତ୍ୱ କରାଯାଇ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଟେବୁଲ୍ ରହିଛି । ଏକ ସାଧାରଣ ଟେବୁଲ୍‌ରେ “T_E_PASS_MINERALTRANSPORT” ରେ ପାସ୍‌ର ଶ୍ରେଣୀରୁ ପର୍ମିଟ୍‌ର ପ୍ରକାର ଚିହ୍ନଟ କରିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯଥା ଫର୍ମ-L ପାଇଁ 1, ଫର୍ମ-I ପାଇଁ 2 ଏବଂ ଏମ୍‌ସିଏଲ୍‌ର ଫର୍ମ-I ପାଇଁ 3 । ଯାହାହେଉ, ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ଏବଂ ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସହ ବିଚାର ବିମର୍ଶ ପରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

6.4.12.5 ମାଷ୍ଟର ତଥ୍ୟାବଳୀର ପରିଚାଳନା

ନଥିପଡ଼ିଥିବା ଯାସ୍ତ ଏବଂ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ର ମାଷ୍ଟର ତାଲିକା ଟେବୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ କେତେକ ମାଷ୍ଟର ଟେବୁଲ୍‌ରେ କିଛି ଫାଇଲ୍ କୋଡ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ମାଷ୍ଟର ତଥ୍ୟାବଳୀର ଗୁଣବତ୍ତାକୁ ନିକୃଷ୍ଟ ଥିଲା ବୋଲି ସୂଚାଏ ଥିଲା ।

ମାଷ୍ଟର ସାରଣୀର ନାମ	ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ / କମ୍ପାନୀର ନାମ	ଆବଶ୍ୟକ କୋଡ୍	ସୃଷ୍ଟିହେବା ତାରିଖ	ସକ୍ରିୟ କି
Mineral Code		8	-	ହଁ
	Feldspar	47	-	ହଁ
Company Master	Deepak Steel and Power Limited	2565, 2566	30 ଅଗଷ୍ଟ 2012	ହଁ
	Ispat Alloys Limited	2349, 2350, 2351, 2352 ଏବଂ 2353	12 ଜୁନ୍ 2012	ହଁ

ପୁନଶ୍ଚ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନଙ୍କୁ କୋଡ୍ ଆବଶ୍ୟକ ବେଳେ ଆଇସିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁରୋଧ ଚିହ୍ନଟକାରୀ ପଞ୍ଜୀକରଣ ନମ୍ବର ଆବଶ୍ୟକ ନ ହୋଇ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିବିଧ ମାଷ୍ଟର କୋଡ୍ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା ଯଦ୍ୱାରା ମାଷ୍ଟର ତଥ୍ୟାବଳୀରେ କେତେକ ଅସଠିକତା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଏକ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ ଅଛି ଯଥା- Felspar, Feldspar ଏବଂ Fluorospars । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କୋଡ୍ ଦିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବ ତଥ୍ୟ ଏହା ଥିଲା ଯେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର ଅଧିନିୟମ, 1957 ରେ ଥିବା ଅନୁସୂଚୀରେ Feldspar ଭଳି କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନାହିଁ । ତେଣୁ, Feldspar କୁ କୋଡ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରିବା ଉଚିତ୍ ନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ବେଳେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ତାଙ୍କ କମ୍ପାନୀ ନାମକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥାନ୍ତି ଯଥା Ispat Alloys Pvt. Ltd. ଏବଂ Ispat Alloys Private Ltd । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ନୂତନ ସଂଶୋଧିତ ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, 2015 ର ଏକ ରାଜ୍ୟ ଏକ ଲାଇସେନ୍ସ ଚିତ୍ରାଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ସୁଧାର କରାଯିବ ।

6.4.13 ବିଧିମାନତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

6.4.13.1 ଇ-ପର୍ମିଟ୍‌ରେ ବିଧିମାନତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ

ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, 2007 ର ନିୟମ 10(3) ଅନୁସାରେ, ଦରଖାସ୍ତ ଦାଖଲ କରିବାର ସାତ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ଫର୍ମ ‘I’ ରେ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଜାରି କରାଯିବା କଥା । ଇ-ପର୍ମିଟ୍‌ର ଅବଧି ଜାରି ହେବା ତାରିଖଠାରୁ ଏକ ମାସରୁ ଅଧିକ ହେବା ଅନୁଚିତ୍ । ସେହିପରି, ଏହି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 10(8) ଅନୁସାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକ (ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍) କିମ୍ବା ଓରୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗତା ନିରୀକ୍ଷକ ଓ ସତ୍ୟାପନ ରିପୋର୍ଟ ପାଇବାର ସାତ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଫର୍ମ ‘L’ ରେ ଜାରି ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ଏପ୍ରିଲ 2012 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ମଧ୍ୟରୁ ଅବଧି ପାଇଁ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଜାରି ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅସଙ୍ଗତି ଗୁଡ଼ିକ ଥିବାର ଅତିବ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା :

- ଉକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଲାଭସେନ୍ଦୁଧାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଜାରି ହୋଇଥିବା 1,34,137 ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ 67 ଟି ମାମଲାରେ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତିମ ଦିବସ ପାରସ୍ପରିକ ଆରମ୍ଭ ଦିବସର 2 ରୁ 664 ଦିନ ପଛକୁ ଥିଲା (39 ଟି ମାମଲାରେ 30 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, 17 ଟି ମାମଲାରେ 30 ଦିନରୁ 180 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, 5 ଟି ମାମଲାରେ 180 ଦିନରୁ 365 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ 6 ଟି ମାମଲାରେ 365 ଦିନରୁ ଅଧିକ) ।
- 1,34,137 ଇ-ପର୍ମିଟ୍‌ରୁ 3,836 ଟି ମାମଲାରେ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ବିହିତ ସାତ ଦିନ ପରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଓ ଏହି ବିଳମ୍ବ 1 ରୁ 441 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା (3,786 ଟି ମାମଲାରେ 30 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, 46 ଟି ମାମଲାରେ 30 ରୁ 180 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, 2 ଟି ମାମଲାରେ 180 ରୁ 365 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ 2 ଟି ମାମଲାରେ 365 ଦିନରୁ ଅଧିକ) ।
- 5,459 ଟି ଇ-ପାସ୍‌ରେ, ଯଦିଓ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବୈଧ ଓଜନ, ଗାଢ଼ି ନମ୍ବର ତାଟାବେସ୍‌ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଇ-ପାସ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶା ନଯାଇ ଅପସାରଣ କରି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ସରକାର ତଥ୍ୟକୁ ସାକାର କରି କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ପର୍ମିଟ୍ ଜାରି କଲାବେଳେ ପଛଟିକି ଦରଖାସ୍ତ ଚାରିଖ ସହିତ ପର୍ମିଟ୍ ଜାରି ଚାରିଖକୁ ଯାଞ୍ଚ କରୁ ନଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବିଧିମାନ୍ୟତା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଅତିବର ପ୍ରସାରକୁ ଆଖିରେ ରଖି ପଛଟିକୁ ଅବ୍ୟତନ କରାଯିବ । ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଅପସାରଣ ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଥମରୁ ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ରଦ୍ଦକରଣ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ଭାବେ ହେଉଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଉନଥିଲା, କିନ୍ତୁ, ଇ-ପାସ୍ ରଦ୍ଦକରଣ ମତ୍ୟୁଲ ଆସିଲା ପରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇ-ପାସ୍ ରଦ୍ଦକରଣ ପାଇଁ ଏକ ବୈଧ କାରଣ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ସ୍‌ରେ ଅଭିଲିଖିତ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

6.4.13.2 ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ କରିବାରେ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ

ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, 2007 ର ନିୟମ 10(5) ଏବଂ 10(6) ଅନୁସାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଜ୍ଜାକରଣ, ଏକତ୍ରୀକରଣ, ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରଣ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ସାରିବା ପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏମ୍‌ଓ) / ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କୁ ଖଣିଜ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଜଣାଇ ଆବେଦନ କରିବେ । ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକ ଗତା ଗୁଡ଼ିକୁ ରସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ, କେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଛି, ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ପରିମାଣ, ଖଣି ନିକଟରେ ଥିବା ମୋଟ ପରିମାଣ ଇତ୍ୟାଦିର ସତ୍ୟାପନ କରିବେ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ତନଖି ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ପର୍ମିଟ୍ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଏମ୍‌ଓ / ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କୁ ଦେବେ । ଏହି ସତ୍ୟାପନ ରିପୋର୍ଟ ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ପରେ, ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ଖଣି ଅଧିକାରୀ ସାତ ଦିନ ଭିତରେ ପର୍ମିଟ୍ ଜାରି କରିବେ ।

ଏପ୍ରିଲ 2012 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ଅବଧିର ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଜଣାଗଲା ଯେ ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଅବଧିରେ 37,174 ଟି ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସମୀକ୍ଷାରେ କେତେକ ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍‌ରେ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯଥା:

- 3,674 ଟି ମାମଲାରେ, ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଦରଖାସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାର୍ଯ୍ୟ ସାତ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ ହୋଇନଥିଲା । ବିଳମ୍ବର ସ୍ତର / ମାତ୍ର 1 ଏକ ଦିନରୁ 214 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା (3,645 ମାମଲାରେ 30 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, 28 ଟି ମାମଲାରେ 30-100 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ 180 ରୁ ଅଧିକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ।

- 65 ଟି ମାମଲାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦରଖାସ୍ତ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ପଞ୍ଜି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା ।
- ଉକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 60,646 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ 2,116 ଟି ଇ-ପରମିଟ୍ ବିହିତ ସାତ ଦିନ ପରେ 1 ରୁ 240 ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ ଜାରି ହୋଇଥିଲା (2,024 ଟି ମାମଲାରେ 30 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, 84 ଟି ମାମଲାରେ 30-180 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ 18 ଟି ମାମଲାରେ 180 ରୁ ଅଧିକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ପରମିଟ୍ ଜାରି କଲାବେଳେ, ପଞ୍ଜି ଦରଖାସ୍ତ ତାରିଖକୁ ନିରୀକ୍ଷା କରି ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାର ସୁବିଧା ନଥିଲା । ପରେ ପରମିଟ୍ ମଞ୍ଜୁରୀ ଚକ୍ର ପାଇଁ 30 ଦିନର ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହାହେଉ, ଅତିରୁ ପ୍ରସାରକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବିଚାର କରାଯିବ ।

6.4.13.3 ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅବିଧିମାନ୍ୟ ତାରିଖ ଓ ସ୍ଥିତି

ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପର ଆରମ୍ଭରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ 1,90,09,974 ଟି ଇ-ପାସ୍ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା । ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ ତାତକାଳିନୀରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 1 (ଇପିଟି 1) ଏବଂ ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 2 (ଇପିଟି 2) ରୂପେ ଦରଜ ହୁଏ । ସେହିପରି, କୋଇଲାର ପରିବହନ ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 3 (ଇପିଟି 3) ରୂପେ ଦରଜ ହୁଏ । ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ପଞ୍ଜିରେ ଦରଜ ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିରେ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

ଇ-ପାସ୍ ଶ୍ରେଣୀ	ପ୍ରାପ୍ତି ଅବସ୍ଥା "0"	ପ୍ରାପ୍ତି ଅବସ୍ଥା "1"	ଅପସାରିତ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିରେ ମୋଟ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା
ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 1	29,81,283	99,01,804	6,697	1,28,89,784
ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 2	8,66,707	9,58,912	9,348	18,34,967
ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 3	15,91,999	26,92,780	417	42,85,196
ଇ-ପାସ୍ ଟାଇପ୍ 11	-	-	27	27
ମୋଟ	54,39,989	1,35,53,496	16,489	1,90,09,974

ଅତିରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ ଅବଲୋକନ କଲା:

- ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 1,28,83,087 ଟି ଇ-ପାସ୍ (ଇପିଟି 1) ମଧ୍ୟରୁ 3,82,654 ମାମଲାରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖ 01-01-1900 ଓ 6,65,858 ମାମଲାରେ 14-03-1905 ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ।
- ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 18,34,967 ଟି ଇ-ପାସ୍ (ଇପିଟି 2) ମଧ୍ୟରୁ 12,25,679 ମାମଲାରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖ 01-01-1900 ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ।
- ମୋଟ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 1,89,93,485 ଟି ଇ-ପାସ୍ ମଧ୍ୟରୁ 54,39,989 ଟି ଇ-ପାସ୍‌ରେ (ଅପସାରିତ ଇ-ପାସ୍‌କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ), ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ସ୍ଥିତି 'ଶୂନ୍ୟ' ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା ଯଦିଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ ଓ ଗାଡ଼ି ନମ୍ବରଗୁଡ଼ିକ ବୈଧ ଭାବେ ଦରଜ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହିପରି, ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ଅବିଧିମାନ୍ୟ ତାରିଖର ଅବସ୍ଥିତି, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଓ ଗାଡ଼ି ନମ୍ବରର ବୈଧତା ଦରଜ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର ସ୍ଥିତି 'ଶୂନ୍ୟ' ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ ହେବା ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ନିରାପତ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦର୍ଶାଉଥିଲା ।

ସରକାର ତଥ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରି କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନରେ ଥିବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଗୁଡ଼ିକରେ ତାରିଖ ଓ ସମୟକୁ ଦରଜ କରିବାରେ ପ୍ରାୟୋଗିକ ଭୁଲ୍ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ସମୟରେ ତାରିଖ ଓ ସମୟର ଦରଜକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ।

6.4.13.4 ଦରଖାସ୍ତ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟାପାର ଲାଇସେନ୍ସ ମଞ୍ଜୁରୀ / ନବୀକରଣ

ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀ, 2007 ର ନିୟମ 4 ଅନୁସାରେ ଯଦି ଜଣେ ଲୋକ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂଗ୍ରହ, ମହଜୁଦ୍, ବିକ୍ରୟ, ବ୍ୟବହାର କିମ୍ବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରବାର ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଫର୍ମ 'A' ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟାପାର ଲାଇସେନ୍ସ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ ଦାଖଲ କରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ଉକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 8 ଅନୁସାରେ ଫର୍ମ A1 ରେ ଦରଖାସ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଲାଇସେନ୍ସକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଧିକ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ନବୀକରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ଯାହାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ନୂଆ ଲାଇସେନ୍ସର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭଳି ହେବ ।

ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ବ୍ୟାପାର ଲାଇସେନ୍ସ ମଞ୍ଜୁରୀ / ନବୀକରଣ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା ଯେ ଦୁଇଟି ମଞ୍ଜୁରୀ ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଗୋଟିଏ ନବୀକରଣ ଲାଇସେନ୍ସରେ ପଛଟିଟି ଲାଇସେନ୍ସର ମଞ୍ଜୁରୀ / ନବୀକରଣ ତାରିଖ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦରଖାସ୍ତ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥିବାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ଏଥିରୁ, ଲାଇସେନ୍ସ ମଞ୍ଜୁରୀ ଓ ନବୀକରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବକୁ ସୂଚନା ମିଳୁଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ପୂର୍ବ ଲାଇସେନ୍ସର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ନବୀକରଣ ବଦଳରେ ନୂଆ ଲାଇସେନ୍ସ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ମଞ୍ଜୁରୀ ତାରିଖ ଦିନ ତିଥିଏମ୍ ଲାଇସେନ୍ସର ବୈଧତା ଅବଧି ପୂର୍ବ ଲାଇସେନ୍ସର ଅବଧି ସମାପ୍ତି ଦିନ ଠାରୁ ଗଣ୍ୟ କରି ଉଲ୍ଲିଖିତ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହା କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନବୀକରଣ ରୂପେ ଗଣାଯାଇ ନଥିଲା । ଉଭୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ପଛଟିଟିରେ ନୂଆ ଲାଇସେନ୍ସ ମଞ୍ଜୁରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସ ନବୀକରଣ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରଭେଦ ଜାଣିବା ପାଇଁ ବିଧିମାନ୍ୟତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା ।

6.4.14 ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ଉତ୍ପାଦନ

ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରୟୋଗ ସଫ୍ଟୱେୟାରରେ ବିଭିନ୍ନ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ସୁବିଧା ରହିଛି ଯଥା-ରାଜଭାଗ ସମ୍ପର୍କିତ ରିପୋର୍ଟ, ପରମିଟ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ରିପୋର୍ଟ, ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚିତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି । ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍‌ର ରିପୋର୍ଟ ଲଭ୍ୟ ଥିବା ଯୋଗୁଁଲ୍ (www.orissaminerals.gov.in) ଏବଂ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓ ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ରିପୋର୍ଟ ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ, ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା ଯେ ବୈଧାନିକ ନିୟମାନୁସାରେ ଥିବା କିମ୍ବା ପ୍ରବନ୍ଧନର ସୁବିଧା ପାଇଁ ଦରକାର ଥିବା ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ରୂପେ ଗ୍ରାହକାକରଣ ହୋଇ ନଥିଲା ଯାହା ଖଣିଜ ପ୍ରଶାସନର ସୁପରିଚାଳନା / ବ୍ୟବହାର ଓ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ । କେତେକ ଉଦାହରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

- ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ, ଅଗ୍ରୀମ ରାଜଭାଗର ପ୍ରାପ୍ତି, ଇ-ପାସ୍ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରେରଣ / ପରିବହନର ବାସ୍ତବିକ ପରିମାଣର ବିବରଣୀ, ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ, ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଇତ୍ୟାଦିର ଗ୍ରାହକାକରଣ କରାଯାଇନଥିଲା ।
- ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ଦଶଟି ଅଣ କ୍ୟାପ୍ଟିଭ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଭିତ୍ତିରେ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍‌ର ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ପଛଟିଟିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା ଯାହା ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶନରେ ବିଳମ୍ବ ସ୍ଥଳେ ରାଜଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ, ଅଗ୍ରୀମ ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ, ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ବନାମ ବାସ୍ତବିକ ପ୍ରେରଣର ପରିମାଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ପଛତିଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସରକାରଙ୍କୁ ସହାୟତା କରିବା ଲାଗି ଅନ୍ୟ କେତେକ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର ଗ୍ରାହକୀକରଣ ନିମନ୍ତେ ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବତା ଏହି ଥିଲା ଯେ, ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ବନାମ ପ୍ରେରଣର ପରିମାଣ, ଅଗ୍ରୀମ ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ, ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ଓ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମେଳଣ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ ଏଫ୍ ଶ୍ରେଣୀ ତଥ୍ୟ ଭିତ୍ତିରେ ସମଗ୍ର ଦେଶ ପାଇଁ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଇବିଏମ୍ ଏକ ପ୍ରାଧିକୃତ ସଂସ୍ଥା । ଏବେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଅନୁରୋଧ ଅନୁଯାୟୀ ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ, ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଏକ ମୋବାଇଲ୍ ଆପ୍‌ଲିକେସନ୍ ବିକଶିତ କରାଯାଉଛି । ଏହା ସାଧ୍ୟକ୍ରିୟ ଭାବେ ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଥିବା ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହେବ । କିନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବରେ ଏକ ଗ୍ରାହକୀକୃତ ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍ ରିପୋର୍ଟ ମାଧ୍ୟମରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରଚଳିତ ମୂଲ୍ୟ ପଛତିଟିରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

6.4.15 ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ବ୍ୟାଜ୍ ଅଫ

6.4.15.1 ପ୍ରବେଶ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ସଙ୍କଟ

ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ଏକ ଡ୍ରେର୍ ଭିତ୍ତିକ ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ତଥ୍ୟାବଳୀ ସହିତ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଦ୍ୱାରା ସମକାଳିନ କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ତାଟାବେସ୍‌କୁ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ କରାଯାଇଛି । ଏଣୁ, ଉଭୟ ବସ୍ତୁଗତ ଓ ତର୍କ ସଙ୍ଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ପଛତିଟିରେ ଉଚ୍ଚମାନର ସୁରକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସଞ୍ଚାର ଏବଂ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ୍ ଏବଂ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଭାଗ (ଡିଇଆଇଟିଓଇ) ଇ-ପ୍ରଶାସନ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ ପରିଚାଳନା ପଥପ୍ରଦର୍ଶିକା ଜାରି କରିଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, ତଥ୍ୟାବଳୀର ସଙ୍କଟମୟତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଇ-ପ୍ରଶାସନ ସୁରକ୍ଷା ମାନକ ତାମ୍ରା (ଇସେଫ୍) ପଥପ୍ରଦର୍ଶିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଉନ୍ନତ ସୁରକ୍ଷା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସୁଧାର ପାଇଁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରବେଶ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ସଙ୍କଟ ଥିବା ଅତିର୍ ଅବଲୋକନ କଲା :

- ବିଗତ ପାଞ୍ଚଟି ପାସ୍‌ପୋର୍ଟର ପୁନଃ ବ୍ୟବହାରକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରିବା ଓ ଲଗ୍ ଇନ୍ ପାଇଁ ଅମାନ୍ୟ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟର ପାଞ୍ଚ ଥର ବିଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଏକାଉଣ୍ଟକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ନୀତିର ଅନୁସରଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।
- ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସ୍ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ / ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଡିଜିଟାଲ୍ ସାକ୍ଷରତା ବ୍ୟବହାର ହେଉ ନଥିଲା ଯଦିଓ 24 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ସମାକ୍ଷା ବୈଠକରେ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।
- 2 ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଚୂଡ଼ାୟ ପ୍ରଚାଳନା କମିଟି ବୈଠକରେ ସୁରକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଇ-ପର୍ମିଟ୍‌ର ବାରକୋଡ୍ ତଳେ ପର୍ମିଟ୍ ନମ୍ବରକୁ ନଲେଖିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆ ଯାଇଥିଲେ ହେଁ ତାହାର ଅନୁପାଳନ କରାଯାଉନଥିଲା ।
- 2 ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଚୂଡ଼ାୟ ପ୍ରଚାଳନା କମିଟି ବୈଠକରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆ ଯାଇଥିଲେ ହେଁ ପ୍ରତିଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନା ପରେ ଅଂଶଦାର / ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ପଠାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ବିଶେଷାଧିକାରର ଦୁରୁପଯୋଗ ହୋଇଥିବାର ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି:

- ସବୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାରୀ ଚିହ୍ନଟ ନମର (ଆଇଡି) ଦିଆଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇ-ପର୍ମିଟ ପାଇଁ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମୋଟ 45,413 ଦରଖାସ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ 240 ଟି ଦରଖାସ୍ତ ବିଭାଗୀୟ ଆଇଡି ବ୍ୟବହାର କରି ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।
- ଜାଗା ହୋଇଥିବା 1,89,93,485 ଟି ଇ-ପାସ୍ ମଧ୍ୟରୁ (ଅପସାରିତ ଇ-ପାସ୍ ଛାଡ଼ି) 1,03,13,750 ଟି ଇ-ପାସ୍ (54 ପ୍ରତିଶତ) ରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଶେଷାଧିକାର ଆଇଡି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ।
- ଯଦିଓ ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କୁ ଖଣିଜ ଗଦାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ / ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସେମାନଙ୍କର ବିଭାଗୀୟ, ଆଇଡି ବ୍ୟବହାର କରି ଦିଆ ଯିବା କଥା, କିନ୍ତୁ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ମୋଟ 37,628 ନିର୍ଦ୍ଦେଶରୁ 127 ମାମଲାରେ ସେପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଆଇଡିରୁ ଯାଇଥିଲା ।
- ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ 37,174 ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟରୁ 120 ଟି ମାମଲାରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ବ୍ୟବହାର କରି ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।
- ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବା ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା 37,539 ଟି ରିପୋର୍ଟରୁ 123 ଟି ମାମଲାରେ ଖାରଜ ସୁପାରିଶ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିଲା ।
- ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମତି କିମ୍ବା ଖାରଜ ପାଇଁ ଡିଡିଏମ୍ / ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା 36,766 ଟି ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ 118 ଟି ଦରଖାସ୍ତ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ, ଅଡିଟର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ପାଞ୍ଚ ଥର କ୍ରମାଗତ ଲଗ୍ ଇନ୍ କରିଥିବା ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଏକାଡ଼ିବ୍ ବନ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଗ୍ରାହକାକରଣ କରିବା ପାଇଁ ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଡିଡିଏମ୍ / ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଡିଜିଟାଲ୍ ସାକ୍ଷର ଦ୍ୱାରା ପର୍ମିଟ୍ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ 2011-12 ରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିବା ଡିଜିଟାଲ୍ ସାକ୍ଷର ପ୍ରଶାଳନା ହାର୍ଡୱେୟାର୍ ଅସଙ୍ଗତି ଯୋଗୁଁ ଫଳପ୍ରସ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ବ୍ୟବହାରକାରୀ ସଂସ୍ଥାଙ୍କର ସହଜ ଚିହ୍ନଟ ପାଇଁ ଇ-ପର୍ମିଟ୍ ର ବାର୍ କୋଡ୍ ତଳେ ସଂଖ୍ୟା ଲେଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ହଟାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଅଛି ।

ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ଗେଟୱେ ର ସାମିତ ସେବା ଯୋଗୁଁ ଅଂଶାଦାରମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରମ୍ପ୍ଟ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ହେଲେ ଏହି ସୁବିଧା ଦେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଅଛି ।

ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ବିଷୟରେ ସରକାର କହିଥିଲେ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ପର୍ମିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତ ଖଣି ଡିଡିଏମ୍ / ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ ହୁଏ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ପୁନଃ ଆବେଦନ କରିଥାନ୍ତି, ପଛତଟି “T_PMS_Form_Action” ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଥିବା “action taken by” କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଖାରଜ ହେବା ପୂର୍ବର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଆଇଡିକୁ ଅଧିନୀତନ କରିଦିଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ଦରଖାସ୍ତର 30 ଦିନ ଭିତରେ ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର/ ଖାରଜ ହୋଇ ନଥିଲେ ପଛତଟି ସଂକ୍ଳିୟ ଭାବେ ‘ଅନୁରୋଧ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ମଞ୍ଜୁର ନହେବାରୁ ଖାରଜ ହେଲା’ ବୋଲି ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ଦରଖାସ୍ତକୁ ଖାରଜ କରିଥାଏ । ଏହି ସବୁ ମାମଲାରେ “action taken by” କ୍ଷେତ୍ରଟି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ହିସାବରେ ଅଧିନୀତନ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ, ପଛତଟିରେ ଏହି ତ୍ରୁଟିକୁ ସୁଧାରି ଦିଆଯାଇଛି ।

6.4.16 ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା

6.4.16.1 ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାର ଅଭାବରୁ ଭେଣ୍ଡର୍ / ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭରଶୀଳତା

ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏବଂ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିବା ଏମ୍‌ଓୟୁ ଓ ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଓୟୁରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ପଇତିଟିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ତଥା ଖଣି ସର୍କଲ୍ ସ୍ତରରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶାଦାର, ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଏବଂ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦିଆଯିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରୟୋଗ ଓ ମଡ୍ୟୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଉନ୍ନତିକରଣ ହେଲେ କିମ୍ବା ନୂତନ ମଡ୍ୟୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ସର୍ବଶେଷରେ ନିଜ ହାତକୁ ନେବା ପାଇଁ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦି ଭିତ୍ତିରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଜନା ରହିବା ଦରକାର ।

ବିଭାଗ ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟାପକ ଯୋଜନା କରି ନଥିଲା । ପାଇଲଟ୍ ଭିତ୍ତିରେ ଯଦିଓ ପ୍ରକଳ୍ପଟି ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ ସାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିବା ଏମ୍‌ଓୟୁ ଅନୁସାରେ 2010 ମସିହାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ହେଲେ ତାହା ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସେହିପରି, କେତେକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ କାମ ଏପ୍ରିଲ 2012 ରେ ସାକ୍ଷରିତ ଅନୁପୂରକ ଏମ୍‌ଓୟୁ ଅନୁସାରେ ହୋଇଥିଲା ଓ ଜୁନ୍ 2012 ସୁଦ୍ଧା ସରିଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ, ଆଇଟି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଏକ ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ବ୍ୟବସାୟିକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନତା ଯୋଜନା (2012 ରୁ 2017) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ଓ 2013 ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 3 ଫେବୃଆରୀ 2014 ରେ ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍ (ଭେଣ୍ଡର୍) ଓ ସିଏସ୍‌ଏମ୍ (ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତା) ସହିତ ଏକ ତ୍ରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ରାଜିନାମା ବିଭିନ୍ନ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ସେବା ଯୋଗାଇଦେବା ପାଇଁ ସାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିଲା ଯଥା-

1. ସଫ୍ଟୱେୟାର ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ରୁକ୍ଷି (ଏଏମ୍‌ସି);
2. ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅନୁରୋଧ ପ୍ରକ୍ରିୟା;
3. ନୂତନ ମଡ୍ୟୁଲ୍‌ର ବିକାଶ ଓ ଉନ୍ନତି; ଏବଂ
4. ପରିଚାଳନା ସମ୍ପର୍କିତ ସମର୍ଥନ ସ୍କୁନିଙ୍ଗ୍ ।

ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ବିଭାଗ ବୃତ୍ତାୟ ପକ୍ଷ ଭେଣ୍ଡର୍ / ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଥିଲା । ଏପରି କି, ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ବ୍ୟବସାୟିକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନତା ଯୋଜନା (2012-17) ପରେ ମଧ୍ୟ ଆଇଟି ପ୍ରକଳ୍ପର ପୁରା କାର୍ଯ୍ୟଭାର ନେବାର ଯୋଜନା / ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ବିଭାଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଭେଣ୍ଡର୍ / ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତ୍ରେପାର୍ଶ୍ୱିକ ରାଜିନାମାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ସେବା ଅକସ୍ମାତ୍ କୌଣସି ସମୟରେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରକଳ୍ପର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ କୌଣସି ଯୋଜନା ବିଭାଗ ପାଖରେ ନଥିଲା ।

ସରକାର କହିଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) ଯେ ଅତିର୍ଣ୍ଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଏକ ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଭେଣ୍ଡରକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯିବ ।

6.4.17 ଉପସଂହାର

ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଇତି (ଆଇପ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍) ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସମାକ୍ଷା ପଇତିଟିରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକଟ କରିଥିଲା । ବେଆଇନ୍ ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ପ୍ରତିହତ କରି ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରେରଣ / ପରିବହନକୁ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ କରିବା ପାଇଁ ପଇତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ବେଳେ ତାହା ବିଭିନ୍ନ ତ୍ରୁଟି ବିଚ୍ୟୁତି ଯଥା- ଇ-ପାସ୍ କରିଆରେ ହୋଇଥିବା ପରିବହନ ବିବରଣୀର ଅଦ୍ୟତନ

ନହେବା, ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗାକରଣର ଅଭାବ ଏବଂ ପଇତି ସହ ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଏକାକରଣ ନହେବା କାରଣରୁ ସାଧୁତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ଉପଯୋଗକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ବିନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଅଭାବ, କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ପଇତି ଅଧ୍ୟୟନରେ ସମ୍ପତ୍ତି, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଚରଣରେ ବିକଶିତ କରାଯାଇଥିବା ବେତାର ତରଙ୍ଗାକ୍ରମ ବିହୀନ ପ୍ରଣାଳୀର ଅନୁପଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ନିଷ୍ଫଳ ବ୍ୟୟ ହେବା ସହିତ ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାଜିକ୍ଟ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରେରଣ ହେବା ଦ୍ୱାରା ବିନା ପରମିଟ୍ରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ବେଆଇନ୍ ଚାଲାଣକୁ ରୋକିବା ନିମିତ୍ତ ପଇତିଟିରେ ଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧୁତ ହୋଇ ନଥିଲା ଏବଂ ପଇତିଟି ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନରେ ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାଜିକ୍ଟ୍ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ସୂଚାଉଥିଲା । କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ, ରାଜଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଶାରୀରିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଉପରେ ସର୍ବଦା ନିର୍ଭରଶୀଳ ରହିବାକୁ ପଡୁଥିଲା କାରଣ ଆଇବିଏମ୍ ଠାରୁ ମୁଖ୍ୟ ଦଶ ଜଣ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିଲା । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଂଶିକ ତଥ୍ୟ ଆହରଣ ସହିତ ପଇତିରେ ବିଧିମାନତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ ଥିଲା ଯଦ୍ୱାରା ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଜାରି ହୋଇଥିବା ଇ-ପରମିଟ୍ ସହ ଇ-ପାସ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରଣ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ, ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଗ୍ରୀମ ରାଜଭାଗ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ମେଲଣ ଦ୍ୱାରା ରାଜଭାଗର ଅନଲାଇନ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଗ୍ରାହକାକରଣ ପଇତିଟିରେ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

6.4.18 ସୁପାରିଶ

ସରକାର ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି:

- ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍ ସ୍ଥାପନ ଓ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗାକରଣ ଏବଂ ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ସହିତ ଷ୍ଟ୍ରେ ହିଜ୍‌ର ଏକାକରଣ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବା;
- ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିତ୍ତିରେ ଅନ୍ତିମ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳର ତଥ୍ୟାବଳୀର ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନରେ ଆରମ୍ଭରୁ ସମାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରାଜିକ୍ଟ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଇବା;
- କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ବେଳେ ସମସ୍ତ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ସବୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟର ଆହରଣ କରାଇ ପଇତିର ସମ୍ପତ୍ତି ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବା;
- ଆଇବିଏମ୍‌ର ପ୍ରକାଶିତ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲେ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରଚଳିତ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ନିମିତ୍ତ ମୁଖ୍ୟ 10 ଜଣ ଅଣ କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ସହ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରି ଏକ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପଇତିର ବିକାଶ କରିବା; ଏବଂ
- ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଓ ବ୍ୟାପାର ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଓଏମ୍ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଇବା ।

ପ୍ରସ୍ଥାନ ବୈଠକରେ ସରକାର ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରି (ନଭେମ୍ବର 2015) ଆଇଥ୍ରୀଏମ୍‌ଏସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପର ଏଭଳି ଏକ ବ୍ୟାପକ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ପଇତିଗତ ତ୍ରୁଟି ସାମନାକୁ ଆଣିଥିବାରୁ ଅତିରୁକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି କହିଥିଲେ ଯେ ଏହା ପ୍ରକଳ୍ପଟିକୁ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ସରକାର ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକୁ ମେ 2016 ସୁଦ୍ଧା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ ।

6.5 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓଡ଼ିଶା, ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଡିଏମ୍) ଏବଂ ଝଣି ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଅନୁରକ୍ଷିତ ନଥିପତ୍ରର ସମାକ୍ଷାରୁ ରାଜଭାଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ମାମଲା ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଓ ସମାକ୍ଷାର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

6.6 ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ ନ ହେବା

ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ, 1960, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ ନିୟମାବଳୀ, 1988 ସହ ପଠିତ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୟାନୁକ୍ରମେ ଜାରି ଅନୁସୂଚନା ଓ ଅନୁଦେଶ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦରରେ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଧାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆଦାୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପରେ 32.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ସଂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିବାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

6.6.1 ବକ୍ସାଇଟ୍ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ସଂଚାରୋପଣ

ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) (ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍) ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀ ଅନୁସାରେ, ଆଲୁମିନା ଓ ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଧାତୁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ବକ୍ସାଇଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଧାତୁ ପଥରରେ ଥିବା ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଧାତୁ (Al_2O_3) ଉପରେ ଲକ୍ଷନ ମେଟାଲ୍ ଏକ୍ସଟ୍ରାକ୍ଟ୍ ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଧାତୁ ମୂଲ୍ୟର²² 0.50 ପ୍ରତିଶତ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ । ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ଆଲୁମିନା ବା ଆଲୁମିନିୟମ୍ ନିଷ୍କାସନରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ପ୍ରେରିତ କିମ୍ବା ଆଲୁମିନା ବା ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଶିଳ୍ପକୁ ପ୍ରେରିତ ବକ୍ସାଇଟ୍ କିମ୍ବା ଲାଟେରାଇଟ୍ ଧାତୁ ପଥର ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି (ଏମ୍‌ସି) ନିୟମାବଳୀ, 1960 ର ନିୟମ 64 D (1) (iv) ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ । ଏହି ନିୟମ ଅନୁସାରେ, କୌଣସି ଅବଧି ପାଇଁ ବୈଧାନିକ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଥିବା ବକ୍ସାଇଟ୍ ବା ଲାଟେରାଇଟ୍ ରେ ଶୁଷ୍କ ଆଧାରରେ ଥିବା ଆଲୁମିନା ଉତ୍ପାଦନର ପରିମାଣକୁ ପ୍ରଥମେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଏ ଏବଂ ତା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୁତ୍ର ଅନୁସାରେ ଭାରତୀୟ ଖଣି ବ୍ୟୁରୋ (ଆଇବିଏମ୍) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଉକ୍ତ ଆଲୁମିନା ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ପାଇଁ ହାରାହାରି ମାସିକ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତିଶତ ଭିତ୍ତିରେ ରାଜଭାଗ ନିରୂପଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଚୋରି, ନିବାରଣ ଇତ୍ୟାଦି) (ଓଏମ୍) ନିୟମାବଳୀ, 2007 ର ନିୟମ 10 ଅଧିନରେ ଥିବା ଉପନିୟମ (5) ସହ ପଠିତ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମର ଉପନିୟମ (6) ଓ (7) ଅନୁସାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ସଜାକରଣ, ଏକତ୍ରୀକରଣ, ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରଣ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏମ୍‌ଓ) କିମ୍ବା ଡିଡିଏମ୍ କୁ ଖଣିଜ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଜଣାଇ ଆବେଦନ କରିବେ ଏବଂ ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ପରିଦର୍ଶକ ଗଦା ଗୁଡ଼ିକୁ ରସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ସତ୍ୟାପନ କରି ଉପରୋକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ତନଖି ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ପରମିଟ୍ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଏମ୍‌ଓ / ଡିଡିଏମ୍‌କୁ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ, ନିୟମ 10(7) ର ପରବ୍ରୁକ ଅନୁସାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଦି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ବାଧିକ ହାରରେ ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି, ତେବେ ଉପନିୟମ (6) ଓ (7) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଏକତ୍ରୀକରଣ ଓ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିହାର କରାଯାଇପାରେ ।

ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କୋରାପୁଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାର ଓ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଅଡିଟ୍ ଦେଖିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2014) ଯେ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଓଡ଼ିଶା ଦୁଇଟି ଖଣି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କରଣ ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2012 ଓ ନଭେମ୍ବର 2013 ରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନଙ୍କୁ ବକ୍ସାଇଟ୍ ଏକତ୍ରୀକରଣ ଓ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ଛାଡ଼ କରିଥିଲେ, ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀ ଅନୁସାରେ ବିହିତ ହାରରେ ସର୍ବାଧିକ ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଏମ୍‌ସି ନିୟମାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନିୟମ 64 D (1) (iv) ର ଅନୁସୂଚି ଗାଲଡ୍‌ଲାଇନ୍ ଅନୁସାରେ ବକ୍ସାଇଟ୍ ଉପରେ ସର୍ବାଧିକ ରାଜଭାଗ ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରେରିତ ବକ୍ସାଇଟ୍‌ରେ ଥିବା ଆଲୁମିନିୟମ୍ (Al_2O_3) ଉତ୍ପାଦନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଯେଉଁ ସମୟ

²² ଲକ୍ଷନ ମେଟାଲ୍ ଏକ୍ସଟ୍ରାକ୍ଟ୍ (ଏଲ୍‌ଏମ୍‌ଇ) ଏକ ଫ୍ୟୁଚର ଏକ୍ସଟ୍ରାକ୍ଟ୍ ଯାହାକି ଆଲୁମିନିୟମ୍, ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଆଲୟ, ଏଲ୍‌ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଏସି (ନର୍ଥ ଆମେରିକାନ୍ ସ୍ପେସାଲ୍ ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଆଲୟ), କୋବାଲ୍ଡ, ତମ୍ବା, ସାସା, ମୋଲିବ୍‌ଡେନମ୍, ନିକେଲ, ଇସ୍ପାତ୍, ବିଲେଟ୍, ଟିଣ୍ ଏବଂ ଦସ୍ତା ଉପରେ ଫ୍ୟୁଚର ଏବଂ ଏକ୍ସଟ୍ରାକ୍ଟ୍ ଅପ୍ସନ ବୁକ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଭାରତରେ ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଏଲ୍‌ଏମ୍‌ଇ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ ।

ପାଇଁ ରାଜଭାଗ ହିସାବ କରାଯାଉଥାଏ । ଅତିବ୍ ଦେଖିଲା ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏପ୍ରିଲ 2013 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ମଧ୍ୟରେ 71.38 ଲକ୍ଷ ଟନ୍ ବକ୍‌ସାଇଟ୍ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ 60 ପ୍ରତିଶତ ଆଲୁମିନିୟମ (Al_2O_3) ଉପାଦାନ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଦେୟ 122.96 କୋଟି ଟଙ୍କା ପରିବର୍ତ୍ତେ 90.43 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯାହାକି ମାସିକ ହାରାହାରି ଆଲୁମିନିୟମ (Al_2O_3) ଉପାଦାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ଡିଡିଏମ୍ ମଧ୍ୟ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା, 32.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ସଂସ୍କାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହିଭଳି ଅନିୟମିତତା ମାର୍ଚ୍ଚ 2014 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ (ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର) ର ଅନୁକ୍ଷେପ 6.5.2 ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ ବିଭାଗର ଅନୁଦେଶ ଅନୁସାରେ, ଡିଡିଏମ୍ ଭେଦାତ୍ମକ ପରିମାଣର ରାଜଭାଗ ପାଇଁ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ (ଅକ୍ଟୋବର 2014) ।

ଅତିବ୍ ଏହି ମାମଲାକୁ ଦର୍ଶାଇଲା (ଜୁଲାଇ 2015) ପରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ଅକ୍ଟୋବର 2015) ଯେ ଡିଡିଏମ୍ (କୋରାପୁଟ) ଦୁଇ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଫେବୃୟାରୀ 2015 ରେ 32.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ।

ଭୂବନେଶ୍ୱର
ତାରିଖ

(ଦେବିକା)
ପ୍ରମୁଖ ମହାଲେଖାକାର
(ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର ଲେଖାପରୀକ୍ଷା)
ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରତି ସାକ୍ଷରିତ

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ
ତାରିଖ

(ଶଶିକାନ୍ତ ଶର୍ମା)
ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକ

ସଂକ୍ଷେପଣ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷା

ସଂକ୍ଷେପଣ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷା

A

ଏଏ	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ
ଏସିସିଟି	ସହକାରୀ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ
ଏସିଇଟି	ସହାୟକ ଆମୋଦକର ଆୟୁକ୍ତ
ଏଇପି	ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି
ଏଏଲ୍‌ରୁଓଥ୍ରୀ	ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଧାତୁ
ଏଏମ୍‌ସି	ବାର୍ଷିକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଚୁକ୍ତି
ଏଟିଏନ୍	କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମନ୍ବିତ୍ ଚିଠିପତ୍ର
ଏଭିଆର୍	ସମାକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ବିବରଣ

B

ବିଏକ୍ଷ୍‌ଓଇ ଆକ୍ଟ	ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ ଅଧିନିୟମ
ବିଇ	ବଜେଟ୍ ଆକଳନ
ବିଇଆର୍	ଅବକାରୀ ବୋର୍ଡ଼ର ନିୟମାବଳୀ
ବିଏଫ	ବଟ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍ ଫି
ବିଏଲ୍	ସ୍କୁଲ ଲିଟର
ବିଏମ୍‌ଭି	ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟ
ବିଓଆର୍	ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ଼

C

ସିଏଏଏ	ବାର୍ଷିକ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବର ରିପୋର୍ଟ
ସିସିଟି	ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ
ସିଏମ୍‌ଭି ରୁଲ୍‌ସ୍	କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ
ସିଏସ୍	ଦେଶୀ ମଦ
ସିଏସ୍‌ଏମ୍	ସାଇବରଟେକ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାର୍ ମଲ୍ଟିମିଡ଼ିଆ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍
ସିଏସ୍‌ଟି	କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର
ସିଟି	ବାଣିଜ୍ୟ କର
ସିଟିଓ	ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଧିକାରୀ
ସିୟୁଜି	କୋଲ୍‌ଡ୍ ଯୁଜର୍ ଗୃପ୍

D

ଡିଏସି	ବିଭାଗୀୟ ସମାକ୍ଷା କମିଟି
ଡିସିସିଟି	ଉପ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ
ଡିଡିଏମ୍	ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
ଡିଇଆଇଟିଓଇ	ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ଏବଂ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଭାଗ
ଡିଇଓ	ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
ଡିଆଇସି	ଜିଲ୍ଲା ଶିକ୍ଷ କେନ୍ଦ୍ର
ଡିଆଇଜି	ଉପ ମହାନିରାକ୍ଷକ
ଡିଏମ୍‌ଓ	ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଓଡ଼ିଶା

ଡିଏସ୍‌ଆର୍
ଡିଟିଏର୍

ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ
ଗୃହକୁ ସିଧା ପ୍ରସାରଣ

E

ଇଏଏଲ୍
ଇସି
ଇଏନ୍‌ଟି
ଇଓ
ଇପିଟି
ଇସେଫ୍
ଇଡବ୍ଲ୍ୟୁ

ଅବକାରୀ ଚାପା ଲେବୁଲ୍
ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ
ଆମୋଦ କର
ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ
ଇ-ପାସ୍ ଟାଇମ୍
ଇ-ପ୍ରଶାସନ ସୁରକ୍ଷା ମାନକ ତାଞ୍ଚା
ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ

F

ଏଫ୍‌ସି
ଏଫ୍‌ସିଆଇ

ଫିରନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ

G

ଜିଆଇଏସ୍
ଜିଓଆଇ
ଜିଓଓ
ଜିପିଏ
ଜିପିଏସ୍
ଜିଟିଓ

ଭୌଗୋଳିକ ସୁରକ୍ଷା ପଇତି
ଭାରତ ସରକାର
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର
ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପତ୍ର
ଭୂମିସ୍ୱଳ୍ପାୟ ସ୍ଥିତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଇତି
ମୋଟ କାରବାର

I

ଆଇଥ୍ରାଏମ୍‌ଏସ୍
ଆଇଏଡବ୍ଲ୍ୟୁ
ଆଇବିଏମ୍
ଆଇଆଇଟି
ଆଇଏଫ୍
ଆଇଜିଆର୍
ଆଇଏମ୍‌ଏସ୍‌ଏଲ୍
ଆଇଓଜି
ଆଇପିଆର୍
ଆଇପିଆର୍
ଆଇଆର୍
ଆଇଏସ୍ ଆକ୍ସ
ଆଇଏସ୍‌ଏଲ୍
ଆଇଟିସି

ଏକାକୃତ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଇତି
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ
ଭାରତୀୟ ଖଣି ବ୍ୟୁରୋ
ଭାରତୀୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠାନ
ଆମଦାନୀ ଫି
ନିବନ୍ଧନ ମହାନିରୀକ୍ଷକ
ଭାରତ ତିଆରି ବିଦେଶୀ ମଦ
ଆନ୍ତଃ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଗୋଷ୍ଠୀ
ଶିଳ୍ପ ନୀତି ସଂକଳ୍ପ
ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିକାର
ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ
ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ ଅଧିନିୟମ
ଇଡ୍‌କଲ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାର ଲିମିଟେଡ୍
ନିବେଶ କର ଜମା

J

ଜେସିସିଟି	ଯୁଗ୍ମ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଆୟୁକ୍ତ
ଜେଆଇଜି	ଯୁଗ୍ମ ମହାନିରୀକ୍ଷକ

L

ଏଲ୍‌ପିଏଲ୍	ଲକ୍ଷ୍ମନ୍ ପୁଅ ଲିଟର
-----------	-------------------

M

ଏମ୍‌ସି ରୁଲ୍‌ସ୍	ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ
ଏମ୍‌ସିଡି ରୁଲ୍‌ସ୍	ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ ନିୟମାବଳୀ
ଏମ୍‌ସିଭି	ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ
ଏମ୍‌ଆଇଏସ୍	ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପତ୍ର
ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର ଆକ୍ଟ	ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ
ଏମ୍‌ଓ	ଖଣି ଅଧିକାରୀ
ଏମ୍‌ଓୟୁ	ବୁଝାମଣା ସ୍ଥାପନ ପତ୍ର
ଏମ୍‌ପିଆର	ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ରେଜିଷ୍ଟର
ଏମ୍‌ଟିଟିଏସ୍	ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଟ୍ରାକିଙ୍ଗ୍ ପତ୍ର
ଏମ୍‌ଭି	ମୋଟର ଯାନ
ଏମ୍‌ଭି ଟ୍ୟାକ୍‌ସ୍	ମୋଟର ଯାନ କର

N

ଏନଆଇସି	ନାଷ୍ଟାୟ ସୂଚନା ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର
ଏନଓସି	ଅନାପତ୍ରି ପ୍ରମାଣପତ୍ର
ଏନଟିଓ	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର

O

ଓଇଏନ୍‌ଟି ଆକ୍ଟ	ଓଡ଼ିଶା ଆମୋଦକର ଅଧିନିୟମ
ଓଇଟି	ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର
ଓଆଇସି	ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ
ଓଏମ୍‌ସି	ଓଡ଼ିଶା ଖଣି ନିଗମ
ଓଏମ୍ ରୁଲ୍‌ସ୍	ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ (ତୋରା, ଚେରା ଚଢ଼ାଣ ଓ ବେଆଇନ ଖଣି କାରବାର ନିବାରଣ ଏବଂ ଦଖଲ, ମହଜୁଦ୍, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ନିୟମାବଳୀ
ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି ରୁଲ୍‌ସ୍	ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ
ଓଏମ୍‌ଭି ରୁଲ୍‌ସ୍	ଓଡ଼ିଶା ମୋଟର ଯାନ ନିୟମାବଳୀ
ଓଏମ୍‌ଭିଟି	ଓଡ଼ିଶା ମୋଟର ଯାନ କର
ଓଆରଆର	ଚଳାଚଳ ରହିତ ରେଜିଷ୍ଟର
ଓଏସ୍‌ବିସି	ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମ
ଓଭାର୍	ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର

P

ପିଏ	ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା
ପିଏସି	ଲୋକ ଲେଖା ସମିତି
ପିଏଜି	ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାର (ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ର ଲେଖାପରୀକ୍ଷା), ଓଡ଼ିଶା
ପିଡିଏଫ୍	ପୋର୍ଟେବଲ୍ ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟ ଫର୍ମାଟ୍
ପିଏମ୍‌ୟୁ	ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିଚାଳନା ଯୁନିଟ୍
ପିଓଏ	କ୍ଷମତା ପତ୍ର
ପିପିଏମ୍‌ଏସ୍	ପରମିଟ୍ ଓ ପାସ୍ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି
ପିଆର୍	ପରମିଟ୍ ରେଜିଷ୍ଟର
ପିଏସ୍‌ଭି	ଘରୋଇ ସେବା ଯାନ

R

ଆର୍ ଏଣ୍ଡ ଡିଏମ୍	ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା
ଆର୍ ଏ	ନିବନ୍ଧନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ
ଆର୍ ସି	ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
ଆର୍ ଏଫ୍	ନିବନ୍ଧନ ଫି
ଆର୍ ଏଫ୍ ଆଇଡି	ବେତାର ତରଙ୍ଗାକ୍ରମ ଚିହ୍ନଟ
ଆର୍‌ଟିଓ	ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ
ଆର୍‌ଟିଓ	ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

S

ଏସ୍‌ଡି	କ୍ଷାମ୍ ଶୁଳ୍କ
ଏସ୍‌ଡିଟିଆର୍‌ଏଲ୍	ରାଜ୍ୟ ଔଷଧ ପରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା
ଏସ୍‌ଇ	ଅବକାରୀ ଅଧ୍ୟାକ୍ଷକ
ଏସ୍‌ଇଡି	ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ
ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍	ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକ
ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଟିଏଫ୍	ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ଟାକ୍ସ ଫୋର୍ସ
ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍	ସର୍ଟ ମେସେଜିଙ୍ଗ୍ ସର୍ଭିସ୍
ଏସ୍‌ଆର୍	ଉପନିବନ୍ଧକ
ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଆଇ	କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା
ଏସ୍‌ଟିଏ	ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ

T

ଟିସି	ପରିବହନ କମିଶନର
ଟିଏଫ୍	ପରିବହନ ଫି
ଟିଆଇଏନ୍‌ଏକ୍‌ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଝାଲ୍‌ଏସ୍	କର ସୂଚନା ବିନିମୟ ପଦ୍ଧତି
ଟିପି	ଟ୍ରାନ୍ଜିଟ୍ ପରମିଟ୍
ଟିଆର୍‌ଓ	କର ଅସୁଲି ଅଧିକାରୀ
ଟିଟିଓ	କର ଯୋଗ୍ୟ କାରବାର
ଟିଭି	ଟେଲିଭିଜନ

U

ସୁସଙ୍ଗ
ସୁଆରସ୍

ଉପଯୋଗ ଫି
ଉପଯୋଗକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ବିନିର୍ଦ୍ଦେଶ

V

ଭାବ୍
ଭାବିସ୍
ଭିସିଆର

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର
ଭାବ୍ ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି
ଗାଡ଼ି ଯାତ୍ରା ରିପୋର୍ଟ

© ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକ
www.cag.gov.in

www.agodi.cag.gov.in
www.agodisha.gov.in